
Dokument s plenarne sjednice

A9-0149/2021

27.4.2021

IZVJEŠĆE

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače
(2020/2216(INI))

Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

Izvjestiteljica: Deirdre Clune

Izvjestitelji za mišljenje (*):

Geert Bourgeois, Odbor za međunarodnu trgovinu

Nicola Beer, Odbor za industriju, istraživanje i energetiku

Kosma Złotowski, Odbor za promet i turizam

Sabine Verheyen, Odbor za kulturu i obrazovanje

Marion Walsmann, Odbor za pravna pitanja

Annalisa Tardino, Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove

(*) Pridruženi odbori – članak 57. Poslovnika

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	23
MIŠLJENJE ODBORA ZA MEĐUNARODNU TRGOVINU	27
MIŠLJENJE ODBORA ZA INDUSTRIJU, ISTAŽIVANJE I ENERGETIKU	33
MIŠLJENJE ODBORA ZA PROMET I TURIZAM	44
MIŠLJENJE ODBORA ZA KULTURU I OBRAZOVANJE	54
MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVNA PITANJA	61
MIŠLJENJE ODBORA ZA GRAĐANSKE SLOBODE, PRAVOSUĐE I UNUTARNJE POSLOVE.....	68
MIŠLJENJE ODBORA ZA ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNA PITANJA	73
MIŠLJENJE ODBORA ZA POLOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ	85
MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVA ŽENA I RODNU RAVNOPRAVNOST.....	96
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	104
KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU.....	105

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. veljače 2020. pod naslovom „Izgradnja digitalne budućnosti Europe” (COM(2020)00067),
- uzimajući u obzir bijelu knjigu Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Umjetna inteligencija – europski pristup izvrsnosti i povjerenju” (COM(2020)00065);
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 19. veljače 2020. o utjecaju umjetne inteligencije, interneta stvari i robotike na sigurnost i odgovornost (COM(2020)00064);
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenu „Utvrdjivanje i uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu” (COM(2020)00093);
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenu „Dugoročni akcijski plan za bolju provedbu i osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta” (COM(2020)00094);
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 13. studenoga 2020. naslovljenu „Nova strategija za potrošače – Jačanje otpornosti potrošača radi održivog oporavka” (COM(2020)00696);
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 25. travnja 2018. naslovljenu „Umjetna inteligencija za Europu” (COM(2018)0237);
- uzimajući u obzir radni dokument naslovljen „Oblikovanje digitalne transformacije u Europi” iz veljače 2020. koji je za Komisiju sastavilo društvo McKinsey & Company¹,
- uzimajući u obzir izvješća o indeksu digitalnog gospodarstva i društva (DESI) iz 2020. i rezultate posebnog Eurobarometra „Stavovi o učinku digitalizacije na svakodnevni život”²,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 9. lipnja 2020. o oblikovanju digitalne budućnosti Europe;
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Europska strategija za podatke” (COM(2020)00066);

---

¹ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=64962

²

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinionmobile/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2228;jsessionid=0A2965AA1C68AA476CBA202BE3EE7448.cfusion07001?CFID=9498722&CFTOKEN=32cd2e310977224c-A882F889-08D5-0E55-6CDA27376F14C4BE>

- uzimajući u obzir Direktivu 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o pojedinim pravnim aspektima usluga informatičkog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine („Direktiva o elektroničkoj trgovini”)³,
- uzimajući u obzir Direktivu 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. prosinca 2001. o općoj sigurnosti proizvoda⁴,
- uzimajući u obzir Direktivu 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama)⁵,
- uzimajući u obzir Direktivu 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća („Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi”)⁶,
- uzimajući u obzir Direktivu 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu⁷,
- uzimajući u obzir Direktivu 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁸,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka, te o stavljanju izvan snage Direktive 95/467/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka)⁹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. siječnja 2016. o aktu „Prema jedinstvenom digitalnom tržištu”¹⁰,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća donesenu 28. veljače 2018. o rješavanju pitanja neopravdanoga geografskog blokiranja i drugih oblika diskriminacije na unutarnjem tržištu na temelju državljanstva, mjesta boravišta ili mjesta poslovnog nastana klijenata te o izmjeni uredbi (EZ) br. 2006/2004 i (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ¹¹,

---

³ [SL L 178, 17.7.2000., str. 1.](#)

⁴ [SL L 11, 15.1.2002., str. 4.](#)

⁵ [SL L 201, 31.7.2002., str. 37.](#)

⁶ [SL L 149, 11.6.2005., str. 22.](#)

⁷ [SL L 376, 27.12.2006., str. 36.](#)

⁸ [SL L 304, 22.11.2011., str. 64.](#)

⁹ [SL L 119, 4.5.2016., str. 1.](#)

¹⁰ SL C 11, 12.1.2018., str. 55.

¹¹ [SL L 60, 2.3.2018., str. 1.](#)

- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/1724 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. listopada 2018. o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika za pristup informacijama, postupcima, uslugama podrške i rješavanja problema te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1024/2012¹²,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/2161 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i direktiva 98/6/EZ, 2005/29/EZ te 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu boljeg izvršavanja i modernizacije pravila Unije o zaštiti potrošača¹³;
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga¹⁴,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom pravu i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ¹⁵,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/1150 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o promicanju pravednosti i transparentnosti za poslovne korisnike usluga internetskog posredovanja, Uredba (EU) br. 2019/1150¹⁶,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. veljače 2020. o automatiziranim postupcima donošenja odluka: osiguravanje zaštite potrošača i slobodnog kretanja robe i usluga¹⁷,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. s preporukama Komisiji za Akt o digitalnim uslugama: poboljšanje funkcioniranja jedinstvenog tržišta¹⁸,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. o pravima intelektualnog vlasništva za razvoj tehnologija umjetne inteligencije¹⁹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. s preporukama Komisiji o okviru etičkih aspekata umjetne inteligencije, robotike i s njima povezanih tehnologija²⁰,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. s preporukama Komisiji o sustavu građanske odgovornosti za umjetnu inteligenciju²¹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. siječnja 2021. o jačanju jedinstvenog tržišta:

---

¹² [SL L 295, 21.11.2018., str. 1.](#)

¹³ [SL L 328, 18.12.2019., str. 7.](#)

¹⁴ [SL L 151, 7.6.2019., str. 70.](#)

¹⁵ [SL L 130, 17.5.2019., str. 92.](#)

¹⁶ [SL L 186, 11.7.2019., str. 57.](#)

¹⁷ Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0032.

¹⁸ Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0272.

¹⁹ Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0277.

²⁰ Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0275.

²¹ Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0276.

- budućnosti slobodnog kretanja usluga²²,
- uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
  - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za međunarodnu trgovinu, Odbora za industriju, istraživanje i energetiku, Odbora za promet i turizam, Odbora za kulturu i obrazovanje, Odbora za pravna pitanja, Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove, Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja, Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj i Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost,
  - uzimajući u obzir izvješće Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača (A9-0149/2021),
- A. budući da i dalje postoje prepreke na jedinstvenom digitalnom tržištu i da ih je potrebno ukloniti kako bi se ostvario njegov puni potencijal te budući da je zajednički humani pristup EU-a ključan za njegov uspjeh;
  - B. budući da digitalizacija ima potencijal dodati značajnu vrijednost jedinstvenom tržištu u cijelosti te je važna kako za europske potrošače tako i za tradicionalne i netradicionalne sektore i može biti konkurentna prednost na globalnom tržištu;
  - C. budući da jedinstveno digitalno tržište predstavlja različite izazove tradicionalnim tržištima, trebalo bi poštovati načelo „što je nezakonito izvan interneta, nezakonito je i na internetu“;
  - D. budući da umjetna inteligencija u određenoj mjeri već podliježe postojećim zakonodavnim zahtjevima;
  - E. budući da treba izgraditi povjerenje javnosti u umjetnu inteligenciju tako što ćemo automatski u potpunosti poštovati temeljna prava, zaštitu potrošača, zaštitu podataka i sigurnost te poticati inovacije u Europi;
  - F. budući da se u Bijeloj knjizi o umjetnoj inteligenciji poljoprivreda prepoznaje kao jedan od sektora u kojem umjetna inteligencija može povećati učinkovitost te je jedan od općih ciljeva buduće zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) promicanje pametne poljoprivrede; budući da istraživanja u području umjetne inteligencije te rad u poljoprivredi i stočarstvu mogu povećati privlačnost tih sektora za mlade i poboljšati poljoprivrednu učinkovitost u područjima s prirodnim ograničenjima, kao i dobrobit životinja i produktivnost; budući da se strategijom „od polja do stola” i strategijom za biološku raznolikost želi pomoći poljoprivrednicima da uzgajaju kvalitetne proizvode te smanjiti gubitak hranjivih tvari i upotreba pesticida i gnojiva do 2030.;
  - G. budući da digitalna tranzicija iziskuje povećano ulaganje u ključne pospješitelje digitalnog gospodarstva i koordinaciju s politikama zelene tranzicije;
  - H. budući da umjetna inteligencija nudi brojne koristi, ali donosi i određene rizike;
  - I. budući da su države članice EU-a i institucije EU-a u skladu s Poveljom Europske unije o temeljnim pravima i Europskom konvencijom o ljudskim pravima obvezne zajamčiti

---

²² Usvojeni tekstovi P9_TA(2021)0007.

da se upotrebom novih tehnologija i tehnologija u nastajanju neopravdano ne ograničavaju prava svake osobe na privatnost, zaštitu podataka, slobodu izražavanja i okupljanja, nediskriminaciju, dostojanstvo i druga temeljna prava;

- J. budući da upotreba umjetne inteligencije sa sobom nosi rizike i pobuđuje zabrinutost u pogledu etike, područja njezine primjene i transparentnosti procesâ prikupljanja, upotrebe i širenja osobnih podataka;

Prvi dio: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta

1. smatra da bi se u okviru digitalne politike EU-a trebalo stvoriti ili poduprijeti ključne temelje koji su potrebni kako bi europski javni i privatni sektor bili svjetski predvodnici u području pouzdanih, humanih digitalnih inovacija; smatra da je jedinstveno digitalno tržište jedan takav temelj i da mu je svrha jamčenje ostvarenja punog potencijala nove tehnologije uklanjanjem neopravdanih nacionalnih prepreka, uspostavljanjem pravne jasnoće za potrošače i tvrtke što omogućuje koristi europskim građanima i jača tržišno natjecanje; vjeruje da bolje organizirani i zajednički europski pristup integraciji i usklađivanju tržišta može pridonijeti tom rezultatu; vjeruje da je potrebno dodatno djelovanje na razini država članica i na razini cijelog EU-a kako bi se to ostvarilo;
2. naglašava važnost potpuno funkcionalnog jedinstvenog digitalnog tržišta u korist potrošača i poduzeća te traži da se MSP-ovima pruži potpora u njihovoj digitalnoj transformaciji te očekuje da Komisija prije predlaganja zakonodavstva obavi provjeru prikladnosti za MSP-ove;
3. smatra da bi pristup EU-a digitalizaciji trebao biti u potpunosti usklađen s temeljnim pravima, zaštitom potrošača, tehnološkom neutralnošću, mrežnom neutralnošću i pravilima o zaštiti podataka, uključivošću i nediskriminacijom;
4. vjeruje da digitalizacija i nova tehnologija kao što je umjetna inteligencija mogu doprinijeti postizanju ciljeva industrijske strategije EU-a, zelenog plana i za prevladavanje dijela poteškoća uslijed krize prouzročene bolešću COVID-19; nadalje vjeruje da bi pristup politike koji se međusobno osnažuje prema zelenom planu, industrijskoj strategiji i digitalizaciji mogao pomoći ostvarenju njihovih ciljeva, a istovremeno bi ojačao tehnološko vodstvo EU-a; ističe potencijal digitalnih rješenja, kao što su rad na daljinu i aplikacije umjetne inteligencije, u okviru potpore sudjelovanju osoba s invaliditetom na jedinstvenom digitalnom tržištu; smatra da kriza prouzročena bolešću COVID-19 nudi i mogućnost za ubrzanje digitalizacije te da digitalna transformacija mora služiti općenitom javnom interesu; smatra da bi digitalna preobrazba mogla pomoći u zadovoljavanju potreba urbanih, ruralnih i izoliranih regija u EU-u;
5. napominje potencijal novih tehnologija za prijelaz na kružno i održivo gospodarstvo olakšavanjem uvođenja kružnih poslovnih modela, promicanjem energetske učinkovitosti sustava za obradu i pohranu podataka i doprinosom održivijim lancima vrijednosti i optimizacijom korištenja resursa;
6. poziva Komisiju da promiče i podupire prihvaćanje i razvoj održive tehnologije u ostvarivanju zelenog plana uključujući procjenom učinka razmjene podataka na okoliš i infrastrukturu potrebne za osiguravanje održivog digitalnog razvoja;

7. ističe da će omogućavanje razmjene nužnih i dobro definiranih skupova podataka te pristupa njima biti ključno za potpuno iskorištavanje potencijala zelenog plana; poziva Komisiju da procijeni koji su skupovi podataka ključni za tu svrhu;
8. vjeruje da bi trebalo ukloniti prakse koje potkopavaju prava potrošača, zaštitu podataka i radnička prava;
9. ističe da bi Komisija trebala usvojiti uravnotežen pristup zakonodavstvu koji je otporan na buduće promjene i počiva na dokazima te se temelji na načelu supsidijarnosti koje stvara jedinstveno digitalno tržište koje osigurava pružanje javnih usluga, koje je konkurentno, pošteno, pristupačno, tehnološki neutralno, pogodno za inovacije, prilagođeno potrošačima, usmjereno na čovjeka i vjerodostojno te koje gradi društvo i gospodarstvo sigurnih podataka;
10. naglašava da bi u pogledu oporezivanja digitalnog i tradicionalnog gospodarstva trebali vladati jednaki uvjeti pronalaženjem zajedničkog dogovora o tome gdje se stvara vrijednost;
11. ističe da bi u tom području određena mala i srednja poduzeća i drugi gospodarski subjekti mogli profitirati upotrebom modela suradnje poput otvorenog koda i otvorenog softvera, ovisno o različitim situacijama ili kontekstu, uz uzimanje u obzir potencijalne prednosti, kibersigurnost, privatnost i zaštitu podataka i ne dovodeći u pitanje važeće zakonodavstvo; vjeruje da to može pridonijeti postizanju europske strateške autonomije u digitalnom;
12. poziva Komisiju da se pridržava svog vodećeg načela u svojim budućim zakonodavnim prijedlozima te da izbjegava fragmentacije jedinstvenog digitalnog tržišta, ukloni sve neopravdane postojeće prepreke i nepotrebne administrativne zahtjeve, podupre inovacije posebno za MSP-ove i uvede prikladne poticaje kojima se stvaraju ravnopravni uvjeti i jednak pristup prilikama za ulaganje;
13. traži od Komisije da osigura djelotvornu i učinkovitu provedbu aktualnih i svih novih zakonodavnih zahtjeva; smatra da provedba mora biti učinkovita izvan okvira granica i sektora, uz veću suradnju javnih tijela te uzimajući u obzir stručnost i relevantnu nadležnost svakog tijela; smatra da bi Komisija trebala pružiti orijentacijski okvir kako bi osigurala koordinaciju svih novih regulatornih zahtjeva u pogledu umjetne inteligencije ili povezanih područja;
14. poziva Komisiju da teži regulatornom okruženju pogodnom za inovacije i prilagođenom potrošačima koje jača financijsku i institucionalnu potporu europskom digitalnom gospodarstvu u bliskoj suradnji s državama članicama i dionicima pomoću sljedećih mjera: ulaganja u obrazovanje, istraživanje i razvoj, podupiranja inovacija u Europi, pružanja većeg i šireg pristupa lako čitljivim i interoperabilnim visokokvalitetnim industrijskim i javnim podacima, izgradnje digitalne infrastrukture, povećanja opće dostupnosti digitalnih vještina stanovništva, promicanja tehnološkog vodstva u poslovnom okruženju te stvaranja proporcionalnog i usklađenog regulatornog okruženja;
15. smatra da pametna javna nabava, poput one u okviru europske platforme GovTech, može imati važnu ulogu u podupiranju digitalnog razvoja diljem EU-a;

16. smatra da su potrebna znatna ulaganja i suradnja javnog i privatnog sektora u području umjetne inteligencije i drugih ključnih novih tehnologija; pozdravlja upotrebu programa financiranja EU-a za potporu digitalizaciji našeg društva i industrije u mjeri u kojoj se temelje na načelima učinkovitosti, transparentnosti i uključivosti; poziva na koordiniranu provedbu različitih fondova kako bi se maksimalno povećale sinergije među programima; predlaže stratešku prioritizaciju sredstava za izgradnju potrebne digitalne infrastrukture; poziva na primjenu instrumenta NextGenerationEU, kao i na javno i privatno financiranje, kako bi se povećala ulaganja u skladu s težnjom EU-a da postane globalni tehnološki predvodnik, produbi svoja istraživanja i saznanja te iskoristi sve prednosti digitalizacije za sve u društvu;
17. smatra da umjetna inteligencija predstavlja poseban izazov za MSP-ove i da nepotrebni složeni regulatorni zahtjevi mogu nesrazmjerno utjecati na njihovu konkurentnost; prijelaz na rješenja umjetne inteligencije trebao bi pomoći tim poduzećima, a novo zakonodavstvo o uporabi umjetne inteligencije ne bi trebalo dovesti do neopravdanih administrativnih opterećenja kojima bi se ugrozila njihova konkurentnost na tržištu;
18. poziva Komisiju da osigura širu koordinaciju ulaganja u plan oporavka NextGenerationEU; poziva Komisiju da u okviru tog plana predloži konkretne mjere za potporu tehnologijama i infrastrukturi visokog učinka u EU-u, kao što su umjetna inteligencija, računalstvo visokih performansi, kvantno računalstvo, infrastruktura u oblaku, platforme, pametni gradovi, 5G i svjetlovodna infrastruktura;
19. podsjeća da su MSP-ovi okosnica europskog gospodarstva i da im je za digitalnu tranziciju potrebna posebna potpora iz programa financiranja EU-a; poziva Komisiju i države članice da pojačaju svoju potporu novoosnovanim poduzećima te mikropoduzećima, malim i srednjim poduzećima kroz program jedinstvenog tržišta, digitalno-inovacijske centre i Mehanizam za oporavak i otpornost, u okviru razvoja i primjene digitalne tehnologije kako bi se dodatno potaknula digitalna transformacija i time omogućilo da u potpunosti razviju svoj digitalni potencijal i konkurentnost za rast i radna mjesta u Europi;
20. napominje da u Europi znatno nedostaje rizičnog i početnog kapitala, kao i financiranja iz privatnog vlasničkog kapitala, u usporedbi s ostalim tržištima; drži da zbog toga europska novoosnovana poduzeća često rastu na tržištima trećih zemalja umjesto da se šire u EU-u; smatra da to sprječava šire europsko gospodarstvo da ostvari najveću moguću korist od poslovnih poduhvata koji potječu iz Europe; ističe nerazmjerno veliku ulogu javnih subjekata u financiranju inovacija i istraživanja koje trenutno postoji te znatne razlike u ekosustavima start-upova i dostupnom financiranju među državama članicama; poziva Komisiju i države članice da predlože sveobuhvatan europski pristup za proširenje izvora kapitala za tehnološka ulaganja u EU-u, uključujući inicijative čelnika europskog privatnog sektora za potporu ulaganjima poslovnih anđela, kao i za jamčenje olakšavanja dostupnosti rizičnog i početnog kapitala za europska poduzeća i novoosnovana poduzeća;
21. naglašava da su program Digitalna Europa, kao i program Obzor Europa i program za povezivanje Europe neophodni za pokretanje digitalne transformacije Europe i trebali bi dobiti odgovarajuća financijska sredstva; apelira na Komisiju da zajamči pokretanje tih programa što je prije moguće; podsjeća da države članice moraju poštovati svoju obvezu iz strategije Europa 2020. da 3 % svojeg BDP-a ulažu u istraživanje i razvoj;

22. poziva Komisiju da poradi na pozicioniranju EU-a kao predvodnika u procesu usvajanja i standardizacije novih tehnologija kako bi se zajamčilo da je umjetna inteligencija humana i u skladu s europskim vrijednostima, temeljnim pravima i normama; ističe potrebu za suradnjom s organizacijama za standarde, industrijom i međunarodnim partnerima na utvrđivanju svjetskih standarda, s obzirom na globalnu prirodu tehnološkog vodstva i razvoja; smatra da je upotreba sporazuma radionice CEN-a u određenim područjima, kao što su umjetna inteligencija i nove tehnologije, način za povećanje učinkovitosti razvoja usklađenih standarda;
23. podupire cilj Komisije da poveća dostupnost i razmjenu neosobnih podataka i ojača europsko gospodarstvo; smatra da bi se pri ispunjavanju ovog cilja trebali uzeti u obzir rizici povezani s povećanim pristupom neosobnim podacima poput deanonimizacije;
24. vjeruje da postoji potreba za poticanjem pristupa većem broju podataka za MSP-ove i poziva na poticaje kojima bi se MSP-ovima omogućio pristup neosobnim podacima koje su proizveli drugi privatni dionici u dobrovoljnom i obostrano korisnom postupku, koji bi se trebali pridržavati svih potrebnih zaštitnih mjera u skladu s Uredbom EU-a 2016/679 kao i pravnim okvirom o pravima intelektualnog vlasništva;
25. primjećuje da u ispunjavanju javnih usluga ili tijekom ugovora o javnoj nabavi javna poduzeća stvaraju, prikupljaju i obrađuju značajnu količinu neosobnih podataka, što predstavlja značajnu vrijednost za njihovu komercijalnu ponovnu upotrebu i korist za društvo; potiče Komisiju i države članice da učine takve podatke šire dostupnima za ponovnu upotrebu u općem interesu, u cilju postizanja ciljeva Direktive o otvorenim podacima;
26. podsjeća da nam je potrebno podatkovno gospodarstvo koje je prikladno za cijeli EU jer je ono ključni pospješitelj digitalizacije; smatra da bi visoka razina zaštite podataka za pouzdanu umjetnu inteligenciju mogla pomoći povećati povjerenje potrošača; smatra da je važno da EU zajamči visok stupanj kontrole kupaca, i kada je primjenjivo, potrošača nad njihovim podacima i pritom osigura najviše standarde zaštite osobnih podataka, s jasnim i usklađenim pravilima o, među ostalim, pravima intelektualnog vlasništva, no smatra da je ključno zadržati otvorenost prema trećim zemljama i da je važan slobodan protok neosobnih podataka preko granica;
27. primjećuje Akt o digitalnim uslugama i Akt o digitalnim tržištima i smatra da bi trebali doprinijeti podupiranju inovacija, jamčenju visoke razine zaštite potrošača i poboljšanju prava, povjerenja i sigurnosti korisnika na internetu; naglašava potrebu da se osigura da europsko tržište ostane aktivno i visoko konkurentno;
28. ističe da bi zaštita potrošača trebala imati važnu ulogu u Aktu o digitalnim uslugama i uvjeren je da bi se većom transparentnošću i dužnom pažnjom za internetska tržišta povećala sigurnost proizvoda i time povećalo povjerenje potrošača u internetska tržišta;
29. ističe da su potrebne jasne odgovornosti internetskih tržišta utemeljene na načelu proporcionalnosti; ističe da treba uspostaviti jasna pravila o odgovornosti platformi u pogledu robe koja se na njima prodaje ili oglašava kako bi se uklonila pravne praznine zbog koje kupac ne uspijeva dobiti naknadu na koju ima pravo na temelju zakona ili ugovora o isporuci robe, primjerice zbog nemogućnosti utvrđivanja identiteta primarnog prodavatelja, na primjer načelo „upoznaj svog klijenta”;

30. pozdravlja Novu strategiju za potrošače koju je predložila Komisija i potiče Komisiju da ažurira zakonodavstvo o zaštiti potrošača, prema potrebi, kako bi se bolje uzeli u obzir učinci nove tehnologije i potencijalne štete za potrošače, osobito za najranjivije skupine i uzimajući u obzir posljedice pandemije bolesti COVID-19; smatra da bi europski potrošači trebali biti ovlašteni igrati aktivnu ulogu u digitalnoj tranziciji te da povjerenje potrošača i usvajanje digitalnih tehnologija ovise o tome da njihova prava budu zaštićena u svim okolnostima;
31. podsjeća da neopravdano geografsko blokiranje internetskih usluga predstavlja veliku prepreku jedinstvenom tržištu i neopravdanu diskriminaciju europskih potrošača; primjećuje prvi kratkoročni pregled Komisije Uredbe o geografskom blokiranju i potiče Komisiju da nastavi s njezinom procjenom te da se uključi u dijalog s dionicima uzimajući u obzir sve veću potražnju za prekograničnim pristupom audiovizualnim uslugama s ciljem poticanja optjecaja kvalitetnog sadržaja diljem EU-a;
32. ponavlja temeljna prava EU-a na privatnost i zaštitu osobnih podataka, uključujući, između ostalog, izričiti informirani pristanak koji je sadržana u Općoj uredbi o zaštiti podataka; ističe da bi se pristanak trebao temeljiti na razumljivim i lako dostupnim informacijama o tome kako će se osobni podaci koristiti i obrađivati te da bi se to također trebalo poštivati u algoritmima;
33. pozdravlja novu Strategiju EU-a za kibersigurnost za digitalno desetljeće, koja je neophodna kako bi se osiguralo povjerenje građana i u potpunosti iskoristile inovacije, povezivost i automatizacija u digitalnoj preobrazbi, uz istodobnu zaštitu temeljnih prava, te poziva na učinkovitu i brzu provedbu navedenih mjera;
34. poziva države članice da bez odgode primijene Europski akt o pristupačnosti kako bi se učinkovito uklonile prepreke za građane s invaliditetom i zajamčila dostupnost dostupnih digitalnih usluga, kao i prikladnost uvjeta pod kojima se one pružaju, s ciljem postizanja potpuno uključivog i pristupačnog jedinstvenog digitalnog tržišta kojim se jamči jednako postupanje i uključenost osoba s invaliditetom; podsjeća na mogućnost država članica i potiče proširenje primjene Direktive o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora na područja otvorena za javnu uporabu, posebno u zdravstvenom, prometnom, poštanskom ili telekomunikacijskom sektoru²³;

Drugi dio: poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače

35. čvrsto vjeruje da umjetna inteligencija, ako je razvijena u skladu s primjenjivim zakonodavstvom, može poboljšati određena područja za europske građane i ponuditi značajne koristi i vrijednost za gospodarstvo, sigurnost, zaštitu, obrazovanje, zdravstvenu skrb, promet i okoliš; vjeruje da, posebno za skupine potrošača za koje se smatra da su u ranjivim situacijama, treba osigurati sigurnost, zaštitu, uključenost, nediskriminaciju, pristupačnost i pravednost proizvoda i usluga kojima se upravlja pomoću umjetne inteligencije kako nitko ne bi bio zapostavljen dok bi njihove koristi trebale biti dostupnu cijelom društvu;
36. uviđa da za ostvarenje koristi od umjetne inteligencije Komisija, države članice, privatni

---

²³ Direktiva (EU) 2016/2102 od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora, točka 34.

sektor, civilno društvo i znanstvena zajednica moraju učinkovito surađivati i stvoriti ekosustav za sigurnu i humanu umjetnu inteligenciju kojom će se doprinijeti cijelom društvu;

37. napominje da, iako umjetna inteligencija nudi dobar potencijal, može donijeti i određene visoke rizike zbog pristranosti i netransparentnosti; smatra da se ti rizici mogu očitovati ovisno o specifičnom kontekstu i slučajevima upotrebe umjetne inteligencije; poziva na to da postupci sljedivosti sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji budu transparentni i da ih se može preispitati u slučaju dokazane ozbiljne štete;
38. smatra da, uz neke od prepreka razvoju, usvajanju i učinkovitoj regulaciji digitalne tehnologije u EU-u, i nedostatak povjerenja potrošača može otežati dalekosežnu primjenu umjetne inteligencije; skreće pozornost na to da građani ne razumiju procese kojima napredni algoritamski i sustavi umjetne inteligencije donose odluke;
39. napominje da je potrošačima potreban jasan i predvidljiv pravni okvir u slučaju neispravnosti proizvoda;
40. poziva Komisiju i države članice da stalno poboljšavaju onaj dio javne uprave koji će biti odgovoran za provedbu budućeg zakonodavstva o umjetnoj inteligenciji;
41. pozdravlja Bijelu knjigu Komisije o umjetnoj inteligenciji i poziva Komisiju da razradi zajednički regulatorni okvir EU-a za umjetnu inteligenciju koji se temelji na riziku, human je, jasan i otporan na promjene u budućnosti; smatra da je to potrebno kako bi se nadzirali automatizirani sustavi donošenja odluka i da bi se time trebalo dopuniti postojeće zakonodavstvo relevantno za umjetnu inteligenciju i osigurati da je proporcionalno ovisno o razini rizika;
42. naglašava važnost osiguranja odgovarajućeg stupnja ljudske kontrole nad algoritamskim donošenjem odluka i jamčenje prikladnih i učinkovitih mehanizama pravne zaštite;
43. naglašava važnost osnaživanja potrošača osnovnim osposobljavanjem i vještinama u području umjetne inteligencije koje bi im omogućile da imaju više koristi od tih tehnologija i da se istodobno zaštite od svih mogućih prijetnji;
44. napominje da iako se na umjetnu inteligenciju u različitoj mjeri već primjenjuje aktualno europsko zakonodavstvo, umjetna inteligencija donosi sa sobom nova, zasad neriješena pravna pitanja koja utječu na potrošače i stoga poziva Komisiju da izda jasne smjernice za funkcioniranje i sinergiju između aktualnog mjerodavnog zakonodavstva i svih novih predloženih mjera kako bi se popunile postojeće pravne praznine i postigao proporcionalan i dosljedan pravni okvir; smatra da je suradnja među državama članicama važna za jačanje jedinstvenog digitalnog tržišta;
45. poziva Komisiju i države članice da zajamče blisku suradnju pri primjeni regulatornog okvira kako bi se spriječilo fragmentirano jedinstveno tržište;
46. smatra da je umjetna inteligencija tehnologija koja se brzo razvija i iziskuje učinkovito zakonodavstvo, ne samo smjernice, temeljeno na načelima i proporcionalnosti; vjeruje da je za postizanje toga potrebno široko definirati umjetnu inteligenciju kako bi sve regulatorne mjere u različitim sektorima mogle ostati fleksibilne i prilagodljive s ciljem uzimanja u obzir budućeg razvoja i odgovarajućeg rješavanja različitih razina rizika

- korištenja umjetne inteligencije koje se treba dodatno definirati u okviru sektorskih okvira; vjeruje da buduća uredba mora na odgovarajući način odražavati stupanj u kojem se uočeni rizici umjetne inteligencije pojavljuju u praksi pri različitim načinima korištenja i primjene umjetne inteligencije;
47. ističe da uporaba algoritama za samoučenje omogućuje tvrtkama stjecanje sveobuhvatnog uvida o potrošačevim osobnim okolnostima i obrascima ponašanja; stoga poziva Komisiju da sveobuhvatno regulira tehnologije umjetne inteligencije kako bi zabranila nepoštenu upotrebu ili zloupotrebu takvih sustava;
  48. vjeruje da bi cilj regulatornog okvira za umjetnu inteligenciju trebao biti stvaranje unutarnjeg tržišta za vjerodostojne i sigurne proizvode, aplikacije i usluge koji se temelje na umjetnoj inteligenciji te da bi to trebalo biti u skladu s člankom 114. UFEU-a;
  49. naglašava pravo potrošača da budu pravovremeno i na odgovarajući način te u lako dostupnom obliku informirani o postojanju i mogućem ishodu sustava umjetne inteligencije te o tome kako se odluke sustava mogu provjeriti, smisleno osporiti i ispraviti;
  50. poziva na obvezno pružanje informacija koje bi naznačile komuniciraju li potrošači sa sustavima umjetne inteligencije;
  51. smatra da su objašnjivost i transparentnost ključne za izgradnju i zadržavanje povjerenja korisnika u sustave umjetne inteligencije; smatra da to znači da procesi trebaju biti transparentni, da se o mogućnostima i svrsi sustava umjetne inteligencije treba otvoreno izvještavati i da se odluke moraju moći objasniti osobama na koje one izravno utječu;
  52. vjeruje da se regulatornim okvirom treba podupirati razvoj pouzdanih sustava umjetne inteligencije i zajamčiti visoki standardi zaštite potrošača kako bi se ojačalo povjerenje potrošača u proizvode koji se temelje na umjetnoj inteligenciji; smatra da su potrebni postupnije utvrđivanje rizika i odgovarajući zakonski zahtjevi i mjere zaštite od štete nanesene potrošačima; također smatra da bi se regulatornim okvirom trebala zajamčiti transparentnost, odgovornost te omogućiti jasno prenošenje relevantnih zahtjeva potrošačima i regulatornim tijelima te poticati programere za umjetnu inteligenciju i one koji je uvode da proaktivno prihvaćaju vjerodostojnost umjetne inteligencije;
  53. poziva Komisiju da promiče razmjenu informacija povezanih s algoritamskim sustavima među tijelima za nadzor tržišta te da podrži stjecanje zajedničkog razumijevanja o algoritamskim sustavima na jedinstvenom tržištu pružanjem smjernica, mišljenja i stručnog znanja tijelima država članica;
  54. smatra da bi se takav okvir trebao temeljiti na etičkom, humanom pristupu i koji se temelji na temeljnim pravima tijekom osmišljavanja, razvoja i životnog ciklusa proizvoda umjetne inteligencije koji se temelje na očuvanju temeljnih prava i načela transparentnosti, objašnjivosti (prema potrebi), odgovornosti te prava i obaveza sukladno Općoj uredbi o zaštiti podataka, uključujući dizajn i standardne postavke kojima se smanjuje količina podataka, ograničava svrha i uvodi zaštita podataka;
  55. smatra da bi područje primjene novih regulatornih zahtjeva trebalo proširiti tako da primjena umjetne inteligencije u specifičnom kontekstu za koju se smatra da predstavlja

najveći rizik bude podvrgnuta najstrožim regulatornim zahtjevima i kontrolama, uključujući mogućnost zabrane štetnih ili diskriminirajućih praksi; poziva Komisiju da razvije objektivnu metodologiju za izračun rizika od štete, uz ono što već postoji u aktualnom zakonodavstvu o potrošačima; smatra da bi se u takvoj metodologiji trebao izbjegavati ograničavajući, binarni pristup koji bi brzo mogao zastarjeti te da se umjesto toga treba usredotočiti na kontekst, primjenu i posebnu upotrebu umjetne inteligencije;

56. ističe da bi standardizacija umjetne inteligencije diljem EU-a trebala potaknuti inovacije i interoperabilnost te zajamčiti visoku razinu zaštite potrošača; priznaje da su potrebni dodatno promicanje i razvoj zajedničkih standarda za umjetnu inteligenciju, poput onih primjenjivih za dijelove uređaja i punu primjenu, iako već postoji znatan broj standarda;
57. smatra da bi se nakon uspostave jasnih pravnih pravila i provedbenih mehanizama mogla razmotriti uloga dobrovoljnih pouzdanih oznaka za umjetnu inteligenciju, a istodobno je važno imati na umu da asimetrija informacija svojstvena sustavima algoritamskog učenja čini vrlo složenu ulogu sustava označivanja; smatra da bi takva oznaka mogla poboljšati transparentnost tehnologije utemeljene na umjetnoj inteligenciji; ističe da svaki takav sustav označivanja mora biti razumljiv potrošačima i pokazati da pruža mjerljivu korist u pogledu osviještenosti potrošača usklađenom primjenom umjetne inteligencije, uz poticanje na donošenje odluka utemeljenih na informacijama jer se u protivnom neće postići dovoljna razina njegovog usvajanja u svakodnevnoj uporabi;
58. čvrsto vjeruje da novi regulatorni zahtjevi i procjene moraju biti razumljivi i provedivi te da bi ih trebalo uključiti među postojeće zahtjeve prema pojedinačnim sektorima kad je to primjenjivo i održati administrativne zahtjeve proporcionalnima;
59. poziva Komisiju i države članice da upotrijebe inovativne regulatorne alate kao što su regulatorna zaštićena okruženja u skladu s načelom predostrožnosti kako bi pomogle osloboditi put prema povećanju novoosnovanih poduzeća i malih društava; smatra da bi se tim alatima trebalo poticati inovacije ako se primjenjuju u kontroliranom okruženju; ističe da će stvaranje usklađenog okruženja za inovativno testiranje i potvrđivanje proizvoda temeljenih na tehnologijama kao što je umjetna inteligencija pomoći europskim poduzećima da prevladaju rascjepkanost jedinstvenog tržišta i iskoriste potencijal rasta diljem EU-a;
60. ističe da je najučinkovitiji način smanjenja pristranosti osiguravanje kvalitete skupova podataka koji se koriste za treniranje sustava umjetne inteligencije;
61. smatra da bi upotrebu umjetne inteligencije u visokorizičnom kontekstu trebalo ograničiti na posebne i jasno opravdane svrhe, potpuno poštujući mjerodavni zakon i obveze transparentnosti; naglašava da će samo jasan i pravno siguran pravni okvir biti odlučujući čimbenik u osiguravanju zaštite i sigurnosti, zaštite podataka i potrošača, potpore i povjerenja javnosti u nužnost i proporcionalnost upotrebe takvih tehnologija; poziva Komisiju da pomno razmotri postoje li određeni slučajevi, situacije ili prakse upotrebe za koje bi trebalo usvojiti posebne tehničke standarde, uključujući temeljne algoritme; ako se takvi tehnički standardi usvoje, smatra da ih je neophodno redovito pregledavati i ponovno evaluirati od strane nadležnih tijela s obzirom na brzi tehnološki razvoj;
62. vjeruje da uspostavljanje odbora za pregled proizvoda i usluga umjetne inteligencije od

strane organizacija i poduzeća za procjenu potencijalnih koristi i potencijalne štete, posebno potencijalnog društvenog učinka koji proizlazi iz visokorizičnih projekata koji se temelje na umjetnoj inteligenciji, može biti koristan alat za pomoć organizacijama pri donošenju odgovornih odluka o proizvodima i uslugama umjetne inteligencije, posebno kada uključuju relevantne dionike;

63. ističe važnost obrazovanja i istraživanja u području umjetne inteligencije; naglašava da EU mora izgraditi svoje digitalne kapacitete poticanjem većeg broja ljudi da nastave karijeru u sektorima povezanim s IKT-om, osposobljavanjem većeg broja stručnjaka za obradu podataka u području umjetne inteligencije, kao i stručnjaka u povezanim novim domenama poput ulaganja u umjetnu inteligenciju i sigurnost umjetne inteligencije; poziva na značajna ulaganja u Europsku mrežu centara za izvrsnost u umjetnoj inteligenciji i stvaranje paneuropskih sveučilišnih i istraživačkih mreža usmjerenih na umjetnu inteligenciju; smatra da bi se tom mrežom trebalo pomoći jačanje razmjene znanja o umjetnoj inteligenciji, podupirati talente povezane s umjetnom inteligencijom u EU-u i privući nove talente, poticati suradnju između inovativnih tvrtki, visokog obrazovanja, istraživačkih institucija i razvojnih programera umjetne inteligencije te pružiti specijalizirano osposobljavanje i razvoj za regulatorna tijela, s ciljem osiguranja pravilne uporabe ovih tehnologija i zaštite europskih građana od potencijalnih rizika i štete po njihova temeljna prava; nadalje naglašava važnost mjera i informacijskih kanala koji malim i srednjim poduzećima te novoosnovanim poduzećima pomažu da se učinkovito digitaliziraju i provedu petu industrijsku revoluciju; uviđa da se dijeljenjem i ponovnom upotrebom komponenata primjene umjetne inteligencije povećava upotreba i korištenje rješenja umjetne inteligencije; naglašava važnost osnovnih istraživanja o temeljima umjetne inteligencije; naglašava da je potrebno omogućiti sveobuhvatno istraživanje svih primjena i tehnologija umjetne inteligencije;
64. poziva na procjene učinka posljedica digitalne podjele na ljude i konkretne radnje kako ih premostiti; poziva na ublažavanje negativnog učinka obrazovanjem, prekvalifikacijom i unapređenjem vještina; naglašava da je potrebno uzeti u obzir rodnu dimenziju s obzirom na nedovoljnu zastupljenost žena u poduzećima u području STEM-a i digitalnim poduzećima; vjeruje da bi posebnu pozornost trebalo posvetiti programima pismenosti u području umjetne inteligencije;
65. poziva Komisiju da ažurira postojeći okvir za sigurnost proizvoda i odgovornost za proizvod kako bi se riješili novi izazovi koje donose digitalne tehnologije u nastajanju kao što je umjetna inteligencija; i potiče Komisiju da, među ostalim, ažurira Direktivu o općoj sigurnosti proizvoda i Direktivu o odgovornosti za proizvode, posebno uz razmatranje preusmjeravanja koncepta „teret dokazivanja” za štetu koje su nanijele nove digitalne tehnologije, u jasno definiranim slučajevima i nakon odgovarajuće procjene, i prilagođavanje pojmova „proizvod”, „šteta” i „neispravnost” tako da odražavaju složenost novih tehnologija, uključujući proizvode s ugrađenom umjetnom inteligencijom, internetom stvari i robotikom, samostalni softver i softver ili ažuriranja koja podrazumijevaju značajne izmjene proizvoda što dovodi do *de facto* novog proizvoda;
66. naglašava da bi za uvođenje umjetne inteligencije, kao i svake nove tehnologije, trebalo osigurati odgovarajuću razinu povezivosti, uključujući i u regijama suočenim s demografskim ili gospodarskim izazovima; poziva da se nejednaki pristup tehnologiji u ruralnim područjima uzme u obzir posebno kada se sredstva Unije koriste za uvođenje

5G mreža, smanjenje „nepokrivenih područja” i infrastrukturu za povezivanje općenito; poziva na komunikacijsku strategiju EU-a kojom se građanima EU-a pružaju pouzdane informacije te kampanje za podizanje razine osviještenosti o 5G mrežama;

67. poziva Komisiju da ocijeni razvoj i upotrebu tehnologija decentraliziranog vođenja evidencije transakcija, uključujući lance blokova, a posebno pametne ugovore na jedinstvenom digitalnom tržištu, i da izradi smjernice te da razmotri mogućnost stvaranja odgovarajućeg pravnog okvira kako bi se zajamčila pravna sigurnost poslovnim subjektima i potrošačima, posebno kad je riječ o pitanjima zakonitosti, provedbe pametnih ugovora u prekograničnim situacijama i, kada je to primjenjivo, zahtjevima za javnobilježničku ovjeru;
68. poziva na zaključenje plurilateralnih pregovora Svjetske trgovinske organizacije (WTO) o e-trgovini, s uravnoteženim ishodom; poziva Komisiju da pažljivo procijeni učinak klauzule o izvornim kodovima o kojoj se trenutačno raspravlja u okviru pregovora o e-trgovini u pogledu budućeg zakonodavstva EU-a o umjetnoj inteligenciji na razini WTO-a, uključujući učinak na prava potrošača, te da u tu procjenu uključi Europski parlament; žali zbog toga što se, u nedostatku globalnih pravila, poduzeća iz EU-a mogu suočiti s necarinskim preprekama u digitalnoj trgovini kao što su neopravdano geografsko blokiranje, lokalizacija podataka i obvezni zahtjevi za prijenos tehnologije; konstatira da te prepreke predstavljaju poseban izazov za mala i srednja poduzeća; ističe da bi globalna pravila o digitalnoj trgovini mogla dodatno povećati zaštitu potrošača; podržava trajno određivanje moratorija WTO-a na elektroničke prijenose i naglašava da je važno pojasniti definiciju elektroničkog prijenosa; poziva na cjelovitu provedbu i širu primjenu Sporazuma WTO-a o informacijskoj tehnologiji, njegovo proširenje i provedbu Referentnog dokumenta WTO-a o telekomunikacijskim uslugama;
69. uviđa ambiciju da EU postane svjetski predvodnik u razvoju i primjeni umjetne inteligencije; poziva EU da nastavi surađivati s partnerima, primjerice u okviru Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) i WTO-a, kako bi se utvrdili globalni standardi za umjetnu inteligenciju u cilju smanjenja trgovinskih prepreka i promicanja pouzdane umjetne inteligencije u skladu s vrijednostima EU-a; podržava međunarodnu regulatornu i drugu suradnju među zemljama OECD-a u području digitalnog gospodarstva, uključujući Globalno partnerstvo za umjetnu inteligenciju; (9) potiče EU da u tom pogledu pojača suradnju s UN-om i međunarodnim tijelima za normizaciju; prima na znanje zaključivanje sporazuma o Sveobuhvatnom regionalnom ekonomskom partnerstvu (RCEP) kojim se utro put najvećem svjetskom projektu gospodarske integracije; smatra da bi EU trebao promicati digitalna pravila koja su u skladu s demokratskim načelima, ljudskim pravima i održivim razvojem; u tom pogledu podržava prijedlog o osnivanju Vijeća za trgovinu i tehnologiju između EU-a i SAD-a;
70. u tom pogledu podržava rad na Transatlantskom partnerstvu u području umjetne inteligencije kako bi se postigao snažniji i širi konsenzus o načelima etičke umjetne inteligencije i upravljanja podacima te kako bi se u okviru tih načela poticale inovacije i razmjena podataka u cilju razvoja umjetne inteligencije i kako bi se olakšali trgovina i razvoj usklađenih pravila i zajedničkih standarda u području digitalne trgovine, jamčeći EU-u glavnu ulogu u utvrđivanju tih standarda; ističe da bi taj transatlantski sporazum u području umjetne inteligencije trebao sadržavati i poglavlje posvećeno sigurnosti podataka te zaštitu podataka korisnika i potrošača kako bi se osigurala zaštita pravila EU-a; (13) poziva Komisiju da nastavi surađivati sa SAD-om, Japanom i drugim

partnerima istomišljenicima na reformi pravila WTO-a o, među ostalim, subvencijama, prisilnim prijenosima tehnologije i poduzećima u državnom vlasništvu; (12) naglašava važnost sporazuma EU-a o slobodnoj trgovini u promicanju interesa i vrijednosti poduzeća, potrošača i radnika iz EU-a u globalnom digitalnom gospodarstvu te ih smatra komplementarnima konkurentnom jedinstvenom digitalnom tržištu; konstatira da je posebno ključna suradnja s Ujedinjenom Kraljevinom koja ima važnu ulogu u globalnom digitalnom gospodarstvu;

71. apelira na države članice da u svoje planove oporavka uključe projekte za digitalizaciju prometa; ističe da je potrebno osigurati stabilno i odgovarajuće financiranje za proces izgradnje prometne infrastrukture i infrastrukture IKT-a za inteligentne prometne sustave (ITS), uključujući sigurno uvođenje mreže 5G, razvoj mreže 6G i budućih bežičnih mreža, kako bi se omogućio razvoj punog potencijala digitaliziranog prometa i istodobno osigurali visoki sigurnosni standardi u prometu; u tom pogledu naglašava potrebu za razvojem nove infrastrukture i nadogradnjom postojeće infrastrukture; poziva države članice da osiguraju sigurnu, otpornu visokokvalitetnu prometnu infrastrukturu kako bi se olakšalo uvođenje povezanih i automatiziranih usluga mobilnosti; ističe da treba ubrzati nadogradnju relevantne prometne i digitalne infrastrukture u transeuropskoj prometnoj mreži (TEN-T); stoga poziva Komisiju da u svojoj reviziji Uredbe o TEN-T-u i Uredbe o željezničkim teretnim koridorima predloži mehanizme kako bi se taj postupak osigurao;
72. naglašava golem potencijal umjetne inteligencije u sektoru prometa i njezinu sposobnost za povećanje automatizacije cestovnog, željezničkog, vodnog i zračnog prometa; ističe ulogu umjetne inteligencije u poticanju multimodalnosti i alternativnih načina prijevoza te razvoja pametnih gradova, čime se poboljšava iskustvo putovanja svih građana jer promet, logistika i prometni tokovi postaju učinkovitiji, sigurniji i ekološki prihvatljiviji, uz skraćivanje trajanja putovanja, smanjenje zagušenja, smanjenje štetnih emisija i smanjenje troškova; ističe golem potencijal sustava koji upotrebljavaju umjetnu inteligenciju u prometnom sektoru u smislu sigurnosti cestovnog prometa i postizanja ciljeva utvrđenih u sklopu koncepta „Vizija nula nesreća”; naglašava da će umjetna inteligencija, u skladu s konceptom mobilnosti kao usluge (MaaS), doprinijeti daljnjem razvoju neometane multimodalnosti; poziva Komisiju da istraži kako olakšati uravnotežen razvoj mobilnosti kao usluge, posebno u urbanim područjima;
73. pozdravlja postignuća zajedničkog poduhvata istraživanja i razvoja upravljanja zračnim prometom na jedinstvenom europskom nebu (SESAR) i traži da se ojačaju istraživanja i ulaganja kako bi se maksimalno iskoristio potencijal umjetne inteligencije u sektoru zrakoplovstva za potrošače poboljšanjem marketinga, prodaje, distribucije, postupaka određivanja cijena zračnih prijevoznika i zemaljskih usluga (sigurnosne kontrole itd.); primjećuje da se s pomoću umjetne inteligencije može razviti automatizirana plovidba u pomorskom prijevozu na duge i kratke udaljenosti i unutaršnjim plovim putovima te poboljšati pomorski nadzor u kontekstu povećanja broskog prometa; traži uvođenje umjetne inteligencije i veću razinu opsežne digitalizacije u svim europskim lukama radi poboljšanja učinkovitosti i konkurentnosti, naglašava vodeću ulogu koju će digitalizacija, umjetna inteligencija i robotika imati u **turističkom** sektoru, doprinoseći tako dugoročnoj održivosti industrije; primjećuje da su neophodna odgovarajuća financijska sredstva i poticaji za turističke objekte, posebno za mikro poduzeća te mala i srednja poduzeća, kako bi im se omogućilo da iskoriste prednosti digitalizacije i moderniziraju svoju ponudu za potrošače; napominje da će to pomoći promicanju

digitalnog vodstva EU-a u održivom turizmu putem istraživanja i razvoja, zajedničkih ulaganja i javno-privatnih partnerstava;

74. podsjeća na to da umjetna inteligencija može dovesti do pristranosti, a time i do raznih oblika diskriminacije na temelju spola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog podrijetla, genetskih osobina, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili bilo kakvog drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije; u tom pogledu podsjeća da se mora zajamčiti puna zaštita prava za sve građane te da inicijative u području umjetne inteligencije ne smiju dovesti do bilo kakvog oblika diskriminacije; ističe da ta pristranost i diskriminacija mogu proizaći iz već pristranih skupova podataka, koji su odraz aktualne diskriminacije u društvu; naglašava da se u području umjetne inteligencije mora izbjeći pristranost koja dovodi do zabranjene diskriminacije te da umjetna inteligencija ne smije dovesti do reproduciranja diskriminatornih procesa; ističe da o spomenutim rizicima treba voditi računa pri osmišljavanju tehnologija u kojima se upotrebljava umjetna inteligencija te da je važno surađivati s pružateljima tehnologije umjetne inteligencije kako bi se odgovorilo na trajne manjkavosti koje omogućuju diskriminaciju; preporučuje da se u sastavu timova zaduženih za osmišljavanje i razvoj umjetne inteligencije odražava raznolikost društva;
75. naglašava važnost transparentnosti algoritama kako bi se u potpunosti zaštitila temeljna prava; smatra da zakonodavci, uzimajući u obzir važne etičke i pravne posljedice, trebaju analizirati složeno pitanje odgovornosti, a posebno odgovornosti za štetu nanесenu osobama i imovini, te da bi odgovornost pri svim primjenama umjetne inteligencije uvijek trebala snositi fizička ili pravna osoba;
76. ističe da umjetna inteligencija treba biti široko dostupna u kulturnim i kreativnim sektorima i industrijama diljem Europe kako bi se zadržali ravnopravni uvjeti i pošteno tržišno natjecanje svih dionika i aktera u Europi; naglašava potencijal tehnologija umjetne inteligencije za kulturne i kreativne sektore i industrije, od boljeg upravljanja publikom, promidžbe i angažiranja do potpomognutog prikupljanja sadržaja, revalorizacije kulturnog arhivskog gradiva te potpomognute provjere činjenica i podatkovnog novinarstva; naglašava potrebu da se ponude mogućnosti učenja i osposobljavanja kako bi se europskom društvu omogućilo da shvati upotrebu, potencijalne rizike i mogućnosti umjetne inteligencije; u tom pogledu ponovno ističe svoje stajalište da inovacije u području umjetne inteligencije i robotike treba uključiti u obrazovne planove i programe osposobljavanja; podsjeća na posebne zahtjeve strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kad je riječ o umjetnoj inteligenciji te poziva na suradnički pristup na europskoj razini osmišljen za povećanje potencijala koji umjetna inteligencija nudi za strukovno obrazovanje i osposobljavanje širom Europe; naglašava da je prenošenje Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama²⁴ u nacionalno zakonodavstvo ključno za postizanje istinskog jedinstvenog digitalnog tržišta kojim se promiče kulturna raznolikost;
77. ističe nedostatak europskog financiranja rizičnim kapitalom, nedostatak pristupa financiranju i nedostatak dostupnosti podataka, nadalje prepoznaje vanjske i unutarnje

---

²⁴ Direktiva (EU) 2018/1808 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o izmjeni Direktive 2010/13/EU o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) u pogledu promjenjivog stanja na tržištu, SL L 303, 28.11.2018., str. 69.

prepreke za usvajanje tehnologija umjetne inteligencije, posebno za manje zrele sektore i MSP-ove; poziva na sveobuhvatan pristup u Uniji utemeljen na promicanju poduzetništva kroz propise koji pogoduju ulagačima kako bi se osigurao pristup financiranju za perspektivne europske start-upove u svim fazama rasta; poziva na zajedničke napore za sprečavanje i obeshrabrivanje iseljavanja mladih obećavajućih europskih poduzeća koja često ne uspijevaju doći do financiranja nakon ulaska na tržište;

78. podsjeća da se postojećim zakonodavstvom Unije ne predviđaju obvezni kibersigurnosni zahtjevi za proizvode i usluge općenito; poziva na uključivanje ključnih zahtjeva u fazu projektiranja (integrirana sigurnost) te na upotrebu odgovarajućih kibersigurnosnih standarda i postupaka tijekom životnog ciklusa proizvoda i usluga te duž njihovih lanaca opskrbe;
79. ističe da će četvrta industrijska revolucija ovisiti, među ostalim, o pristupu sirovinama kao što su litij i rijetki zemni metali te da Unija treba smanjiti svoju ovisnost o njihovom uvozu ograničavanjem apsolutne potrošnje i vlastitim okolišno odgovornim rudarstvom i kružnim gospodarstvom; smatra da bi snažnija politika o kružnom gospodarstvu koja se primjenjuje na digitalne uređaje i poluvodiče mogla istodobno doprinijeti industrijskoj suverenosti Unije i izbjegavanju negativnog učinka rudarskih aktivnosti povezanih sa sirovinama;
80. poziva na jasniju strategiju za europske digitalnoinovacijske centre kako bi se MSP-ove, poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i start-up poduzeća poticalo u širokoj primjeni novih tehnologija; ističe da bi mreža europskih digitalnoinovacijskih centara trebala osigurati široku geografsku pokrivenost diljem Europe, uključujući udaljena, ruralna i otočna područja, te potaknuti međusektorski dijalog; poziva Komisiju da izradi ambicioznu i sveobuhvatnu strategiju za potporu osnivanju i rastu start-up poduzeća s ciljem stvaranja nove generacije europskih digitalnih jednoroga u roku od 10 godina, a strategija bi se trebala baviti mjerama poput poreznih poticaja za start-up poduzeća i novoosnovane MSP-ove te uvođenje vize za novoosnovana poduzeća;
81. pozdravlja novu strategiju Komisije u području računalstva u oblaku i inicijativu Europski oblak;
82. pozdravlja potencijalni pozitivan utjecaj umjetne inteligencije na europska tržišta rada, uključujući otvaranje radnih mjesta, sigurnija i uključivija radna mjesta, borbu protiv diskriminacije pri zapošljavanju i u pogledu plaća, kao i promicanje boljeg usklađivanja vještina i boljih tijekova rada, pod uvjetom da se rizici ublaže i da se zakonodavni okviri redovito ažuriraju u skladu s napretkom digitalne tehnologije;
83. poziva države članice da ulažu u visokokvalitetno, prilagodljivo i uključivo obrazovanje i strukovno osposobljavanje i u iste takve sustave cjeloživotnog učenja, kao i u politike prekvalifikacije i usavršavanja za radnike u sektorima na koje bi umjetna inteligencija mogla znatno utjecati, uključujući na polju poljoprivrede i šumarstva; naglašava da se u tom pogledu posebna pozornost mora pridati uključivanju skupina u nepovoljnom položaju;
84. primjećuje nedostatak vještina na europskim tržištima rada; pozdravlja Program vještina za Europu koji je Komisija ažurirala i novi Akcijski plan za digitalno obrazovanje (2021. – 2027.), koji će radnicima pomoći u jačanju digitalnih vještina i u stjecanju

kvalifikacija za budući svijet rada te će pomoći u rješavanju problema prilagodbe i stjecanju kvalifikacija i znanja s obzirom na digitalnu i zelenu tranziciju; ističe da je potrebno uključiti etičke aspekte umjetne inteligencije i razvoj vještina u etičke svrhe u sve kurikulume obrazovanja i osposobljavanja za programere i osobe koje rade s umjetnom inteligencijom kao njihov sastavni dio; podsjeća da razvojni programeri, programeri, donositelji odluka i poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom moraju biti svjesni svoje etičke odgovornosti; ističe da se uz pristup pravim vještinama i znanjima o umjetnoj inteligenciji može prevladati digitalni jaz u društvu i da bi se rješenja temeljena na umjetnoj inteligenciji trebala iskoristiti za potporu integraciji osjetljivih skupina, poput osoba s invalidnošću ili stanovnika udaljenih ili ruralnih područja, na tržište rada;

85. ističe da je rodna jednakost temeljno načelo Europske unije i da bi se trebala odražavati u svim politikama EU-a; poziva na priznavanje temeljne uloge žena u postizanju ciljeva europske digitalne strategije u skladu s ciljevima rodne ravnopravnosti; podsjeća da je sudjelovanje žena u digitalnom gospodarstvu ključno za stvaranje uspješnog digitalnog društva i jačanje digitalnog unutarnjeg tržišta EU-a; poziva Komisiju da zajamči provedbu ministarske Izjave o preuzimanju obveze u pogledu žena u digitalnoj sferi; smatra da se umjetnom inteligencijom može znatno doprinijeti prevladavanju rodne diskriminacije i riješiti probleme s kojima se žene susreću kako bi se promicala rodna ravnopravnost, pod uvjetom da se izradi prikladni pravni i etički okvir, da se iskorijene svjesne i nesvjesne predrasude i da se poštuju načela rodne ravnopravnosti;
86. naglašava da je poljoprivreda sektor u kojem će umjetna inteligencija igrati ključnu ulogu u rješavanju problema i izazova u proizvodnji i opskrbi hranom; naglašava da tehnologije interneta stvari i posebno umjetne inteligencije predstavljaju važnu priliku za modernizaciju, automatizaciju i poboljšanje efikasnosti i održivosti poljoprivredno-prehrambenog sektora i za lokalni razvoj u ruralnim područjima, uz povećavanje proizvodnje usjeva i poboljšavanje kvalitete usjeva; smatra da su korištenje digitalnih tehnologija i umjetne inteligencije te sve više istraživanja i razvoja u poljoprivredno-prehrambenom sektoru neophodni za poboljšanje održivosti, učinkovitosti, preciznosti i upravljanje produktivnošću; ističe potencijal interneta stvari i umjetne inteligencije u preciznoj poljoprivredi, osobito pri utvrđivanju vremenskih uvjeta, hranjivih tvari u tlu i potrebe za vodom, kao i kod otkrivanja najezde nametnika i bolesti biljaka; naglašava da se praćenjem uz pomoć automatiziranih i digitalnih alata može pomoći smanjenju ekološkog i klimatsko otiska poljoprivrede; poziva Komisiju i države članice da povećaju sredstva i ulaganja namijenjena poljoprivrednom sektoru u te svrhe i da osiguraju dovoljna sredstva i razviju alate za istraživanje upotrebe umjetne inteligencije u tim područjima kako bi se dotičnim poljoprivrednicima olakšala bolja upotreba dostupnih sredstava, povećala učinkovitost i proizvodnja te poticalo stvaranje centara za inovacije i novoosnovana poduzeća u tom području;
87. smatra da bi primjena umjetne inteligencije u Uniji i upotreba osobnih podataka građana EU-a u tom kontekstu trebali odvijati uz poštovanje naših vrijednosti i temeljni prava priznata Poveljom EU-a o temeljnim pravima, kao što su ljudsko dostojanstvo, privatnost, zaštita podataka i sigurnost; 3. ističe da umjetna inteligencija mora poštovati pravo EU-a o zaštiti podataka, posebno Opću uredbu o zaštiti podataka, jer po definiciji obuhvaća obradu podataka; 7. ponavlja da je važno osigurati financijska sredstva potrebna neovisnim javnim tijelima za zaštitu podataka kako bi ona mogla nadzirati i učinkovito osiguravati poštovanje zakonodavstva o zaštiti podataka;

88. ističe da su ulaganje u znanosti, istraživanje i razvoj u području digitalne tehnologije i umjetne inteligencije poticanje boljeg pristupa poduzetničkom kapitalu, razvijanje snažne kibersigurnosti važnih infrastruktura i visokokvalitetnih komunikacijskih mreža te pristup visokokvalitetnim podacima temelji za osiguravanje digitalnog suvereniteta Unije; poziva Komisiju da prouči različite načine na koje postoji rizik da Unija postane ovisna o vanjskim akterima; primjećuje da će nejasni, pretjerani ili neujednačeni propisi kočiti pojavu inovativnih visokotehnoloških jednoroga, novoosnovanih poduzeća i MSP-ova ili će ih potaknuti da razvijaju svoje proizvode i usluge izvan Europe;
89. naglašava da je stvaranje sigurnog i uključivog europskog gigabitnog društva preduvjet za uspjeh Unije u njezinoj digitalnoj tranziciji; ističe ulogu povezivosti, koju posebno pokreće 5G i infrastruktura optičkih vlakana, u transformaciji načina rada i obrazovanja, poslovnih modela i cijelih sektora kao što su proizvodnja, promet i zdravstvo, posebno u kombinaciji s drugim tehnologijama kao što su virtualizacija, računalstvo u oblaku, računalstvo na rubu mreže, umjetna inteligencija, segmentiranje mreže i automatizacija, te ima potencijal za postizanje veće produktivnosti te više inovacija i iskustava korisnika;
90. poziva Komisiju da daje poticaje europskim poduzećima da počnu razvijati i graditi tehnološke kapacitete za mobilne mreže sljedeće generacije; poziva Komisiju da analizira učinak nejednakog pristupa digitalnim tehnologijama i razlika u povezivosti među državama članicama;
91. napominje da je ulaganje u računalstvo visokih performansi ključno za iskorištavanje punog potencijala umjetne inteligencije i drugih tehnologija u nastajanju; poziva na premošćivanje investicijskog jaza u području povezivosti s pomoću instrumenta Next Generation EU te nacionalnog i privatnog financiranja kako bi se kompenziralo za rezove u ulaganjima EU-a za buduće tehnologije iz višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021.–2027.;
92. poziva na pristup kibersigurnosti koji obuhvaća cijelo društvo; ističe da bi novi pristupi kibersigurnosti trebali biti osmišljeni na temelju otpornosti i prilagodljivosti na stresove i napade; poziva na holistički pristup kibersigurnosti, pri čemu se uzima u obzir cijeli sustav, od osmišljavanja sustava i upotrebljivosti do obrazovanja i osposobljavanja građana; naglašava da su zbog digitalne transformacije te brze digitalizacije usluga i masovnog uvođenja povezanih uređaja naše društvo i gospodarstvo nužno izloženi kibernapadima; naglašava da će napredak na području kvantnog računalstva poremetiti postojeće tehnike šifriranja; poziva Komisiju da podrži istraživanja kojima bi se Europi omogućilo da prevlada taj izazov te ističe potrebu za snažnim i sigurnim šifriranjem s kraja na kraj; poziva Komisiju da istraži upotrebu protokola i aplikacija za kibersigurnost koji se temelje na lancima blokova kako bi se poboljšala otpornost, pouzdanost i stabilnost infrastruktura umjetne inteligencije; naglašava potrebu za uključivanjem elemenata kibersigurnosti u sve sektorske politike; ističe da učinkovita zaštita zahtijeva da institucije EU-a i nacionalne institucije surađuju s ENISA-om kako bi se zajamčila sigurnost, integritet, otpornost i održivost ključnih infrastruktura i elektroničkih komunikacijskih mreža; pozdravlja prijedlog Komisije za reviziju Direktive NIS i njezinu namjeru da proširi njezino područje primjene i smanji razlike u primjeni u državama članicama, poziva na oprezan pristup potencijalnim ovisnostima o visokorizičnim dobavljačima, posebno u pogledu uvođenja 5G mreža;

93. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

OBRAZLOŽENJE

Pregled.

Sveobuhvatni postupak digitalizacije gospodarstva i društva brzo napreduje i donosi značajne promjene u brojnim aspektima ljudskog života. Bilo da je riječ o komunikaciji, kupnji, putovanju, bilo o proizvodnji, digitalna je revolucija pokretač transformacije te donosi sličnu razinu promjene kao tijekom industrijske revolucije koja nudi značajan potencijal u jednakoj mjeri za europsko gospodarstvo i potrošače. Dakako, izvjestiteljica smatra da je sad jedinstveno digitalno tržište temelj svih unutarnjih tržišta, stoga je njegova funkcionalnost od ključne važnosti za gospodarski uspjeh EU-a.

Izvjestiteljica smatra važnim to što možemo potpuno iskoristiti potencijalne prednosti upotrebe umjetne inteligencije, uzimajući u obzir i ublažavajući inherentni visoki rizik tih tehnologija, a kako bi se to postiglo, potrebne su konkretne mjere.

Budući da će Komisija područje digitalnih proizvoda i usluga učiniti prioritarnim područjem politika i s obzirom na njezinu objavu Bijele knjige o umjetnoj inteligenciji u veljači 2020. te Komunikacije o izgradnji digitalne budućnosti Europe, ovo će izvješće služiti kao pokazatelj određenih postojećih prepreka na jedinstvenom digitalnom tržištu te onoga što se može učiniti da bi se poboljšala situacija. Ovo će izvješće poslužiti i kao pokazatelj potencijalnog područja primjene i sadržaja svih budućih posebnih regulatornih prijedloga u pogledu umjetne inteligencije i pitanja iz tih prijedloga koja je potrebno riješiti.

Tijekom izrade ovog izvješća izvjestiteljica se opširno i transparentno posavjetovala s dionicima kako bi uzela u obzir različita stajališta o postojećim preprekama na jedinstvenom digitalnom tržištu, načinima da ih se ukloni i načinima da se pristupi reguliranju umjetne inteligencije u budućnosti.

Izvjestiteljica smatra da je potrebno uložiti veće napore u uklanjanje postojećih prepreka dobrom funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta, u izradu konkretnih mjera za razvoj ekosustava za digitalni uspjeh u Europi i u stvaranje inovativnog i vjerodostojnog unutarnjeg tržišta za proizvode, usluge i aplikacije koji se temelje na umjetnoj inteligenciji, osiguravajući visok stupanj zaštite potrošača.

Izvjestiteljica smatra da se velik dio postojećeg zakonodavstva u području digitalnih usluga i drugog zakonodavstva za pojedinačne sektore može nastaviti primjenjivati na umjetnu inteligenciju i da se ono, općenito, može ažurirati ili prilagoditi kako bi bolje odražavalo potrebe i riješilo nove izazove novih tehnologija i tehnologija u nastajanju. Ako postoje dodatne nejasnoće i izazovi koji se ne mogu riješiti u okviru postojećih zakonodavnih okvira EU-a, potrebno je novo zakonodavstvo u određenoj mjeri.

Prepreke jedinstvenog digitalnog tržišta.

Izvjestiteljica smatra da je svrha jedinstvenog digitalnog tržišta u osnovi smanjenje fragmentacije na unutarnjem tržištu izbjegavanjem različitih nacionalnih pristupa i radom na ostvarenju veće tržišne integracije i usklađenosti.

Izvjestiteljica smatra da bi se u svim budućim prijedlozima Komisije povezanima s Komunikacijom o izgradnji digitalne budućnosti Europe trebala razmotriti bilo koja postojeća fragmentacija jedinstvenog digitalnog tržišta, ukloniti svaka postojeća neopravdana prepreka i poduprijeti inovacija smanjenjem birokratskih postupaka. Izvjestiteljica smatra da moramo uspostaviti jedinstveno digitalno tržište koje je konkurentno, pristupačno, tehnološki neutralno, pogodno za inovacije, usmjereno na čovjeka i vjerodostojno te koje gradi društvo i gospodarstvo sigurnih podataka.

Izvjestiteljica vjeruje da je nedostatak učinkovite provedbe jedna od postojećih prepreka te bi se tome željela posvetiti u svojem izvješću. Izvjestiteljica također naglašava potrebu za pružanjem potpore ključnim pospješiteljima digitalnog gospodarstva, povećanjem količine i izvora ulaganja, radom na razvoju europskih standarda za nove tehnologije i tehnologije u nastajanju, posjedovanjem konkurentnog podatkovnog gospodarstva i osnaživanjem potrošača kao načina da se svladaju postojeće prepreke i da se poveća dobrobit potrošača, kao i europska konkurentnost.

Izvjestiteljica bi u izvješću željela razmotriti i predložiti određene konkretne mjere koje Komisija može poduzeti kao daljnje aktivnosti nastavno na njezinu Komunikaciju iz veljače 2020.

UMJETNA INTELIGENCIJA

Izvjestiteljica pozdravlja Bijelu knjigu Komisije o umjetnoj inteligenciji koja je objavljena u veljači. Znatna je konkurencija na globalnoj razini u toj industriji te je potrebno uspostaviti svjetske standarde za umjetnu inteligenciju. Izvjestiteljica smatra da je za EU važno da djelujemo jedinstveno i primijenimo razmjerni i dosljedan europski pristup toj tehnologiji ako želimo da se ti standardi razviju u skladu s našim vrijednostima. Trenutačno postoje brojni različiti nacionalni pristupi i izvjestiteljica smatra da će to biti samo prepreka za EU kao cjelinu.

Izvjestiteljica pozitivno gleda na potencijalne koristi koje će se dobiti od tehnologije i prima na znanje pozitivna postignuća kojima smo već svjedočili tijekom upotrebe umjetne inteligencije u rješavanju problema proizišlih iz krize prouzročene bolešću COVID-19. Izvjestiteljica smatra da tehnologija može odigrati važnu ulogu u gospodarskom oporavku od krize prouzročene bolešću COVID-19, ali i u ostvarenju naših ambicioznih klimatskih ciljeva. Međutim, izvjestiteljica također u potpunosti priznaje da umjetna inteligencija nosi i određene potencijalne rizike i štete, kao što su nedostatak transparentnosti ili odgovornosti, pristrano donošenje odluka i pitanja privatnosti te da ta pitanja treba riješiti u bilo kojoj budućoj uredbi kako bi se osigurala zaštita potrošača, povećalo povjerenje u umjetnu inteligenciju, a time i njezina upotreba i dalekosežno prihvaćanje. Istodobno izvjestiteljica smatra da taj pristup može pomoći u pružanju pravne sigurnosti toj industriji kako bi se poduprle inovacije.

Izvjestiteljica smatra da bi u svojem pristupu umjetnoj inteligenciji Komisija trebala razviti okvir koji se temelji na načelima te temeljnim pravima i vrijednostima transparentnosti, odgovornosti i, prema potrebi, objašnjivosti. Važno je da potrošači znaju kad su u doticaju s umjetnom inteligencijom, da postoji određeni stupanj sudske zaštite za donesene odluke i da se te odluke mogu objasniti potrošaču prema potrebi. U tom cilju izvjestiteljica smatra da je potrebna posebna uredba EU-a za umjetnu inteligenciju te da može nadopunjavati postojeće mjerodavno zakonodavstvo.

Izvjestiteljica vjeruje da bi Komisija trebala poticati ta načela tijekom razvoja proizvoda,

usluga i aplikacija koji se temelje na umjetnoj inteligenciji. Prema mišljenju izvjestiteljice, s obzirom na brzi razvoj tog sektora, Komisija bi trebala razmotriti funkcionalnu i široku definiciju umjetne inteligencije kako bi se obuhvatio najširi raspon proizvoda, usluga i aplikacija umjetne inteligencije i kako bi se zajamčilo da svaka nova predložena uredba bude dovoljno fleksibilna za prilagodbu potencijalnim budućim dostignućima.

Izvjestiteljica podupire pristup Komisije uredbi o umjetnoj inteligenciji koji se temelji na riziku i smatra da bi Komisija, međutim, trebala izbjegavati binarni pristup kategorizaciji rizika i razviti otpornu objektivnu metodologiju za utvrđivanje kad je umjetna inteligencija visokorizična ovisno o posebnom slučaju primjene i kontekstu. Izvjestiteljica smatra da je važno ne pretjerati s reguliranjem sektora i da bi svaka upotreba umjetne inteligencije koja je jasno utvrđena kao visokorizična trebala podlijegati najrigoroznijim zahtjevima.

Izvjestiteljica također vjeruje kako je važno napomenuti da se znatna količina postojećeg zakonodavstva primjenjuje na umjetnu inteligenciju i da Komisija to mora jasno rasporediti kako bi se izbjegli nepotrebni birokratski postupci i kako bi se postupalo u skladu s načelom „jedan za jedan”. Svaki novi prijedlog trebao bi se jednostavno uklopiti među postojeće propise.

Izvjestiteljica smatra da je važno razviti zajedničke standarde za umjetnu inteligenciju te da je potrebno nastaviti daljnji rad u EU-u i na relevantnim međunarodnim forumima na razvoju zajedničkih standarda za umjetnu inteligenciju.

Kako bi se pružila potpora odgovarajućem ekosustavu za razvoj umjetne inteligencije u EU-u, izvjestiteljica smatra da bi se trebali upotrebljavati novi regulatorni alati kao što su regulatorna zaštićena okruženja radi sigurnog razvoja inovativnih proizvoda na temelju umjetne inteligencije, čime bi se potrošači štitili uz istodobno pružanje pomoći MSP-ovima i novoosnovanim poduzećima da se razviju. Izvjestiteljica također smatra da bi i inicijative kao što su dobrovoljno označivanje za vjerodostojnu umjetnu inteligenciju u skladu s prethodno navedenim načelima mogle biti koristan alat.

Konačno, izvjestiteljica smatra da je pravilna provedba ključna za uspjeh EU-a u tom području. Ključno je da provedba bude prekogranična i međusektorska te izvjestiteljica smatra da se to može omogućiti izvedivim okvirom Komisije uz jasne i ažurirane smjernice nakon stupanja na snagu bilo koje uredbе. Izvjestiteljica smatra da će reguliranje umjetne inteligencije zahtijevati visok stupanj specijalizacije i znanja regulatornih tijela te da to trenutačno možda nije slučaj; izvjestiteljica smatra da bi uspostava centra EU-a za izvrsnost u području umjetne inteligencije mogla pomoći osigurati da regulatori dobiju alate za obavljanje svojeg posla te također da regulatorni pristup bude dosljedan među državama članicama.

PRILOG: POPIS SUBJEKATA ILI OSOBA OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA PRIMILA INFORMACIJE.

Sljedeći popis sastavljen je isključivo dobrovoljno uz izričitu odgovornost izvjestiteljice. Izvjestiteljica je primila informacije od sljedećih subjekata ili osoba tijekom pripreme izvješća, do njegova usvajanja u odboru:

Subjekt	Osoba
Europska organizacija za zaštitu potrošača (BEUC)	David Martin

	Ernani Cerasaro
Europska digitalna prava (EDRi)	Sarah Chander
Udruženje Insurance Europe	Arthur Hilliard
DIGITALNA EUROPA	Julien Chasserieau
Allied for Startups (savez za novoosnovana poduzeća)	Benedikt Blomeyer
Udruženje European Brands Association	Razvan Antemir
Centar za vodeći položaj informacijske politike (CIPL)	Bojana Bellamy
BSA	Thomas Boué
Europska komisija, GU CNCT	Kilian Gross
	Martin Bailey
	Jorge Remuinan Suarez
	Mihail Adamescu

25.2.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA MEĐUNARODNU TRGOVINU

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Geert Bourgeois

PRIJEDLOZI

Odbor za međunarodnu trgovinu poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

1. napominje da proizvodnja i trgovina sve više ovise o prekograničnom prijenosu i pohranjivanju digitalnih informacija i njihovoj uporabi; naglašava da EU mora promicati svoju digitalnu transformaciju kako bi se olakšao njegov oporavak od pandemije bolesti COVID-19 i povećala njegova otpornost u cilju svladavanja izazova u budućnosti; napominje da digitalna tranzicija mora biti u skladu s ciljevima održivog razvoja UN-a, Pariškim sporazumom i klimatskim i okolišnim ciljevima EU-a;
2. smatra da Europska unija treba poduzeti hitne korake kako bi se smanjio digitalni jaz u odnosu na SAD i Kinu, povećao broj globalno uspješnih tehnoloških poduzeća u EU-u te kako bi ona zauzela vodeću ulogu u postavljanju standarda za održivo globalno gospodarstvo temeljeno na digitalnim podacima, jamčeći tako poštovanje vrijednosti EU-a, ljudskih prava, zaštite potrošača, sigurnosti podataka i zaštite podataka;
3. naglašava da je potrebno osigurati da se digitalnom tranzicijom jačaju otvorene tehnologije, prenosivost i interoperabilnost; ističe da bi ažurirani trgovinski sporazum s Kinom trebao obuhvatiti takve ciljeve;
4. napominje da postoji rizik od neusklađenosti pristupa različitim trgovinskih partnera kada je riječ o regulaciji digitalne trgovine; snažno podržava multilateralna rješenja za pravila digitalne trgovine i održivo otvaranje tržišta kako bi se ostvarile konkretne koristi za poduzeća, potrošače i radnike; poziva na hitno zaključenje plurilateralnih pregovora Svjetske trgovinske organizacije (WTO) o e-trgovini, s uravnoteženim ishodom; žali zbog toga što se, u nedostatku globalnih pravila, poduzeća iz EU-a mogu suočiti s necarinskim preprekama u digitalnoj trgovini kao što su neopravdano geografsko blokiranje, lokalizacija podataka i obvezni zahtjevi za prijenos tehnologije; konstatira da te prepreke predstavljaju poseban izazov za mala i srednja poduzeća; ističe da bi globalna pravila o digitalnoj trgovini mogla dodatno povećati zaštitu potrošača;

- podržava trajno određivanje moratorija WTO-a na elektroničke prijenose i naglašava da je važno pojasniti definiciju elektroničkog prijenosa; poziva na cjelovitu provedbu i širu primjenu Sporazuma WTO-a o informacijskoj tehnologiji, njegovo proširenje i provedbu Referentnog dokumenta WTO-a o telekomunikacijskim uslugama;
5. ističe važnost uspostave pravila kojima se zabranjuje prisilan prijenos prava intelektualnog vlasništva u obliku izvornih kodova; u tom pogledu naglašava da EU ne bi trebao preuzimati obveze u pogledu algoritama; ističe važnost zadržavanja prostora javne politike EU-a za reviziju visokorizičnih sustava umjetne inteligencije, čime se jamči zaštita poslovnih tajni; poziva Komisiju da pažljivo procijeni učinak klauzule o izvornim kodovima o kojoj se trenutačno raspravlja u okviru pregovora o e-trgovini u pogledu budućeg zakonodavstva EU-a o umjetnoj inteligenciji na razini WTO-a, uključujući učinak na prava potrošača, te da u tu procjenu uključi Europski parlament;
  6. uviđa ambiciju da EU postane svjetski predvodnik u razvoju i primjeni umjetne inteligencije; poziva EU da nastavi surađivati s partnerima, primjerice u okviru Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) i WTO-a, kako bi se utvrdili globalni standardi za umjetnu inteligenciju u cilju smanjenja trgovinskih prepreka i promicanja pouzdane umjetne inteligencije u skladu s vrijednostima EU-a; podržava međunarodnu regulatornu i drugu suradnju među zemljama OECD-a u području digitalnog gospodarstva, uključujući Globalno partnerstvo za umjetnu inteligenciju; potiče EU da u tom pogledu pojača suradnju s UN-om i međunarodnim tijelima za normizaciju;
  7. ističe središnju ulogu protoka podataka u digitalnoj trgovini i činjenicu da su sami podaci, osim što su sredstvo proizvodnje, postali imovina kojom se može trgovati; nadalje ističe da elektronički podaci predstavljaju ključna ekonomska „sredstva” za digitalnu tranziciju; napominje da su pristup i obrada podataka često neophodni za pružanje konkurentnih digitalnih usluga, posebno u području umjetne inteligencije; stoga ističe da znanstvenicima i poduzećima treba omogućiti više slobode za korištenje podataka za razvoj umjetne inteligencije u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR); napominje da se izgradnja infrastrukture mreža 5G, koja je u skladu s ciljevima paketa instrumenata EU-a za kibersigurnost mreža 5G, mora hitno ubrzati u EU-u; poziva Komisiju na donošenje pravila o digitalnoj trgovini koja bi povećala konkurentnost poduzeća iz EU-a, (povećala) zajamčila povjerenje potrošača i olakšala slobodan protok podataka preko granica uz osiguravanje poštovanja pravila EU-a o zaštiti podataka i privatnosti i standarda zaštite potrošača; podržava načelo da bi trebalo dopustiti prekogranični protok podataka pod uvjetom da uključene strane mogu uspostaviti odgovarajuće pravne alate za prijenos u cilju zaštite i sigurnosti osobnih podataka; naglašava da se u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka osobni podaci mogu prenositi u zemlje izvan EU-a na temelju odluka o primjerenosti, standardnih ugovornih klauzula i obvezujućih korporativnih pravila; poziva na to da se u budućim trgovinskim sporazumima iznesu pitanja zaštite podataka u cilju olakšavanja postupka donošenja odluka o primjerenosti s trgovinskim partnerima i uključivanja ambicioznih i fleksibilnih odredbi o prekograničnom protoku podataka; konstatira da bi se bilateralnom i regionalnom regulatornom suradnjom, kao što je promicanje uzajamnog priznavanja, mogao nadopuniti budući sporazum WTO-a o e-trgovini, uzimajući u obzir razinu zaštite osobnih podataka u okviru svakog nacionalnog prava; poziva na strogu zabranu neopravdanih praksi lokalizacije podataka u sporazumu WTO-a o e-trgovini i sporazumima EU-a o slobodnoj trgovini;

8. podsjeća Komisiju da bi svaki prijedlog o jedinstvenom digitalnom tržištu trebao u potpunosti poštovati međunarodne obveze EU-a, uključujući sporazume s WTO-om i bilateralne trgovinske sporazume; potiče Komisiju da u potpunosti ocijeni geopolitičke i strateške posljedice svojih prijedloga; smatra da bi EU trebao i dalje biti uzor u pogledu uspostave otvorenog podatkovnog gospodarstva utemeljenog na pravilima te bi trebao promicati razmjenu podataka između EU-a i zemalja izvan EU-a;
9. prima na znanje zaključivanje sporazuma o Sveobuhvatnom regionalnom ekonomskom partnerstvu (RCEP) kojim se utro put najvećem svjetskom projektu gospodarske integracije; žali, međutim, zbog nedostatka solidnog poglavlja o održivom razvoju, uključujući obveze u pogledu očuvanja okoliša i socijalnih prava u okviru RCEP-a, što ukazuje na potrebu da EU preuzme vodeću ulogu u utvrđivanju globalnih pravila za digitalno gospodarstvo; smatra da bi EU trebao promicati digitalna pravila koja su u skladu s demokratskim načelima, ljudskim pravima i održivim razvojem; u tom pogledu podržava prijedlog o osnivanju Vijeća za trgovinu i tehnologiju između EU-a i SAD-a; zahtijeva da Europski parlament bude u potpunosti obaviješten o napretku u vezi s tim prijedlogom te da mu se dodijeli zadaća nadgledanja pregovora i budućeg rada Vijeća za trgovinu i tehnologiju između EU-a i SAD-a kako bi se potaknula transatlantska suradnja u pogledu digitalnih pitanja, uključujući u pogledu ograničenja izvoza tehnologije i provjere izravnih stranih ulaganja; potiče Komisiju da zajamči visoku razinu transparentnosti; u tom pogledu podržava rad na Transatlantskom partnerstvu u području umjetne inteligencije kako bi se postigao snažniji i širi konsenzus o načelima etičke umjetne inteligencije i upravljanja podacima te kako bi se u okviru tih načela poticale inovacije i razmjena podataka u cilju razvoja umjetne inteligencije i kako bi se olakšali trgovina i razvoj usklađenih pravila i zajedničkih standarda u području digitalne trgovine, jamčeći EU-u glavnu ulogu u utvrđivanju tih standarda; ističe da bi taj transatlantski sporazum u području umjetne inteligencije trebao sadržavati i poglavlje posvećeno sigurnosti podataka te zaštitu podataka korisnika i potrošača; poziva obje strane da iskoriste zamah nove Bidenove vlade kako bi hitno počele raditi na tim pitanjima i da u okviru OECD-a postignu dogovor o pravednom oporezivanju u okviru digitalnog gospodarstva;
10. naglašava ulogu digitalne trgovine i upotrebe lanaca blokova, primjerice u olakšavanju pristupa globalnim vrijednosnim lancima za mala i srednja poduzeća, uključujući u najmanje razvijenim zemljama, te povećanju učinkovitosti i smanjenju troškova prekograničnih trgovinskih procesa i komercijalnih transakcija; napominje u tom pogledu da su mala i srednja poduzeća najteže pogođena netransparentnom birokracijom i prekomjernim opterećenjem te stoga ističe da zakonodavstvo treba učiniti jednostavnijim i jasnijim kako bi se promicao njihov razvoj i njihova upotreba digitalnih tehnologija, posebno umjetne inteligencije; poziva Komisiju da podrži MSP-ove u digitalnoj transformaciji; posebno ističe koristi koje bi to moglo donijeti u pogledu doprinosa ekonomskom osnaživanju žena i daljnjoj inkluziji; konstatira da uporaba lanaca blokova može poduzećima olakšati dužnu pažnju;
11. napominje da je umjetna inteligencija ugrađena u širok raspon sustava i da će stoga povećati dostupne mogućnosti ulaska koje mogu iskoristiti zlonamjerni akteri; ističe, u tom pogledu, da je potrebno promicati kibersigurnost podupiranjem normi, smjernica i najboljih praksi utemeljenih na industriji kako bi se poduzećima pomoglo u upravljanju rizicima povezanim s kibersigurnošću, uzimajući u obzir sve veći broj kibernetičkih napada velikih razmjera iz zemalja koje nisu članice EU-a usmjerenih na zloupotrebu osjetljivih

poslovnih informacija kao što su poslovne tajne i intelektualno vlasništvo, kojih su poduzeća iz EU-a često žrtve; napominje da bi se kao način primjene pritiska na nekooperativne države moglo razmotriti diplomatsko djelovanje ili gospodarska odmazda; smatra da bi sporazum unutar OECD-a o nesudjelovanju u međusobnoj gospodarskoj špijunaži također odvratio zemlje izvan EU-a od poduzimanja mjera;

12. naglašava važnost sporazuma EU-a o slobodnoj trgovini u promicanju interesa i vrijednosti poduzeća, potrošača i radnika iz EU-a u globalnom digitalnom gospodarstvu te ih smatra komplementarnima konkurentnom jedinstvenom digitalnom tržištu; konstatira da je posebno ključna suradnja s Ujedinjenom Kraljevinom koja ima važnu ulogu u globalnom digitalnom gospodarstvu; pozdravlja poglavlja o digitalnoj trgovini i telekomunikacijama u Sporazumu o trgovini i suradnji između EU-a i Ujedinjene Kraljevine te ih smatra referentnim mjerilom za pregovore s drugim razvijenim trgovinskim partnerima EU-a; poziva na uključivanje poglavlja o digitalnoj trgovini i telekomunikacijama u sve buduće sporazume EU-a o slobodnoj trgovini; poziva na to da digitalna trgovina bude jedan od stupova nove trgovinske strategije EU-a;
13. ističe važnost ispravljanja postojećih neravnoteža i poremećaja na globalnom tržištu koji koče rast tehnoloških poduzeća u EU-u; poziva Komisiju da nastavi surađivati sa SAD-om, Japanom i drugim partnerima istomišljenicima na reformi pravila WTO-a o, među ostalim, subvencijama, prisilnim prijenosima tehnologije i poduzećima u državnom vlasništvu; naglašava potrebu za boljom provedbom postojećih sporazuma o trgovini i ulaganjima, napredovanjem prema reciprocitetu u nekim područjima trgovinske i ulagačke politike te razvojem novih regulatornih okvira EU-a, uključujući novi instrument za strane subvencije; smatra da je potrebno razviti poticajne uvjete za tehnološka poduzeća iz EU-a s pomoću odgovarajućih financijskih mjera i izvoznih kredita; podržava razvoj zaštitnih mjera u zakonodavstvu EU-a i u trgovinskim sporazumima protiv protutržišnog postupanja svih aktera u digitalnom vrijednosnom lancu, uključujući telekomunikacije.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	25.2.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+ : 36 - : 4 0 : 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Barry Andrews, Anna-Michelle Asimakopoulou, Tiziana Beghin, Geert Bourgeois, Saskia Bricmont, Udo Bullmann, Jordi Cañas, Daniel Caspary, Miroslav Číž, Arnaud Danjean, Paolo De Castro, Emmanouil Fragkos, Raphaël Glucksmann, Markéta Gregorová, Enikő Győri, Roman Haider, Christophe Hansen, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Herve Juvin, Karin Karlsbro, Danilo Oscar Lancini, Bernd Lange, Margarida Marques, Gabriel Mato, Sara Matthieu, Emmanuel Maurel, Carles Puigdemont i Casamajó, Samira Rafaela, Inma Rodríguez-Piñero, Massimiliano Salini, Helmut Scholz, Liesje Schreinemacher, Sven Simon, Dominik Tarczyński, Mihai Tudose, Kathleen Van Brempt, Marie-Pierre Vedrenne, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler, Jan Zahradil
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Markus Buchheit, Jean-Lin Lacapelle

Rezultat glasovanja poimeničnim glasovanjem

1. Oblikovanje digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače 2020/2216(INI) — Izvjestitelj: Geert Bourgeois (ECR) – Usvajanje nacrtu mišljenja

1.1. Konačno glasovanje

36	+
EPP	Anna-Michelle Asimakopoulou, Daniel Caspary, Arnaud Danjean, Eniko Gyori, Christophe Hansen, Danuta Maria Huebner, Gabriel Mato, Massimiliano Salini, Sven Simon, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler
S&D	Udo Bullmann, Miroslav Číž, Paolo De Castro, Raphaël Glucksmann, Bernd Lange, Margarida Marques, Inma Rodríguez-Piñero, Mihai Tudose, Kathleen Van Brempt
Klub zastupnika Renew Europe	Barry Andrews, Jordi Cañas, Karin Karlsbro, Samira Rafaela, Liesje Schreinemacher, Marie-Pierre Vedrenne
ID	Roman Haider, Hervé Juvin, Markus Buchheit, Danilo Oscar Lancini, Jean-Lin Lacapelle
ECR	Geert Bourgeois, Emmanouil Fragkos, Dominik Tarczynski, Jan Zahradil
NI	Carles Puigdemont i Casamajó

4	-
ZELENI/ESS	Saskia Bricmont, Markéta Gregorová, Heidi Hautala, Sara Matthieu

3	0
GUE/NGL	Emmanuel Maurel, Helmut Scholz
NI	Tiziana Beghin

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan

23.3.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA INDUSTRIJU, ISTAŽIVANJE I ENERGETIKU

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Izvjestitelj za mišljenje (*): Nicola Beer

(*) Pridruženi odbor – članak 57. Poslovnika

PRIJEDLOZI

Odbor za industriju, istraživanje i energetiku poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

1. poziva europske institucije da budu ambiciozne kako bi Unija postala svjetski predvodnik u digitalnoj transformaciji i umjetnoj inteligenciji (UI), postavljanjem cilja i mobiliziranjem resursa kako bi do 2030. postala najkonkurentnija i najinovativnija regija na temelju pravila i vrijednosti EU-a te promicanjem međunarodne suradnje u području umjetne inteligencije sa zemljama i globalnim akterima istomišljenicima; ističe potencijal za europsku dodanu vrijednost i sadašnji trošak neujedinjene Europe u pogledu regulative u području umjetne inteligencije i digitalizacije; poziva na regulatorni pristup koji se ne temelji na trenutačnom stanju tehnološkog razvoja, već kojim se nastoji osigurati da će se donesena pravila moći primijeniti na buduća tehnološka otkrića i pojave; poziva na to da sva regulativa o umjetnoj inteligenciji i digitalizaciji bude uravnotežena, razmjerna i da se temelji na načelima supsidijarnosti i tehnološke neutralnosti te na temeljitim procjenama učinka; ističe da su inovacije, otvorena tržišta, integrirane europske vrijednosti koje počivaju na temeljnim pravima te društvena prihvaćenost elementi koji bi Uniji omogućili da bude predvodnik u digitalnom društvu koje koristi ljudima i društvu u cjelini, potiče rast i konkurentnost, osigurava njezin digitalni suverenitet i otpornost te jača geopolitičku i stratešku važnost Unije; naglašava da bi cilj europske regulative o podacima i umjetnoj inteligenciji trebala biti izgradnja jedinstvenog digitalnog tržišta bez granica i konkurentnog, antropocentričnog, pouzdanog i sigurnog podatkovnog društva i gospodarstva koje pogoduje inovacijama, čime se podupiru razvoj i uvođenje umjetne inteligencije, pristup podacima, interoperabilnost i prenosivost podataka; naglašava da digitalna transformacija mora doprinosti održivom razvoju te doprinijeti ravnoteži gospodarske, etičke i ekološke dimenzije; naglašava da su digitalna konkurentnost i gospodarski rast, koji su u komunikaciji „Izgradnja digitalne budućnosti Europe” navedeni među tri ključna cilja, nezamjenjivi preduvjeti za izgradnju otvorenog, demokratskog i održivog društva koje se temelji na tehnologiji koja je u interesu građana; naglašava da je za

postizanje tog cilja potreban zajednički europski pristup kojim se poštuju temeljna načela i vrijednosti EU-a;

2. podsjeća da je digitalni suverenitet nužan kako bi se Unija razvijala bez ograničenja i na temelju svojih vrijednosti; ističe da su ulaganje u znanost, istraživanje i razvoj, inovacije u području digitalne tehnologije i umjetne inteligencije te bolji pristup poduzetničkom kapitalu i visokokvalitetnim podacima bez pristranosti temelji za osiguravanje digitalnog suvereniteta Unije; naglašava da će u tom procesu transformacije ključnu ulogu imati MSP-ovi i proizvodnja u Europi; ističe da će četvrta industrijska revolucija ovisiti, među ostalim, o pristupu sirovinama kao što su litij i rijetki zemni metali te da Unija treba smanjiti svoju ovisnost o uvoznim kritičnim sirovinama ograničavanjem apsolutne potrošnje i vlastitim okolišno odgovornim rudarstvom i kružnim gospodarstvom; smatra da bi snažnija politika o kružnom gospodarstvu koja se primjenjuje na digitalne uređaje i poluvodiče mogla istodobno doprinijeti industrijskoj suverenosti Unije i izbjegavanju negativnog učinka rudarskih aktivnosti povezanih sa sirovinama; podsjeća da se umjetna inteligencija i druge digitalne tehnologije često razvijaju u međunarodnom kontekstu; napominje da će nejasna i fragmentirana regulativa potaknuti inovativna poduzeća da razvijaju svoje proizvode i usluge izvan Europe; ističe važnost slobodnog prekograničnog protoka podataka; podržava cilj Komisije da ukloni neopravdane prepreke međunarodnom protoku podataka, kao i ograničenja s kojima se suočavaju europska poduzeća u trećim zemljama; naglašava važnost pristupa podacima i interoperabilnosti diljem EU-a pri korištenju industrijskih i javnih podataka, čija količina eksponencijalno raste; upozorava na upotrebu umjetne inteligencije u sustavima kojima se građani kažnjavaju i nagrađuju na temelju njihova društvenog ponašanja; poziva Komisiju da izradi strategiju za financiranje europskih novoosnovanih (start-up) poduzeća kako bi se potaknuo njihov rast u Europi, kako bi Europa mogla profitirati od novih radnih mjesta, ideja i inovativnih poduzeća te kako bi se spriječilo da ta poduzeća ne odu u zemlje izvan Europe; poziva Komisiju da prouči različite načine na koje postoji rizik da Unija postane ovisna o vanjskim akterima; podsjeća da države članice moraju poštovati svoju obvezu iz strategije Europa 2020. da 3 % svojeg BDP-a ulažu u istraživanje i razvoj kako bi se zajamčila strateška autonomija Unije u digitalnom području; podsjeća da koncept veće suverenosti nije u suprotnosti s konceptom slobodne i poštene trgovine;
3. naglašava da je trenutačni ekološki i ugljični otisak sektora IKT-a i dalje znatan; ističe da se uštede troškova i poboljšano upravljanje mogu postići i daljnjim održivim razvojem digitalnih tehnologija, umjetne inteligencije i robotike, da bi strojno učenje moglo doprinijeti smanjenju emisija boljim razumijevanjem tehnoloških procesa, poboljšanjem energetske učinkovitosti, integracijom obnovljivih izvora energije i skladištenja energije, omogućavanjem dijeljenja i pristupa osnovnim i dobro definiranim skupovima podataka te uključivanjem okolišne dimenzije uz potpunu sukladnost s europskim zelenim planom; napominje da se veća smanjenja emisija i čak potpuna klimatska neutralnost mogu postići utvrđivanjem standarda učinkovitosti podatkovnih centara za stranice za smještaj, zajedno s dodatnim zahtjevima za računalni hardver i softver visokih performansi te ponovnu upotrebu topline; naglašava važnost razvoja energetski učinkovitijeg računalstva visokih performansi, kao što je zelena IT kocka („Green IT cube”);
4. pozdravlja upotrebu programa financiranja EU-a za potporu digitalizaciji našeg društva i industrije u mjeri u kojoj se temelje na načelima učinkovitosti, transparentnosti i

uključivosti; poziva na koordiniranu provedbu različitih fondova kako bi se maksimalno povećale sinergije među programima; predlaže stratešku prioritizaciju sredstava za izgradnju potrebne digitalne infrastrukture; naglašava uspjeh Zajedničkog poduzeća za europsko računalstvo visokih performansi; pozdravlja nedavno objavljeni prijedlog Komisije o nastavku njegova rada kako bi se zadržala i promicala vodeća uloga Europe u superračunalstvu i kvantnom računalstvu, što je neophodno za razvoj umjetne inteligencije; podsjeća da su MSP-ovi okosnica europskog gospodarstva i da im je za digitalnu tranziciju potrebna posebna potpora iz programa financiranja EU-a; pozdravlja planove za daljnji razvoj Europskog vijeća za inovacije u okviru programa Obzor 2021. u punopravno vijeće, koje predstavlja jedinstvenu kontaktnu točku za start-up poduzeća te nudi poboljšane instrumente financiranja i uslugu ubrzanja poslovanja; poziva Komisiju i države članice da povećaju ulaganja u istraživanje i olakšaju dodatnu suradnju između inovativnih poduzeća, visokoobrazovnih i istraživačkih ustanova; uvida da se dijeljenjem i ponovnom upotrebom komponenata primjene umjetne inteligencije povećava upotreba i korištenje rješenja umjetne inteligencije; naglašava važnost osnovnih istraživanja o temeljima umjetne inteligencije; napominje da se trenutačne komercijalne primjene umjetne inteligencije temelje na istraživanjima koja su započeta desetljećima ranije; naglašava da je potrebno omogućiti sveobuhvatno istraživanje svih primjena i tehnologija umjetne inteligencije; poziva na donošenje zakonodavnih rješenja, kao što su regulatorna sigurna testna okruženja s mogućnošću dogradnje za uspješne pilot-projekte, kojima bi se i javnim i privatnim institucijama omogućilo stvaranje sigurnih testnih područja za istraživanje i razvoj visokorizičnih i nevisokorizičnih slučajeva upotrebe umjetne inteligencije; poziva na osnivanje europskih inicijativa koja će se usmjeriti na istraživanja prve faze; poziva na golema ulaganja u klastere izvrsnosti za digitalne inovacije i umjetnu inteligenciju diljem država članica, na temelju suradnje između inovativnih poduzeća, visokoobrazovnih i istraživačkih ustanova kako bi se osigurala izgradnja kapaciteta i razmjena najboljih praksi te mobilizirali istraživanje i inovacije duž cijelog vrijednosnog lanca, čime bi se privukli i zadržali najbolji talenti i privatna ulaganja; podsjeća da MSP-ovi i start-up poduzeća imaju sve veću ulogu u digitalnim inovacijama; poziva na donošenje mjera za olakšavanje njihovih inovacija smanjenjem administrativnog opterećenja, olakšavanjem pristupa financiranju, uključujući kredite i rizični kapital, povećanjem pristupačnosti informacija te pružanjem obrazovanja radi rješavanja nedostatka vještina;

5. žali zbog činjenice da je samo 17 % MSP-ova dosad uspješno ugradilo digitalnu tehnologiju u svoje poslovanje¹; podsjeća da je prihvaćanje digitalizacije u MSP-ovima nužan uvjet za iskorištavanje drugog vala digitalizacije; naglašava da bi se budućim zakonodavstvom u digitalnom području trebalo izbjeći nepotrebno administrativno ili regulatorno opterećenje za MSP-ove te da bi ono trebalo biti popraćeno jasnim smjernicama, kao što su europski okvir za umjetnu inteligenciju, robotiku i s njima povezane tehnologije, kojima bi se obuhvatila etička načela i, prema potrebi, tehnički standardi radi poboljšanja rezultata, interoperabilnosti, sigurnosti i privatnosti za bolje upravljanje upotrebom novih tehnologija, kao što je umjetna inteligencija; ističe da pravna nesigurnost koči pojavu visokotehnoloških „jednoroga”, start-up poduzeća te MSP-ova; poziva na stvaranje digitalnog ekosustava u kojem MSP-ovi mogu sudjelovati u tehnološkim inovacijama koje se temelje na digitalizaciji i umjetnoj inteligenciji; poziva na jačanje i jasniju strategiju za europske digitalnoinovacijske

---

¹ Izvješće Radne skupine za digitalnoinovacijske centre za 2018. https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/dihs_access_to_finance_report_final.pdf

centre kako bi se MSP-ove, poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i start-up poduzeća poticalo u širokoj primjeni novih tehnologija; ističe da bi mreža europskih digitalnoinovacijskih centara trebala osigurati široku geografsku pokrivenost diljem Europe, uključujući udaljena, ruralna i otočna područja, te potaknuti međusektorski dijalog; poziva Komisiju da izradi ambicioznu i sveobuhvatnu strategiju za potporu osnivanju i rastu start-up poduzeća s ciljem stvaranja nove generacije europskih digitalnih jednoroga u roku od 10 godina; ističe da bi se u toj strategiji trebale razmotriti mjere kao što su smanjenje birokracije i izvrsna infrastruktura, pristup financiranju, olakšavanje supsidijarnih (spin-off) poduzeća na sveučilištima i u poduzećima, bolji pristup javnoj nabavi, porezni poticaji za start-up poduzeća i novoosnovana mala i srednja poduzeća, potpora za pristup globalnim tržištima od samog početka, uvođenje vize za start-up poduzeća u EU-u, smanjenje regulatornog opterećenja, uvođenje „regulatornih sigurnih testnih okruženja” i posebnih ekosustava EU-a za start-up poduzeća kojima se ljudima pomaže u osnivanju poduzeća, privlačenju financijskih sredstva ili licenciranju njihovih izuma postojećim poduzećima u okviru modela tehnološkog transfera; napominje da bi se te mjere trebale razvijati u stalnom dijalogu s relevantnim dionicima;

6. ističe nedostatak financiranja europskim poduzetničkim kapitalom, nedostatak pristupa financiranju i manjak dostupnosti podataka, nerazmjerno veliku ulogu javnih subjekata u financiranju koje trenutačno postoji te znatne razlike u ekosustavima start-up poduzeća i dostupnom financiranju među državama članicama; nadalje, svjestan je vanjskih i unutarnjih prepreka, posebno za slabije razvijene sektore, ali i širi raspon sektora, te MSP-ove kojima je teže primijeniti umjetnu inteligenciju u usporedbi s velikim poduzećima; poziva na sveobuhvatan pristup u Uniji, utemeljen na poboljšanom i moderniziranom oporezivanju, kojim se promiče poduzetništvo s pomoću pravednih poreznih režima usmjerenih na rast i regulative koja pogoduje ulagačima kako bi se obećavajućim europskim start-up poduzećima u svim fazama rasta zajamčio pristup financiranju; poziva na zajedničke napore za sprečavanje i obeshrabrivanje iseljavanja mladih obećavajućih europskih poduzeća koja često ne uspijevaju doći do financiranja nakon ulaska na tržište;
7. ističe da će na mogućnost rasta Europe utjecati digitalne vještine njezinih stanovnika i poduzeća; prima na znanje nedostatak vještina koji je trenutačno vidljiv na europskom tržištu rada i potrebu za premošćivanjem tog jaza usavršavanjem i prekvalifikacijom; poziva da se u nacionalnim obrazovnim sustavima veći naglasak stavi na prekvalifikaciju i usavršavanje digitalnih vještina i kompetencija; traži mjere za rješavanje problema odljeva mozgova i privlačenje najboljih umova, ne dovodeći pritom u pitanje nacionalne sustave tržišta rada i nadležnosti socijalnih partnera, kako bi Unija postala prostor privlačan iz financijskog, intelektualnog i poduzetničkog aspekta; naglašava da bi se takve mjere trebale primjereno financirati kako bi se poboljšali uvjeti za privlačenje vodećih istraživanja, poduprli digitalni ekosustavi sveučilišta, istraživačkih centara, poduzetničkih inkubatora i poduzeća koja su otvorena kreativnosti, inovacijama i poticanju najsuvremenije digitalne infrastrukture; smatra da se novi program vještina za Europu mora usmjeriti na izazove prilagodbe i stvaranja novih kvalifikacija koje pospješuju digitalnu i zelenu tranziciju; nadalje ističe da se nedostatak i neusklađenost vještina može spriječiti poboljšanjem i olakšavanjem suradnje između sustava obrazovanja, osposobljavanja i prekvalifikacija te potrebe poduzeća za inovacijama; smatra da izgradnja pravednog digitalnog sektora mora ići ruku pod ruku s obrazovnim aspektima, socijalizacijom, pravednim radnim uvjetima,

ravnotežom između poslovnog i privatnog života, demokracijom i dobrim upravljanjem; ističe da se Unija, kako bi u potpunosti iskoristila prednosti digitalizacije, mora baviti digitalnom pismenošću i vještinama za sve; poziva na donošenje mjera usmjerenih na povećanje i podupiranje projekata osposobljavanja i aktivnosti za veću diversifikaciju u digitalnom sektoru te podsjeća na potrebu za rješavanjem rodnog jaza u znanosti, tehnologiji, inženjerstvu i matematici (STEM), u kojima su žene još uvijek nedovoljno zastupljene;

8. sa žaljenjem primjećuje da do 30 % građana EU-a nema osnovne digitalne vještine², dok do 90 % radnih mjesta zahtijeva takve osnovne kompetencije; poziva Komisiju da razvije strategije za olakšavanje digitalne tranzicije podupiranjem programa prekvalifikacije, poboljšanjem stručnog obrazovanja, osiguravanjem većeg pristupa talentima i pružanjem cjeloživotnog osposobljavanja za sadašnje i buduće zaposlenike, s posebnim naglaskom na MSP-ove;
9. svjestan je mogućnosti i rizika za otvaranje novih visokokvalificiranih radnih mjesta i gubitak radnih mjesta zbog digitalne tranzicije; poziva Komisiju da u suradnji sa socijalnim partnerima razvije potrebne strategije kako bi se mogući negativni učinci sveli na najmanju moguću mjeru i ispitao potencijal digitalizacije, podataka i umjetne inteligencije za povećanje održive produktivnosti, poboljšanje dobrobiti zaposlenika, kao i ulaganje u programe podizanja razine osviještenosti i digitalne pismenosti te jamčenje trajne zaštite njihovih prava i sloboda; poziva Komisiju da analizira mogućnost uvođenja minimalnih standarda i zaštite onih koji rade za digitalne platforme, kao i sve veći nadzor na radnom mjestu koji olakšava digitalizacija;
10. ističe da upotreba pristranih skupova podataka može nenamjerno dovesti do pristranih primjena umjetne inteligencije i posebno primjećuje rizik od stalnog ponavljanja rodne, kulturne, etničke, socijalne ili spolne pristranosti; naglašava potrebu da se i u razvoju i u primjeni sustava koji se temelje na podacima priznaju i riješe pristranosti; naglašava da je potrebno uzeti u obzir rodnu dimenziju s obzirom na nedovoljnu zastupljenost žena u poduzećima u području STEM-a i digitalnim poduzećima; u potpunosti podržava cilj Komisije da se poveća broj žena u tehnološkom sektoru, među ostalim povećanjem i podupiranjem projekata i mjera osposobljavanja; podsjeća da žene nisu dovoljno zastupljene na svim razinama u digitalnom sektoru u Europi, od studentske (32 % na preddiplomskom i diplomskom ili ekvivalentnim studijima) pa sve do visokih akademskih položaja (15 %), te da je taj jaz najveći u specijalističkim vještinama i radnim mjestima u području IKT-a, gdje se u Uniji na samo 18 % položaja nalaze žene; poziva Komisiju i države članice da mjere za oblikovanje digitalne tranzicije EU-a usklade s ciljevima Unije o rodnoj ravnopravnosti;
11. naglašava da je stvaranje sigurnog i uključivog europskog gigabitnog društva preduvjet za uspjeh Unije u njezinoj digitalnoj tranziciji; podsjeća da uspjeh podatkovnog gospodarstva Unije te razvoj i uvođenje umjetne inteligencije prvenstveno ovise o širem ekosustavu IKT-a, premošćivanju socijalnog digitalnog jaza, dokvalificiranju i prekvalificiranju radne snage te na razvoju interneta stvari, optičkih vlakana, kvantne tehnologije i tehnologije lanca blokova; prepoznaje ulogu koju 5G mreža može imati u postizanju tog cilja; ističe da će mreže vrlo velikog kapaciteta Europi omogućiti da učini kvantitativan iskorak u korist cijelog ekosustava tehnologija; ističe ulogu povezivosti,

---

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1196

koju posebno pokreće 5G i infrastruktura optičkih vlakana, u transformaciji načina rada i obrazovanja, poslovnih modela i cijelih sektora kao što su proizvodnja, promet i zdravstvo, posebno u kombinaciji s drugim tehnologijama kao što su virtualizacija, računalstvo u oblaku, računalstvo na rubu mreže, umjetna inteligencija, segmentiranje mreže i automatizacija, te ima potencijal za postizanje veće produktivnosti te više inovacija i iskustava korisnika; podsjeća da bi Unija trebala raditi na prevladavanju digitalnog jaza u ruralnim područjima, koji bi posebno trebalo uzeti u obzir kada se sredstva Unije koriste za uvođenje 5G mreža, smanjenje „nepokrivenih područja” i infrastrukturu za povezivanje općenito; poziva Komisiju da daje poticaje europskim poduzećima da počnu razvijati i graditi tehnološke kapacitete za mobilne mreže sljedeće generacije; poziva Komisiju da analizira učinak nejednakog pristupa digitalnim tehnologijama i razlika u povezivosti među državama članicama; napominje da je ulaganje u računalstvo visokih performansi ključno za iskorištavanje punog potencijala umjetne inteligencije i drugih tehnologija u nastajanju; poziva na premošćivanje investicijskog jaza u području povezivosti s pomoću instrumenta Next Generation EU te nacionalnog i privatnog financiranja kako bi se kompenziralo za rezove u ulaganjima EU-a za buduće tehnologije iz višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021.–2027.; poziva na komunikacijsku strategiju EU-a kojom se građanima EU-a pružaju pouzdane informacije te na kampanje za podizanje razine osviještenosti o 5G mrežama i elektromagnetskim poljima, uključujući suzbijanje širenja dezinformacija;

12. poziva na koordinirano djelovanje kako bi se smanjio i uklonio digitalni jaz koji je pandemija razotkrila među raznim državama članicama, njihovim regijama, društvima, građanima, start-up i drugim poduzećima te ostalim akterima socijalne ekonomije i akademske zajednice; poziva na uključivu digitalizaciju naših društava koja će služiti interesima građana tako što će se u obzir uzeti pristupačnost i cjenovna pristupačnost te omogućiti pravedna i kooperativna digitalna modernizacija javnog sektora čiji bi cilj bila digitalna transformacija utemeljena na vrijednostima promicanjem temeljnih prava i demokratskih vrijednosti kako nijedan građanin ne bi bio zapostavljen u tranziciji prema digitaliziranom društvu;
13. poziva na pristup kibersigurnosti koji obuhvaća cijelo društvo; ističe da bi novi pristupi kibersigurnosti trebali biti osmišljeni na temelju otpornosti i prilagodljivosti na stresove i napade; poziva na holistički pristup kibersigurnosti, pri čemu se uzima u obzir cijeli sustav, od osmišljavanja sustava i upotrebljivosti do obrazovanja i osposobljavanja građana; naglašava da su zbog digitalne transformacije te brze digitalizacije usluga i masovnog uvođenja povezanih uređaja naše društvo i gospodarstvo nužno izloženi kibernapadima; ističe da će napredak u području kvantnog računalstva narušiti postojeće tehnike šifriranja, koje su temelj privatnosti građana, industrijskog intelektualnog vlasništva i nacionalne sigurnosti; poziva Komisiju da podrži istraživanja kojima bi se Europi omogućilo da prevlada taj izazov uz istodobnu zaštitu prava građana na privatnost te ističe potrebu za snažnim i sigurnim šifriranjem s kraja na kraj; poziva Komisiju da istraži upotrebu protokola i aplikacija za kibersigurnost koji se temelje na lancima blokova kako bi se poboljšala otpornost, pouzdanost i stabilnost infrastruktura umjetne inteligencije; naglašava potrebu za uključivanjem elemenata kibersigurnosti u sve sektorske politike; ističe da učinkovita zaštita zahtijeva da europske i nacionalne institucije surađuju s Agencijom Europske unije za kibersigurnost (ENISA) kako bi se zajamčila sigurnost, integritet, otpornost i održivost ključnih infrastruktura i elektroničkih komunikacijskih mreža; pozdravlja prijedlog Komisije za reviziju

Direktive NIS³ i njezinu namjeru da proširi njezino područje primjene i smanji razlike u primjeni u državama članicama; ističe ključnu važnost jamčenja sigurnosti, cjelovitosti i otpornosti ključnih infrastruktura i elektroničkih komunikacijskih mreža; ističe vezu između snažne kibersigurnosti ključnih infrastruktura i elektroničkih komunikacijskih mreža te digitalnog suvereniteta Unije; poziva na oprezan pristup potencijalnim ovisnostima o visokorizičnim dobavljačima, posebno u pogledu uvođenja 5G mreža; podsjeća da se postojećim zakonodavstvom Unije ne predviđaju obvezni kibersigurnosni zahtjevi za proizvode i usluge općenito; poziva na uključivanje ključnih zahtjeva u fazu projektiranja (integrirana sigurnost) te na upotrebu odgovarajućih kibersigurnosnih standarda i postupaka tijekom životnog ciklusa proizvoda i usluga te duž njihovih lanaca opskrbe; poziva da se osnaže aktivnosti koje su od strateške važnosti za Uniju u vezi s ključnom infrastrukturom, uključujući tehnologiju i istraživanje u području kibersigurnosti te sprečavanje rizika s obzirom na uvođenje 5G mreža;

14. prepoznaje da je uvođenje umjetne inteligencije ključno za europsku konkurentnost u digitalnom dobu; ističe da je za lakše uvođenje umjetne inteligencije u Europi potreban zajednički europski pristup koji se temelji na antropocentričnom pristupu pouzdanoj umjetnoj inteligenciji, transparentnosti i jasnim pravilima o odgovornosti kako bi se izbjegla fragmentacija unutarnjeg tržišta; naglašava da bi prilikom interakcije građana s visokorizičnim automatiziranim sustavima uvijek trebala biti moguća ljudska kontrola kako bi se zajamčilo da se automatizirana odluka može provjeriti i ispraviti; smatra da će se stvaranjem jasnog europskog regulatornog okvira i dugoročne pravne sigurnosti povećati povjerenje među potrošačima, u javnom sektoru, poduzećima, industriji i istraživanju;
15. svjestan je da je umjetna inteligencija tehnologija koja se temelji na podacima; smatra da je pristup velikim količinama podataka ključan za razvoj umjetne inteligencije u Europi; uviđa da će povećana upotreba proizvoda i industrijskih uređaja povezanih s internetom ne samo potaknuti konkurentnost, omogućiti razvoj novih proizvoda i usluga i olakšati inovacije, već će dovesti i do novih rizika u pogledu privatnosti, informacija i kibersigurnosti; poziva Komisiju da revidira i dodatno razvije pristup podacima te osigura da se javni podaci proizvode u otvorenim formatima podataka i da su lako dostupni, posebno za start-up poduzeća i MSP-ove; poziva na novi pristup regulativi o podacima kojim se olakšavaju istraživanje, inovacije i konkurentnost davanjem većih prava na pristup podacima i njihovu upotrebu kada se oni smatraju anonimiziranim i neosjetljivim podacima, zajedno s jasnim i uravnoteženim pravilima u prvom redu o zaštiti temeljnih prava te o pravima intelektualnog vlasništva i poslovnim tajnama; ističe da trenutne tržišne neravnoteže između platformi za nadzor pristupa internetu i MSP-ova te ograničen pristup podacima i dalje predstavljaju izazove za europske MSP-ove; naglašava da treba poboljšati pristup MSP-ova podacima; poziva da prevladavajuće načelo bude pristup kojim se omogućavaju prakse razmjene podataka na dobrovoljnoj osnovi, uključujući pružanje poticaja kako bi se omogućila razmjena podataka; naglašava važnost jasnih postupaka odobravanja za tržište i politika pristupa tržištu u cijeloj Uniji; pozdravlja novu strategiju Komisije u području računalstva u oblaku i inicijativu Europski oblak; prima na znanje presudu Suda Europske unije u predmetu „Schrems II”, u kojoj je utvrđeno da europsko-američki sustav zaštite privatnosti ne

---

³ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije, SL L 194, 19.7.2016., str. 1.

jamči odgovarajuću razinu zaštite u odnosu na onu predviđenu Općom uredbom o zaštiti podataka i Poveljom Europske unije o temeljnim pravima; smatra da je slobodni protok podataka na unutarnjem tržištu potreban za iskorištavanje cjelokupnog potencijala podatkovnog gospodarstva i naglašava da očuvanje protoka podataka mora ostati temelj europskih ciljeva; podsjeća Komisiju da je potrebno olakšati transatlantske prijenose podataka i protok podataka između EU-a i SAD-a, uz potpuno poštovanje propisa i standarda EU-a i država članica, da Strategija oblaka i inicijativa za računalstvo u oblaku ne zamjenjuju potrebu za pravnom sigurnošću za međunarodne prijenose podataka te da uvijek moraju biti ispunjeni uvjeti za zaštitu podataka, privatnost, sigurnost te opravdane i nediskriminirajuće interese javne politike; ističe pravnu nesigurnost s kojom se trenutačno suočavaju MSP-ovi, koji se uglavnom oslanjaju na standardne ugovorne klauzule; primjećuje ograničenu sposobnost MSP-ova da se usklade s trenutačnim zahtjevima, kao što su procjene samoprikladnosti trećih zemalja, te negativne učinke koje to ima na međunarodni protok podataka, inovacije i rast; stoga ustraje u tome da Komisija uspostavi zakonski siguran okvir za transatlantske i međunarodne prijenose podataka kojim će se zajamčiti temeljna prava europskih građana na osobne podatke i privatnost; podsjeća Komisiju na njezine obveze u pogledu načela „jedan za jedan” i smanjenja regulatornog opterećenja;

16. upozorava na pretjeranu regulaciju umjetne inteligencije i ne zalaže se za bilo kakve pristupe regulaciji koji se oslanjaju na univerzalna rješenja ili trenutačno stanje, što može dovesti do iskrivljene cjelokupne slike ili potencijalnih rupa u propisima; podsjeća da regulativa mora biti razmjerna i fleksibilna, nadovezivati se na postojeće zakonodavne instrumente i najbolje prakse, osim u visokorizičnim područjima u kojima bi trebalo pažljivo razmotriti potrebu za novim regulatornim pristupom, ostavljajući pritom otvorenom mogućnost samoregulacije i dobrovoljnih praksi te potpuno poštovanje načela tehnološke neutralnosti i proporcionalnosti;
17. pozdravlja činjenicu da su sve države članice EU-a potpisale Berlinsku deklaraciju o digitalnom društvu i digitalnoj upravi utemeljenoj na vrijednostima; podržava priznavanje uloge javnih uprava u poticanju digitalne transformacije naših europskih društava koja se temelji na vrijednostima te podržava sedam načela iz deklaracije; poziva Komisiju da podupre postizanje tih sedam načela te provedbu akcija i mjera s pomoću europskih fondova; poziva javni sektor na prihvaćanje naprednih digitalnih i povezanih tehnologija u cilju poboljšanja javnih usluga, povećanja njihove dostupnosti i smanjenja administrativnog opterećenja, poboljšanja učinkovitosti, transparentnosti i odgovornosti te pružanja boljih i inovativnih usluga; ističe da interoperabilnost olakšava prekograničnu suradnju te osigurava pojavu novih zajedničkih javnih usluga na razini Unije ili konsolidaciju onih u razvoju te jača razvoj europskog digitalnog građanstva; naglašava da usvajanje i upotreba umjetne inteligencije i podataka u javnom sektoru može biti put prema inovacijama koje se temelje na europskim vrijednostima; naglašava da umjetna inteligencija može pomoći u uklanjanju izoliranih sustava povezivanjem i racionalizacijom javnih usluga kako bi se poboljšala uprava u korist građana i poduzeća te da može pružiti tokove podataka u stvarnom vremenu za usluge i donošenje odluka; poziva EU da usvaja samo pouzdanu i antropocentričnu umjetnu inteligenciju, da uvijek informira građane kada komuniciraju s automatiziranim sustavom ili kada automatizirani sustav donosi odluke koje bi mogle utjecati na njihove živote te da osigura da uvijek postoji mogućnost ljudske kontrole kojom se može provjeriti i ispraviti bilo koja odluka; naglašava da je važno da uprave prikupljaju i stavljaju na raspolaganje javne podatke kako bi se poticale inovacije, olakšala evaluacija

primijenjenih politika i podupiralo donošenje odluka na temelju podataka; naglašava da zajednički standardi, modularne arhitekture i upotreba softvera otvorenog koda u javnom sektoru olakšavaju uvođenje i razvoj strateških digitalnih alata i kapaciteta uz istodobno povećanje povjerenja i osiguravanje transparentnosti; naglašava da bi softveri, podaci i alati koje stvara javni sektor ili koji su u potpunosti financirani javnim sredstvima trebali biti ponovno upotrebljivi i javno dostupni sve dok je to u skladu s temeljnim pravima kao što su pravila o zaštiti prava intelektualnog vlasništva, osobnih podataka i privatnosti; podržava stvaranje „ekosustava povjerenja”, kako je navedeno u Bijeloj knjizi Komisije o umjetnoj inteligenciji, kojom bi se građanima trebalo pružiti dovoljno povjerenja za primjenu umjetne inteligencije, a poduzećima i javnim organizacijama pružiti pravna sigurnost za inovacije u primjeni umjetne inteligencije; prima na znanje postojanje agencija i mehanizama regulatornog nadzora u sektorima kao što su zdravstvo, proizvodnja, financije i promet; smatra da je potrebno ojačati regulatorna tijela specifična za pojedine sektore te komplementarni horizontalni pristup; ističe važnost strategija i pristupa specifičnih za pojedine industrije.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	18.3.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 72 -: 0 0: 4
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Nicola Beer, François-Xavier Bellamy, Hildegard Bentele, Tom Berendsen, Vasile Blaga, Michael Bloss, Manuel Bompard, Paolo Borchia, Markus Buchheit, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Carlo Calenda, Andrea Caroppo, Maria da Graça Carvalho, Ignazio Corrao, Ciarán Cuffe, Josianne Cutajar, Nicola Danti, Pilar del Castillo Vera, Martina Dlabajová, Christian Ehler, Valter Flego, Niels Fuglsang, Lina Gálvez Muñoz, Claudia Gamon, Jens Geier, Nicolás González Casares, Bart Groothuis, Christophe Grudler, Henrike Hahn, Robert Hajšel, Ivo Hristov, Ivars Ijabs, Romana Jerković, Eva Kaili, Seán Kelly, Izabela-Helena Kloc, Zdzisław Krasnodębski, Andrius Kubilius, Miapetra Kumpula-Natri, Thierry Mariani, Eva Maydell, Joëlle Mélin, Dan Nica, Angelika Niebler, Ville Niinistö, Aldo Patriciello, Mauri Pekkarinen, Mikuláš Peksa, Tsvetelina Penkova, Clara Ponsatí Obiols, Sira Rego, Robert Roos, Maria Spyrali, Jessica Stegrud, Beata Szydło, Riho Terras, Grzegorz Tobiszowski, Patrizia Toia, Evžen Tošenovský, Marie Toussaint, Isabella Tovaglieri, Henna Virkkunen, Pernille Weiss, Carlos Zorrinho
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Matteo Adinolfi, Andrus Ansip, Damien Carême, Jakop G. Dalunde, Cyrus Engerer, Cornelia Ernst, Elena Kountoura, Elena Lizzi, Marian-Jean Marinescu, Sven Schulze, Nils Torvalds

KONAČNO POIMENIČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

72	+
EPP	François-Xavier Bellamy, Hildegard Bentele, Tom Berendsen, Vasile Blaga, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Maria da Graça Carvalho, Pilar del Castillo Vera, Christian Ehler, Seán Kelly, Andrius Kubilius, Marian-Jean Marinescu, Eva Maydell, Angelika Niebler, Aldo Patriciello, Sven Schulze, Maria Spyraki, Riho Terras, Henna Virkkunen, Pernille Weiss
S&D	Carlo Calenda, Josianne Cutajar, Cyrus Engerer, Niels Fuglsang, Lina Gálvez Muñoz, Jens Geier, Nicolás González Casares, Robert Hajšel, Ivo Hristov, Romana Jerković, Eva Kaili, Miapetra Kumpula-Natri, Dan Nica, Tsvetelina Penkova, Patrizia Toia, Carlos Zorrinho
Klub zastupnika Renew Europe	Andrus Ansip, Nicola Beer, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Claudia Gamon, Bart Groothuis, Christophe Grudler, Ivars Ijabs, Mauri Pekkarinen, Nils Torvalds
ID	Matteo Adinolfi, Paolo Borchia, Elena Lizzi, Thierry Mariani, Joëlle Mélin, Isabella Tovaglieri
Zeleni/ESS	Michael Bloss, Damien Carême, Ignazio Corrao, Ciarán Cuffe, Jakop G. Dalunde, Henrike Hahn, Ville Niinistö, Mikuláš Peksa, Marie Toussaint
ECR	Izabela-Helena Kloc, Zdzisław Krasnodębski, Robert Roos, Beata Szydło, Grzegorz Tobiszowski, Evžen Tošenovský
GUE/NGL	Elena Kountoura, Sira Rego
NI	Andrea Caroppo, Clara Ponsatí Obiols

0	-

4	0
ID	Markus Buchheit
ECR	Jessica Stegrud
GUE/NGL	Manuel Bompard, Cornelia Ernst

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan

1.3.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA PROMET I TURIZAM

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Kosma Złotowski

PRIJEDLOZI

Odbor za promet i turizam poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

1. pozdravlja pristup koji Europska komisija namjerava usvojiti u pogledu digitalne tranzicije, u kojem se točno navode jasni ciljevi koje treba ostvariti u sljedećem desetljeću; smatra da će takva strukturirana vizija biti korisna za sektor prometa i turizma te da će doprinijeti tome da Europska unija postane globalni predvodnik u digitalnom području; upozorava da je nekoliko zemalja diljem svijeta sve bliže tome da automatiziranu mobilnost učini dostupnom na tržištu; stoga poziva EU da prilagođenim pravnim i financijskim okvirom za europska novoosnovana i tehnološka poduzeća što proaktivnije odgovori na brzi razvoj u tom sektoru; ističe da je u pitanju strateška autonomija EU-a; naglašava da aplikacije umjetne inteligencije imaju goleme globalne mogućnosti za rast u kojem bi EU trebao osigurati velik udio na tržištu na temelju pametne kombinacije politika usmjerenih na osiguravanje plodnog i privlačnog poslovnog okružja za projekte u području umjetne inteligencije;
2. apelira na države članice da u svoje planove oporavka uključe projekte za digitalizaciju prometa; ističe da je potrebno osigurati stabilno i odgovarajuće financiranje za europske istraživačke programe, za ulaganja lance blokova umjetne inteligencije i internet stvari te za proces izgradnje prometne infrastrukture i infrastrukture IKT-a za inteligentne prometne sustave (ITS), uključujući sigurno uvođenje mreže 5G, razvoj mreže 6G i budućih bežičnih mreža, kako bi se omogućio razvoj punog potencijala digitaliziranog prometa i istodobno osigurali visoki sigurnosni standardi u prometu; primjećuje da će stupanj uvođenja umjetne inteligencije u sektoru prometa ovisiti o modernoj digitaliziranoj infrastrukturi;
3. naglašava da treba razviti novu infrastrukturu i modernizirati postojeću kako bi se umjetna inteligencija uvela u sektor prometa; ističe činjenicu da unatoč brojnim pozivima, sredstva dodijeljena u višegodišnjem financijskom okviru (VFO) za razdoblje 2021. 2027. nisu dovoljna za potrebe sektora prometa; upozorava da se vijek trajanja

digitalne i fizičke prometne infrastrukture uvelike razlikuju; poziva države članice da osiguraju sigurnu, otpornu visokokvalitetnu prometnu infrastrukturu kako bi se olakšalo uvođenje povezanih i automatiziranih usluga mobilnosti;

4. ističe da treba ubrzati nadogradnju relevantne prometne i digitalne infrastrukture u transeuropskoj prometnoj mreži (TEN-T); stoga poziva Komisiju da u svojoj reviziji Uredbe o TEN-T-u¹ i Uredbe o željezničkim teretnim koridorima² predloži mehanizme kako bi se taj postupak ubrzao; u tom pogledu žali zbog odluke Europskog vijeća o smanjenju proračuna za digitalnu omotnicu Instrumenta za povezivanje Europe; poziva države članice da u okviru svojih nacionalnih planova za oporavak i otpornost osiguraju odgovarajuću potporu za digitalizaciju tog sektora; pozdravlja činjenicu da programi financiranja EU-a uspijevaju privući privatna ulaganja koja su ključna za financiranje naprednih tehnologija i opsežno uvođenje automatizirane mobilnosti;
5. ističe da sektor prometa već je i da će biti među sektorima u kojima će potrošači i građani svakodnevno biti u kontaktu s umjetnom inteligencijom; stoga dijeli stajalište Komisije da bi se jasnim, transparentnim i dosljednim okvirom EU-a, koji promiče razvoj antropocentrične umjetne inteligencije te obuhvaća aspekte koji se odnose na sigurnost, privatnost i osiguranje u skladu s relevantnim pravnim okvirom EU-a, zajedno s poštovanjem ljudske autonomije, nadzora i odgovornosti, ne samo izgradilo povjerenje potrošača i poduzeća u tehnologije umjetne inteligencije, čime bi se potaknula upotreba novih tehnologija u sektoru prometa, i osigurala predvidljivost i pravna sigurnost, nego bi se također poboljšala socijalna, gospodarska i okolišna komponenta prijevoza; naglašava rizike koji bi se mogli pojaviti ako se ne dogovori regulatorni pristup EU-a;
6. naglašava golem potencijal umjetne inteligencije u sektoru prometa i njezinu sposobnost za povećanje automatizacije cestovnog, željezničkog, vodnog i zračnog prometa; ističe ulogu umjetne inteligencije u poticanju multimodalnosti i alternativnih načina prijevoza te razvoja pametnih gradova, čime se poboljšava iskustvo putovanja svih građana jer promet, logistika i prometni tokovi postaju učinkovitiji, sigurniji i ekološki prihvatljiviji;
7. naglašava da je u sektoru prometa potreban regulatorni okvir za umjetnu inteligenciju, na primjer pravila za pilot-projekte koji se, ako su uspješni, mogu dalje razvijati na masovnom tržištu (korištenjem regulatornog sigurnog testnog okruženja); naglašava da bi svi propisi u području umjetne inteligencije trebali slijediti tehnološki neutralan pristup i poštovati načelo proporcionalnosti; primjećuje da tehnološki klasteri i digitalnoinovacijski centri mogu imati važnu ulogu i pomoći sektoru prometa u inovacijama i jačanju suradnje među poduzećima, akademskim institucijama i javnim sektorom; naglašava da podaci trebaju biti lako čitljivi i interoperabilni, u skladu s načelima FAIR, kako bi se stvorile sinergije među zemljama i sektorima, objedinilo znanje i stvorili tehnološki klasteri;
8. ističe golem potencijal sustava koji upotrebljavaju umjetnu inteligenciju u sektoru

---

¹ Uredba (EU) br. 1315/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o smjernicama Unije za razvoj transeuropske prometne mreže i stavljanju izvan snage Odluke br. 661/2010/EU, SL L 348, 20.12.2013, str. 1.

² Uredba (EU) 913/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2010. o europskoj željezničkoj mreži za konkurentni prijevoz robe, SL L 276, 20.10.2010., str. 22.

prometa za sigurnost cestovnog prometa, među ostalim za pješake i bicikliste, i postizanje ciljeva iz koncepta nulte stope smrtnih slučajeva u prometu (Vision Zero); primjećuje da će, u nedostatku velikih, visokokvalitetnih i interoperabilnih podataka, uvođenje umjetne inteligencije u prometnu infrastrukturu i vozila biti ograničeno, što bi moglo naštetiti konkurentnosti EU-a i sigurnosti prometa; traži više istraživanja i daljnji razvoj kako bi se poboljšala sigurnost proizvoda i naglašava da je potreban novi usklađeni regulatorni okvir za automatiziranu vožnju;

9. ističe velik potencijal za povećanje učinkovitosti prometnog sustava upotrebom tehnologija umjetne inteligencije u vozilima i sustavima upravljanja prometom, čime se među ostalim može skratiti vrijeme putovanja te smanjiti zagušenje, štetne emisije i troškovi; naglašava da će umjetna inteligencija, u skladu s konceptom mobilnosti kao usluge (MaaS), doprinijeti daljnjem razvoju neometane multimodalnosti; smatra da bi se integracijom prometnih usluga moglo bolje odgovoriti na potrebe europskih građana u pogledu mobilnosti te optimizirati upotreba javnog prijevoza i ograničiti broj privatnih vozila na cestama; poziva Komisiju da istraži kako olakšati uravnotežen razvoj mobilnosti kao usluge, posebno u urbanim područjima;
10. primjećuje da je upotreba umjetne inteligencije u zrakoplovnom sektoru trenutačno usmjerena na upravljanje prometom i planiranje zračnog prostora; pozdravlja postignuća zajedničkog poduzeća za istraživanje i razvoj upravljanja zračnim prometom na jedinstvenom europskom nebu (SESAR), koje je poduprlo niz istraživačkih projekata povezanih s umjetnom inteligencijom i upravljanjem zračnim prometom; traži da se ojačaju istraživanja i ulaganja kako bi se maksimalno iskoristio potencijal umjetne inteligencije u sektoru zrakoplovstva za potrošače poboljšanjem marketinga, prodaje, distribucije, postupaka određivanja cijena zračnih prijevoznika i zemaljskih usluga (sigurnosne kontrole itd.); primjećuje da se s pomoću umjetne inteligencije može razviti automatizirana plovidba u pomorskom prijevozu na duge i kratke udaljenosti i unutarnjim plovnim putovima te poboljšati pomorski nadzor u kontekstu povećanja brodskog prometa; nadalje, primjećuje da umjetna inteligencija može doprinijeti poboljšanju energetske učinkovitosti i povezanosti luka sa zaleđem; naglašava da će luke imati ključnu ulogu za uvođenje umjetne inteligencije u sektor pomorskog prometa; traži uvođenje umjetne inteligencije i veću razinu opsežne digitalizacije u svim europskim lukama radi poboljšanja učinkovitosti i konkurentnosti;
11. ističe da je potreba za jasnim i dosljednim pravilima o utvrđivanju i podjeli odgovornosti u slučaju kvara ili nesreće jedna od ključnih prepreka za praktičnu primjenu tehnologija koje se temelje na umjetnoj inteligenciji u sektoru prometa, kako navodi u svojem izvješću od 5. listopada 2020. s preporukama Komisiji o sustavu građanskopravne odgovornosti za umjetnu inteligenciju³; naglašava da je potrebno utvrditi jasnu i pravednu podjelu odgovornosti između proizvođača, operatera i korisnika autonomnih vozila na temelju sposobnosti za kontrolu rizika kako bi se, među ostalim, zajamčila najbolja moguća sigurnost proizvoda te odgovarajuća podjela rizika i odgovornosti; stoga ističe da bi Europska unija trebala što bolje iskoristiti sve alate koji su joj na raspolaganju kako bi se maksimalno povećala sigurnost prometnih sustava koji se temelje na umjetnoj inteligenciji i mogućnost za utvrđivanje odgovornosti ako je to potrebno; poziva osiguravajuća društva da poboljšaju način na koji u svoju politiku preuzimanja rizika uključuju nove rizike koji proizlaze iz povezanosti i automatizirane

---

³ Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0276.

mobilnosti;

12. naglašava da u prvi plan treba staviti mogućnosti koje pruža umjetna inteligencija i da bi tvorci politika trebali nastojati informirati građane i poduzeća kako bi im omogućili da procijene potencijal i implikacije umjetne inteligencije; u tom pogledu ističe važnost učinkovitih informativnih i komunikacijskih kampanja kako bi se osiguralo razumijevanje i osviještenost građana; ističe da će pravna jasnoća povećati povjerenje potrošača te će stoga pozitivno utjecati na poduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) u EU-u koja razvijaju takve tehnologije i olakšati širenje snažnog tržišta EU-a;
13. primjećuje da ostvarivanje ciljeva koje je Komisija postavila u Bijeloj knjizi o umjetnoj inteligenciji (COM(2020)0065) ovisi o osiguranju širokog pristupa građana i poduzeća visokokvalitetnim javnim i industrijskim podacima koji se stvaraju ne samo u sektoru prometa već i u svim sektorima koji su s njim povezani te o osiguravanju pametne infrastrukture i vozila za njihovo sigurno prikupljanje i obradu; smatra da je potrebno hitno poticati pristup podacima koji se trenutno čuvaju u privatnom sektoru te naglašava da je potrebno osigurati slobodnu razmjenu i obradu neobrađenih, neosobnih i anonimiziranih podataka od strane javnih i privatnih subjekata, uz potpuno poštovanje pravne stečevine EU-a o podacima i privatnosti; naglašava da je potrebno poduzeti zakonodavne mjere kako bi se uklonile prepreke za razmjenu i ponovnu upotrebu podataka, no ističe da se pritom mora zajamčiti odgovarajuća razina zaštite osobnih podataka i privatnosti; poziva Komisiju da ocijeni učinak koji opsežno uvođenje energetski intenzivne podatkovne infrastrukture (tj. podatkovni centri i farme poslužitelja) može imati na okoliš kako bi se promicalo njihovo održivo uvođenje u skladu sa zelenim planom;
14. pozdravlja komunikaciju Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Europska strategija za podatke” (COM(2020)0066) i njezin Prijedlog uredbe o europskom upravljanju podacima (COM(2020)0767); naglašava da je potrebno stvoriti istinski jedinstveno tržište za podatke, a posebno zajednički europski podatkovni prostor za mobilnost, koji omogućivanjem dijeljenja podataka među poduzećima, između poduzeća i državne uprave te između državne uprave i poduzeća, mikro, malim i srednjim poduzećima te novoosnovanim poduzećima u području prijevoza i putovanja, među ostalim, može olakšati pristup podacima i njihovu upotrebu, ne dovodeći u pitanje zakonodavstvo o zaštiti podataka; naglašava činjenicu da je pristup podacima od ključne važnosti za razvoj tehnologija umjetne inteligencije, koja će biti sve važnija u sektoru prometa i turizma; stoga ističe da istraživačima i poduzećima, a posebno MSP-ovima, treba omogućiti više slobode kad je riječ o pristupu podacima i njihovu korištenju za razvoj umjetne inteligencije kako bi se mogle razviti i primijeniti kvalitetne tehnologije umjetne inteligencije; naglašava da je Europi potrebna visokokvalitetna i kibersigurna digitalna infrastruktura te kvalitetniji i bolji pristup podacima, što je u skladu s odredbama utvrđenima u Povelji Europske unije o temeljnim pravima i Općoj uredbi o zaštiti podataka⁴;
15. naglašava da je važno poticati dobrovoljnu razmjenu podataka i dobrovoljan pristup podacima, što će doprinijeti razvoju podatkovnih centara umjetne inteligencije s otvorenom i transparentnom europskom infrastrukturom u oblaku (npr. Gaia-X) i obradi

---

⁴ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

podataka nastalih u mrežnom prometu; primjećuje da bi se ta infrastruktura trebala temeljiti na načelima prenosivosti, interoperabilnosti i šifriranja; naglašava da je potrebna bolja koordinacija s europskim poduzećima i među njima kako bi se razvili tehnički standardi relevantni za tržište kojima se promiču interoperabilnost i prijenos tehnologije te istodobno potiče tržišno natjecanje; smatra da bi europske organizacije za normizaciju trebale bi biti predvodnici i pomoći u utvrđivanju nedostataka u međunarodnim normama; naglašava činjenicu da slobode jedinstvenog tržišta predstavljaju glavni potencijal za veću digitalnu konkurentnost i digitalne inovacije u Europi te da se stoga moraju odmah ukloniti fragmentacija i neopravdane granične prepreke za protok podataka, zajedničko istraživanje i izvoz digitalne robe i usluga između država članica kako bi se osiguralo da društvo u potpunosti iskoristi prednosti jedinstvenog tržišta;

16. primjećuje da će veća povezanost i automatizacija prometa sve više izlagati sektor rizicima od kiberprijetnji i kriminala; s tim u vezi naglašava činjenicu da je promet ključna infrastruktura i da bi, s obzirom na to da je taj sektor sve više digitalan, trebao razviti čvrstu kulturu s naglaskom na kibersigurnosti; naglašava da ta kultura mora uključivati, pod nadzorom Agencije Europske unije za kibersigurnost, sustave kibersigurnosti relevantne za svaki sektor, ali da svi dijele isti sveobuhvatni okvir kako bi se povećala razmjena informacija te poboljšalo koordinirano sprečavanje zajedničkih prijetnji odgovor na te prijetnje; ističe da je potrebno razviti kibernetičke vještine u EU-u i zadržati pristup „integrirane kibersigurnosti” kako bi se osiguralo uvođenje sigurnih, otpornih i pouzdanih automatiziranih sustava koji se temelje na umjetnoj inteligenciji i za infrastrukturu i za vozila;
17. poziva države članice da ispravno provedu Direktivu o mrežnoj i informacijskoj sigurnosti⁵, a Komisiju da nadgleda taj proces; pozdravlja predstojeću reviziju te Direktive jer se njome namjerava poboljšati kibernetička otpornost prometne infrastrukture i učinkovitije odgovoriti na kibernetičke napade; ističe da ovlaštene organizacije koje obavljaju inspekcije i izdaju odobrenja trebaju imati potpuni pristup podacima i softverskim informacijama koje su karakteristične za vozilo kako bi se otkrile nedopuštene izmjene i manipulacije te kako bi se zajamčila kibersigurnost vozila; traži potpuno poštovanje pravila koja su utvrđena u okviru EU-a za zaštitu podataka i privatnosti, uključujući Direktivu o e-privatnosti⁶ i Opću uredbu o zaštiti podataka;
18. naglašava da dinamičan razvoj inovativnih digitalnih usluga i poslovnih modela u sektoru prometa i turizma neće biti moguć bez besplatnog i neograničenog pristupa javnim podacima koji spadaju u područje primjene infrastrukture za prostorne informacije, kao što su geodetski i kartografski podaci, modeli terena, ortofoto karte, podaci o geometriji zgrada i topografskih objekata koji se upotrebljavaju u kartiranju; naglašava da će objavljivanje tako velike količine prostornih podataka imati vrlo pozitivan učinak na upotrebu tih podataka od strane europskih poduzetnika koji posluju u sektoru nove tehnologije; poziva Komisiju da uspostavi sustav poticaja za države članice kako bi poduprle postupak objavljivanja izvora geodetskih podataka i stavile ih besplatno na raspolaganje;

---

⁵ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije, SL L 194, 19.7.2016., str. 1.

⁶ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama), SL L 201, 31.7.2002., str. 37.

19. prepoznaje ambiciju da EU postane svjetski predvodnik u razvoju i primjeni umjetne inteligencije u sektoru prometa i turizma te naglašava da bi EU trebao postati globalni predvodnik u razvoju jasnih, učinkovitih, antropocentričnih, jedinstvenih etičkih i pravnih normi i standarda za dijeljenje podataka i upotrebu umjetne inteligencije u sektoru prometa te bi mogao postavljati standarde za ostatak svijeta; napominje da je potrebno izbjeći fragmentirano tržište digitalnih podataka o prometu u EU-u, koje je u suprotnosti s digitalnim inovacijama;
20. skreće pozornost na pravnu nepredvidljivost s kojom se suočavaju programeri umjetne inteligencije zbog razvoja regulatornog i institucionalnog okvira o pitanjima u vezi s umjetnom inteligencijom na razini EU-a; stoga traži od Europskog odbora za zaštitu podataka da predstavi smjernice za standardizirane postupke upotrebe podataka, uključujući popis kriterija za učinkovitu anonimizaciju, kako bi se povećala pravna predvidljivost za programere umjetne inteligencije u sektoru prometa i turizma u skladu s pravilima o zaštiti osobnih podataka; smatra da bi nacionalna tijela trebala slijediti te smjernice EU-a pri izvršavanju svojih javnih ovlasti kako bi se osigurala dosljedna usklađenost s propisima i uklonile prepreke za funkcioniranje jedinstvenog digitalnog tržišta;
21. naglašava da će digitalizacija prometa biti ključni pokretač procesa njegove dekarbonizacije i tako doprinijeti postizanju ciljeva EU-a u pogledu neto nultih emisija do 2050.; naglašava činjenicu da primjena digitalnih rješenja na sve načine prijevoza i infrastrukturu može smanjiti emisije uvođenjem povezane mobilnosti, elektrifikacijom voznih parkova, učinkovitim upravljanjem logistikom i kontrolom brzine;
22. naglašava da postoji rizik od ponavljanja pristranosti i diskriminacije ako se umjetnoj inteligenciji dostavljaju neobrađeni i neočišćeni podaci; podsjeća da svaku odluku o pružanju usluge mora potvrditi čovjek, a umjetna inteligencija se koristi kako bi se poduprla ta odluka;
23. primjećuje velik potencijal europskih mikro, malih i srednjih poduzeća te novoosnovanih poduzeća u sektoru prometa i turizma koja posluju na jedinstvenom digitalnom tržištu; naglašava da je potrebna dostatna financijska i organizacijska potpora za inovacije i poboljšanje digitalnih vještina zaposlenika u tom sektoru; ističe činjenicu da bi regulatorno i financijsko okružje trebalo omogućiti osnivanje i rast novoosnovanih poduzeća i zajedničkih pothvata u području umjetne inteligencije u Europi; naglašava da bi EU trebao iskoristiti alate koji su mu na raspolaganju za provjeru stranih ulaganja i sprečavanje predatorskih preuzimanja, čime bi se europskim poduzećima omogućilo da rastu i natječu se na globalnom tržištu;
24. ističe da je ograničeno tržišno natjecanje na tržištu digitalnih usluga u sektoru prometa i turizma znatna prepreka za MSP-ove; napominje da netransparentna birokracija i prekomjerne administrativne prepreke najviše pogađaju MSP-ove; stoga naglašava činjenicu da zakonodavstvo treba pojednostavniti i pojasniti kako bi se promicao razvoj i upotreba digitalnih tehnologija, a posebno umjetne inteligencije, od strane MSP-ova, te da ono treba u obzir uzeti razlike u tržišnom položaju subjekata na jedinstvenom tržištu; naglašava činjenicu da bi podatkovni okvir specifičan za promet trebao biti usmjeren na poticanje gospodarskog rasta pristupom golemim skupovima podataka, posebno za MSP-ove, što bi pomoglo sektoru prometa i turizma u EU-u da iskoristi prilike koje nudi današnje tržište, čime bi se poboljšala sigurnost prometa, zaštitila privatnost i

povećala konkurentnost;

25. ističe da su patenti bitni za normu važni kako bi se tehnologije umjetne inteligencije u potpunosti i uspješno uvele u sektor prometa; poziva Komisiju da revidira trenutni pravni okvir EU-a o pravima intelektualnog vlasništva kako bi se osigurala odgovarajuća pravna zaštita te poštene i nediskriminirajuće prakse licenciranja, uzimajući u obzir posebnosti istraživanja i razvoja kad je riječ o tehnologijama umjetne inteligencije;
26. traži poticaje kojima bi se MSP-ovima koji posluju u sektoru prometa i turizma omogućio pristup neosobnim podacima koje su proizveli drugi privatni dionici u dobrovoljnom postupku koji je koristan za obje strane;
27. podsjeća da je EU glavno svjetsko turističko odredište; naglašava da je potrebno olakšati oporavak sektora na održiv način; ističe da će digitalizacija, umjetna inteligencija i robotika imati ključnu ulogu u ponovnom pokretanju sektora te tako doprinijeti dugoročnoj održivosti industrije; primjećuje da su neophodna odgovarajuća financijska sredstva i poticaji za turističke objekte, posebno za mikro poduzeća te mala i srednja poduzeća, kako bi im se omogućilo da iskoriste prednosti digitalizacije i moderniziraju svoju ponudu za potrošače;
28. poziva Komisiju i države članice da uspostave tehnološke inkubatore i akceleratore kako bi se pružila potpora i omogućio nastanak i rast novih inovativnih turističkih poduzeća koja koriste te tehnologije i da promiču digitalno vodstvo EU-a u održivom turizmu uz pomoć istraživanja i razvoja, zajedničkih pothvata i javno-privatnih partnerstva u područjima kao što su upravljanje velikim brojem ljudi, mobilnost i beskontaktna usluge, te vrednovanje lokalnih MSP-ova uključenih u lanac opskrbe u turizmu;
29. ističe da će opsežna primjena mreža 5G pružiti potpuno nove mogućnosti za zapošljavanje u sektoru prometa te dovesti do znatnog povećanja produktivnosti za europska gospodarstva; međutim, ističe da bi zbog brzih promjena na tržištu rada neka zanimanja mogla postati zastarjela te je stoga ključno da se zaposlenici koji rade u tim sektorima prekvalificiraju i usavršavaju u pogledu osnovnih i naprednih digitalnih vještina; poziva Komisiju i države članice da osiguraju namjenska sredstva za prekvalifikaciju i usavršavanje zaposlenika bez digitalnih vještina; naglašava da je važno zajamčiti poštovanje i provođenje prava radnika u tako promjenjivom radnom okružju;
30. mišljenja je da će ostvarivanje digitalnog vodstva ovisiti o tome hoće li EU stvarati i poticati digitalne talente te razvijati znanje i iskustvo u EU-u; u tom pogledu ističe mogućnosti koje pružaju europski programi, kao što je predstojeći program Digitalna Europa; apelira na države članice da ulažu u obrazovanje i da učenicima od rane dobi pruže osnovne vještine koje su potrebne kako bi ih se usmjerilo na karijere u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM);
31. žali zbog činjenice što rodno uvjetovana razlika još postoji u karijerama i studijima u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike te poziva Komisiju i države članice da i dalje razvijaju mehanizme za postizanje rodne ravnoteže u tom području; naglašava činjenicu da je premošćivanje te razlike korisno i za digitalizaciju sektora prometa; primjećuje da poboljšanje digitalnih vještina i stručnosti u području

kibersigurnosti u europskim MSP-ovima ima pozitivne dugoročne implikacije za europsku konkurentnost i otpornost;

32. naglašava da tehnološke inovacije i umjetna inteligencija imaju golem potencijal da prilagode načine prijevoza za osobe s invaliditetom, čime se omogućuje uključivija i pristupačnija mobilnost za sve; pozdravlja činjenicu da umjetna inteligencija može dodatno povećati sudjelovanje osoba s invaliditetom na tržištu rada;
33. ističe da tehnološki razvoj u području prometa i mobilnosti, a posebno aplikacije umjetne inteligencije i autonomna vozila, predstavlja velik potencijal za pojednostavljivanje svakodnevnog života ljudi i poduzeća te za pružanje sigurnijih, učinkovitijih i cjenovno pristupačnijih prometnih rješenja; traži čvrstu industrijsku politiku, koja će se temeljiti na digitalnoj i ekološkoj tranziciji, čiji je cilj razviti temeljni infrastrukturni, logistički, računalni i digitalni kapacitet EU-a s obzirom na to da će on pomoći u tome da EU preuzme digitalno vodstvo u svim sektorima; potiče Uniju da osigura svoj lanac opskrbe u prijevozu diversifikacijom opskrbe i povećanjem strateške autonomije EU-a kad je riječ o materijalima i uslugama jer bi njihov prekid mogao utjecati na javno zdravlje i sigurnost; poziva Komisiju da pri svakom ažuriranju industrijske strategije EU-a te elemente uzme u obzir;
34. naglašava da se inovativno i konkurentno podatkovno gospodarstvo temelji na otvorenosti i interoperabilnosti; ističe da su transparentnost i poštene poslovne prakse na prijevoznim i turističkim platformama, posebno u pogledu algoritama koji se temelje na umjetnoj inteligenciji i koji utječu na usluge, određivanje cijena i oglašavanje, ključni za osiguravanje zaštite i povjerenja potrošača te za poticanje konkurentnog okružja.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	25.2.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 41 -: 1 0: 7
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Magdalena Adamowicz, Andris Ameriks, José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Marco Campomenosi, Massimo Casanova, Ciarán Cuffe, Jakop G. Dalunde, Andor Deli, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Ismail Ertug, Gheorghe Falcă, Giuseppe Ferrandino, João Ferreira, Mario Furore, Søren Gade, Isabel García Muñoz, Jens Gieseke, Elsi Katainen, Elena Kountoura, Julie Lechanteux, Bogusław Liberadzki, Peter Lundgren, Benoît Lutgen, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Marian-Jean Marinescu, Tilly Metz, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Philippe Olivier, Rovana Plumb, Dominique Riquet, Dorien Rookmaker, Massimiliano Salini, Sven Schulze, Vera Tax, Barbara Thaler, István Ujhelyi, Petar Vitanov, Elissavet Vozenberg-Vrionidi, Lucia Vuolo, Roberts Zile, Kosma Złotowski
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Clare Daly, Carlo Fidanza, Marianne Vind

KONAČNO POIMENIČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

41	+
ECR	Carlo Fidanza, Roberts Zīle, Kosma Złotowski
ID	Marco Campomenosi, Massimo Casanova, Julie Lechanteux, Philippe Olivier, Lucia Vuolo
EPP	Magdalena Adamowicz, Andor Deli, Gheorghe Falcă, Jens Gieseke, Elżbieta Katarzyna Łukacjewska, Benoît Lutgen, Marian-Jean Marinescu, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Massimiliano Salini, Sven Schulze, Barbara Thaler, Elissavet Vozemberg-Vrionidi
Klub zastupnika Renew Europe	José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Søren Gade, Elsi Katainen, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Dominique Riquet
S&D	Andris Ameriks, Ismail Ertug, Giuseppe Ferrandino, Isabel García Muñoz, Bogusław Liberadzki, Rovana Plumb, Vera Tax, István Ujhelyi, Marianne Vind, Petar Vitanov
GUE/NGL	Clare Daly, João Ferreira, Elena Kountoura

1	-
NI	Dorien Rookmaker

7	0
ECR	Peter Lundgren
NI	Mario Furore
Zeleni/ESS	Ciarán Cuffé, Jakop G. Dalunde, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Tilly Metz

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan

16.3.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA KULTURU I OBRAZOVANJE

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje (*): Sabine Verheyen

(*) Pridruženi odbor – članak 57. Poslovnika

PRIJEDLOZI

Odbor za kulturu i obrazovanje poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

1. podsjeća na to da bi se umjetna inteligencija trebala planski razvijati, uvoditi i upotrebljavati na pravedan i etički način primjenjujući antropocentrični pristup te uz potpuno poštovanje vrijednosti i načela Unije, ljudskih prava, slobode izražavanja i informiranja, prava na privatnost, zaštite podataka, nediskriminacije, medijskog pluralizma i slobode te kulturne raznolikosti; ističe da se pravnim okvirom o umjetnoj inteligenciji zahtijeva strogo poštovanje temeljnih ljudskih prava, etičkih aspekata i pravnih zaštitnih mjera kako bi se zaštitila naša demokratska društva i građani kao korisnici i potrošači sustava umjetne inteligencije; naglašava da su transparentnost i neovisni nadzor ključni kako bi se smanjila pristranost i izbjegli svi oblici diskriminacije i zloupotrebe te kako bi se osigurala vladavina prava;
2. podsjeća na to da bi se, kako bi bila u skladu s etičkim načelima, umjetna inteligencija trebala razvijati, uvoditi i upotrebljavati na održiv i društveno odgovoran način, slijedeći strategiju za rodnu ravnopravnost, poštujući kulturnu raznolikost, promičući digitalnu pismenost, premošćujući digitalni jaz i štiteći prava intelektualnog vlasništva;
3. naglašava da su dosljedna vizija i strategija na razini Unije od ključne važnosti kako bi se u društvu koje se temelji na umjetnoj inteligenciji postiglo istinsko jedinstveno digitalno tržište koje bi u potpunosti pogodovalo korisnicima; ponovno ističe važnost podizanja razine osviještenosti o umjetnoj inteligenciji i povećavanja razine pismenosti u području umjetne inteligencije; naglašava potrebu za pružanjem mogućnosti za učenje i osposobljavanje kako bi se europskom društvu omogućilo stjecanje osnovnih digitalnih vještina te razumijevanje upotrebe umjetne inteligencije i njezinih mogućih rizika kako bi moglo u potpunosti iskoristiti sve prednosti te tehnologije i osnažiti

građane da u potpunosti sudjeluju na jedinstvenom digitalnom tržištu i društvu; u tom pogledu ponovno ističe svoje stajalište da inovacije u području umjetne inteligencije i robotike treba uključiti u obrazovne planove, kako je istaknuto u nedavno donesenom akcijskom planu za digitalno obrazovanje; ponovno poziva Komisiju i države članice da osiguraju neometanu provedbu i ocjenu tog plana;

4. ističe da digitalna transformacija utječe na područje obrazovanja, u kojem će se uskoro dogoditi najznačajnije promjene od uvođenja obveznog obrazovanja; naglašava da će, prema nekim procjenama, 65 % djece koja danas kreću u osnovnu školu kasnije raditi na novim vrstama radnih mjesta koje još ne postoje; ističe da je digitalna pismenost ključna vještina i da je potrebno osigurati jednak pristup tim vještinama i digitalnoj opremi, što je pokazao izazov podučavanja i učenja na daljinu povezan s bolešću COVID-19; ponovno poziva Komisiju i države članice da pristupe pažljivom rješavanju problema nejednakosti nastalih zbog digitalnog jaza u pristupu informacijama, obrazovanju i radnim mjestima, među ostalim, preko odgovarajućih ulaganja u infrastrukturu, opremu i resurse;
5. ističe da umjetna inteligencija treba biti široko dostupna u kulturnim i kreativnim sektorima i industrijama diljem Europe kako bi se zadržali ravnopravni uvjeti i pošteno tržišno natjecanje svih dionika i aktera u Europi;
6. naglašava potencijal tehnologija umjetne inteligencije za kulturne i kreativne sektore i industrije, od boljeg upravljanja publikom, promidžbe i angažiranja do potpomognutog prikupljanja sadržaja, revalorizacije kulturnog arhivskog gradiva te potpomognute provjere činjenica i podatkovnog novinarstva; osim toga, ističe potencijal rješenja koja se temelje na umjetnoj inteligenciji, kao što su pretvaranje teksta u govor i govora u tekst te automatizirano podnaslovljavanje i prevođenje za poboljšanje pristupa kulturi, informacijama i obrazovanju za osobe s invaliditetom, uključujući slabovidne osobe i osobe s oštećenjem sluha, kao i ostale ranjive skupine; poziva na to da se kulturni i kreativni sektori i industrije kao politički prioritet integriraju u područje umjetne inteligencije na razini Unije i ističe da bi suradnja s tim sektorima mogla biti neprocjenjiva za približavanje inovacija u području umjetne inteligencije javnosti i za pronalaženje kreativnih rješenja i mogućnosti za upotrebu umjetne inteligencije;
7. ističe da Unija ne bi smjela dodatno zaostati u globalnoj utrci u području umjetne inteligencije, a posebno u komercijalnom usvajanju i financiranju umjetne inteligencije; izražava žaljenje zbog neuključivanja kulture u strategije i političke preporuke u području umjetne inteligencije, kako na nacionalnim razinama tako i na razini Unije; ističe da će bolje razumijevanje rizika i prednosti tehnologija umjetne inteligencije povećati potražnju za tim tehnologijama u društvu, a time i njihov razvoj; u tom pogledu poziva države članice da ulažu u aktivnosti za informiranje o tehnologijama umjetne inteligencije; ističe da je potrebno uspostaviti, u suradnji sa svim relevantnim dionicima, uključujući male i srednje dionike, jasan pravni okvir za etički prihvatljivu, održivu i društveno odgovornu umjetnu inteligenciju kojom se prednost daje kreativnosti i pristupu kulturi kako bi Unija na svjetskoj razini postala predvodnik u tehnološkom razvoju, inovacijama i stvaranju vrijednosti utemeljenima na umjetnoj inteligenciji te kako bi se maksimalno iskoristile njezine koristi, uz istovremenu procjenu potencijalnih rizika za društvo;
8. poziva na razvoj, uz financiranje Unije i nacionalna sredstva, programa osposobljavanja

u umjetnoj inteligenciji za nastavnike u svim područjima širom Europe; podsjeća na posebne zahtjeve strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kad je riječ o umjetnoj inteligenciji te poziva na suradnički pristup na europskoj razini osmišljen za povećanje potencijala koji umjetna inteligencija nudi za strukovno obrazovanje i osposobljavanje širom Europe;

9. naglašava da je prenošenje Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama¹ i Direktive o autorskom pravu² u nacionalno zakonodavstvo ključno za postizanje istinskog jedinstvenog digitalnog tržišta kojim se promiče kulturna raznolikost; snažno potiče države članice koje to još nisu učinile da što prije dovrše prenošenje tih direktiva; naglašava da bi budući Akt o digitalnim uslugama i Akt o digitalnim tržištima, kao i politike Unije o podacima i svi budući propisi o umjetnoj inteligenciji, s posebnim naglaskom na kulturnim i kreativnim sektorima i industrijama, trebali biti u skladu s načelima i obvezama utvrđenim u tim direktivama;
10. snažno potiče Uniju da poduzme korake za sprečavanje ili ublažavanje rizika povezanih s negativnim učincima umjetne inteligencije te da odredi konkretne i mjerodavne temeljne standarde i pravila, posebno u osjetljivom području sustava umjetne inteligencije u izvršavanju zakonodavstva, kao što je softver za prepoznavanje lica;
11. ističe da se sektor digitalnih usluga brzo razvija i stoga naglašava da je potrebno osigurati da novi propisi ne ograničavaju otvorenost tržišta tih usluga; ističe da načelo mrežne neutralnosti mora ostati temelj internetskog okružja;
12. vjeruje da bi se svaki okvir umjetne inteligencije trebao temeljiti na transparentnosti, mogućnosti obrazloženja, kad je to primjenjivo, i odgovornosti, te da bi trebao poštovati prava i obveze utvrđene u Općoj uredbi o zaštiti podataka, uključujući smanjenje količine podataka, ograničavanje svrhe te tehničku i integriranu zaštitu podataka;
13. ističe da umjetna inteligencija može biti učinkovit pomoćni alat za provedbu pravila o internetskom sadržaju, kao što je prepoznavanje nezakonitog ili štetnog sadržaja, dezinformacija ili lažnih vijesti, te da se može upotrebljavati i kao pomoć za provedbu mehanizma „obavješćivanja i uklanjanja”; naglašava, međutim, da upotreba umjetne inteligencije, ako se ne regulira na odgovarajući način, može predstavljati izazov za temeljna prava, posebno za slobodu izražavanja, te za pristup informacijama, kulturnu raznolikost i medijski pluralizam; u tom pogledu podsjeća na to da umjetna inteligencija treba poštovati temeljna prava i pravo Unije u procesu razvijanja, uvođenja i upotrebe u Uniji; naglašava da je ljudska intervencija nužna jer automatizirani mehanizmi koji se upotrebljavaju za provedbu pravila na internetu ne mogu u potpunosti procijeniti kontekst, a mogu dovesti do lažnih pozitivnih rezultata i onemogućiti legitimne i poštene aktivnosti; ističe da svaka upotreba umjetne inteligencije mora strogo poštovati načela transparentnosti i biti određena jasnim pravilima u pogledu odgovornosti sa zajamčenim učinkovitim žalbenim mehanizmom; ističe da bi se jedinstveno digitalno

---

¹ Direktiva (EU) 2018/1808 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o izmjeni Direktive 2010/13/EU o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) u pogledu promjenjivog stanja na tržištu, SL L 303, 28.11.2018., str. 69.

² Direktiva (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom pravu i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ, SL L 130, 17.5.2019., str. 92.

tržište trebalo temeljiti na načelu „što je nezakonito izvan interneta nezakonito je i na internetu”; isto tako, naglašava da bi ono što je zakonito izvan interneta trebalo ostati zakonito na internetu, posebno s obzirom na temeljne slobode kao što je sloboda izražavanja;

14. podsjeća na to da je u članku 13. Povelje o temeljnim pravima Europske unije (Povelja) o slobodi umjetnosti i znanosti navedeno da umjetnost i znanstveno istraživanje moraju biti slobodni te da se mora poštovati akademska sloboda; skreće pozornost na kršenja umjetničke slobode u Europi sažeta u izvješću organizacije Freemuse pod naslovom „Stanje umjetničke slobode 2020.”;
15. zahtijeva da se pružaju potpune i korisnicima razumljive informacije o tome kada se upotrebljava i kako funkcionira umjetna inteligencija te kako se mogu pobijati odluke koje se temelje na njezinoj upotrebi; nadalje, ističe da bi rezultati dobiveni umjetnom inteligencijom sami po sebi trebali služiti tek kao indicija, a nikada kao čvrst dokaz;
16. primjećuje da velike platforme prikupljaju golemu količinu podataka i zamjenjuju usluge raznolikog i decentraliziranog sustava otvorenim standardima s „ograđenim vrtovima”, u kojima su korisnici zatočeni; naglašava da su zato za neka tržišta karakteristične velike platforme sa znatnim učincima na mrežu, koje mogu de facto djelovati kao internetski nadzornici digitalnog gospodarstva; stoga smatra da je potrebno uvesti dodatne obveze u pogledu zaštite podataka, transparentnosti, izbora korisnika i interoperabilnosti kako bi se zajamčili jednaki uvjeti i dobrobit potrošača;
17. ističe da Unija treba težiti uspostavljanju jedinstvenih, nedvosmislenih i suvremenih pravila kojima se ne koče inovacije na unutarnjem tržištu; poziva stoga na antropocentričan, uravnotežen i oprezan pristup automatiziranom odlučivanju, kojim se poštuju i štite temeljna prava i etički aspekti i koji je u skladu s mjerodavnim regulatornim okvirima, kao što su Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama, Direktiva o autorskim pravima i Opća uredba o zaštiti podataka, kao i budući Akt o digitalnim uslugama;
18. podsjeća na to da je hitno potrebno osigurati pravednije tržišno natjecanje za internetske usluge u kreativnim i kulturnim sektorima i industrijama kako bi se suzbili učinci umrežavanja i koncentracijski učinci tržišta podataka koji često nepravedno idu u korist velikim digitalnim trgovačkim društvima; u tom pogledu pozdravlja zakonodavne prijedloge Akta o digitalnim uslugama i Akta o digitalnim tržištima, koji bi trebali pomoći u daljnjem oblikovanju digitalne budućnosti Europe;
19. podsjeća na to da države članice i institucije EU-a u skladu s Poveljom i Europskom konvencijom o ljudskim pravima imaju obvezu osigurati da prava osoba na privatnost, zaštitu osobnih podataka, slobodno izražavanje i okupljanje, nediskriminaciju, dostojanstvo i druga temeljna prava nisu neopravdano ograničena upotrebom novih i novonastajućih tehnologija;
20. napominje da Unija mora obratiti pozornost na način pohrane i obrade podataka; ističe da se treba zaštititi i cjelovitost podataka te da način na koji umjetna inteligencija tumači podatke ne smije dovoditi do ugnjetavanja ili diskriminacije;
21. ističe da su za procvat europskog digitalnog tržišta i omogućavanje učinkovite i etičke umjetne inteligencije potrebne goleme količine kvalitetnih, usporedivih podataka;

naglašava važnost izrade svih budućih političkih okvira za umjetnu inteligenciju na način kojim se osigurava visoka razina zaštite i kontrole osobnih podataka koji se trebaju obrađivati pravedno, bez diskriminacije i na temelju pristanka predmetne osobe, poštujući pritom sve propise o zaštiti podataka i privatnosti; podsjeća na to da svako automatizirano algoritamsko donošenje odluka mora biti transparentno i odgovorno, uz dužno poštovanje prava i odgovornosti svih relevantnih aktera kako bi se izbjeglo pogrešno tumačenje podataka;

22. naglašava da Unija mora izgraditi svoje kapacitete kako bi postala predvodnik u upotrebi tehnologija povezanih s umjetnom inteligencijom kojima se poštuju etički standardi i temeljna prava te kako bi ostala konkurentna na globalnom digitalnom tržištu i iskoristila svoj puni potencijal, među ostalim preko Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIT), poticanjem većeg broja ljudi na ostvarivanje karijera u sektorima povezanim s IKT-om, primjerice osposobljavanjem više stručnjaka za podatke u području umjetne inteligencije, kao i stručnjaka u povezanim novim područjima kao što su ulaganja i sigurnost u području umjetne inteligencije; imajući u vidu taj cilj, poziva na snažniju potporu stvaranju i jačanju mreža usmjerenih na umjetnu inteligenciju, kao i na daljnje istraživanje mogućnosti stvaranja paneuropskih sveučilišnih i istraživačkih mreža usmjerenih na umjetnu inteligenciju; naglašava da nedostatak specijalista i stručnjaka za podatke može, među ostalim, rezultirati pogrešnim tumačenjem podataka, što može stvoriti pristranosti i iskrivljene rezultate;

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	15.3.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 29 -: 0 0: 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Asim Ademov, Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Ilana Cicurel, Gilbert Collard, Gianantonio Da Re, Laurence Farreng, Tomasz Frankowski, Hannes Heide, Irena Joveva, Petra Kammerevert, Niyazi Kizilyürek, Ryszard Antoni Legutko, Predrag Fred Matić, Dace Melbārde, Victor Negrescu, Niklas Nienaa, Peter Pollák, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Monica Semedo, Andrey Slabakov, Massimiliano Smeriglio, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Theodoros Zagorakis, Milan Zver
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Christian Ehler, Marcel Kolaja

KONAČNO POIMENIČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

29	+
ECR	Ryszard Antoni Legutko, Dace Melbārde, Andrey Slabakov
ID	Christine Anderson, Gilbert Collard, Gianantonio Da Re
NI	Isabella Adinolfi
EPP	Asim Ademov, Christian Ehler, Tomasz Frankowski, Peter Pollák, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Theodoros Zagorakis, Milan Zver
Klub zastupnika Renew Europe	Iana Cicurel, Laurence Farreng, Irena Joveva, Monica Semedo
S&D	Hannes Heide, Petra Kammerevert, Predrag Fred Matić, Victor Negrescu, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Massimiliano Smeriglio
GUE/NGL	Niyazi Kizilyürek
Zeleni/ESS	Marcel Kolaja, Niklas Nienaa

0	-
----------	----------

0	0

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan

25.2.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVNA PITANJA

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje (*): Marion Walsmann

(*): Pridruženi odbor – članak 57. Poslovnika

PRIJEDLOZI

Odbor za pravna pitanja poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

Opći kontekst

1. ističe važnost potpuno funkcionalnog jedinstvenog digitalnog tržišta i pozitivnog učinka koji upotreba umjetne inteligencije, robotike i s njima povezanih tehnologija može imati na naša tržišta i društvo jer one imaju potencijal za učinkovito prevladavanje izazova s kojima se društva suočavaju, što se konkretno pokazalo tijekom pandemije bolesti COVID-19; smatra, međutim, da se društveno-gospodarski, pravni i etički učinci moraju pažljivo razmotriti u skladu s vrijednostima EU-a kako bi se osigurala pravna jasnoća za potrošače i poslovne subjekte;
2. i dalje smatra da je potrebno podupirati MSP-ove, novoosnovana i rastuća poduzeća u njihovoj digitalnoj transformaciji jer su oni okosnica europskog gospodarstva i imaju važnu ulogu u prihvaćanju novih tehnologija u Europi; poziva Komisiju da primijeni proporcionalan pristup kako bi se takvim poduzećima omogućili razvoj i inovacije, uključujući posebne mjere za digitalizaciju MSP-ova i novoosnovanih poduzeća u budućem zakonodavstvu, da provodi provjere prikladnosti za MSP-ove prije donošenja propisa i da administrativna opterećenja i prepreke svede na najmanju moguću mjeru, među ostalim, uzimanjem u obzir njihova položaja na svakom koraku digitalne transformacije, izradom pravednih i učinkovitih standarda, uklanjanjem nepotrebnih pravnih prepreka za pristup podacima i poboljšanjem prekograničnog pristupa digitalnim sadržajima, istodobno ostvarujući temeljne ciljeve politike;
3. ističe da se MSP-ovi suočavaju s brojnim izazovima na digitalnom tržištu, s obzirom na to da mnogi njihovi vlasnici nisu svjesni vrijednosti podataka koje stvaraju, nemaju

alate za njihovu obradu i nisu dovoljno pripremljeni za poslovanje u digitalnom gospodarstvu te da je za istinski pristup MSP-ova pravosuđu potrebno stručno znanje u području prava i tehnologije, što je kombinacija koja je rijetka i skupa; stoga poziva Komisiju da u svoju strategiju za digitalne vještine uključi promicanje stručnog znanja u području prava i tehnologije u Europi, ističe potrebu za povećanjem ulaganja i pozdravlja pokretanje novih financijskih instrumenata za potporu poduzećima koja se bave umjetnom inteligencijom diljem Europe, uključujući MSP-ove i novoosnovana poduzeća;

4. ističe da se jedinstveno digitalno tržište i umjetna inteligencija brzo razvijaju i stoga naglašava važnost fleksibilnog, razmjernog i usklađenog europskog okvira otpornog na promjene u budućnosti; potiče Komisiju da iznese prijedloge i inicijative utemeljene na odgovarajućoj ravnoteži kojom se podupiru inovacije i jamči sigurnost i zaštita potrošača te da se na taj način izbjegne, s jedne strane, univerzalni pristup i, s druge strane, fragmentacija jedinstvenog digitalnog tržišta različitim nacionalnim pristupima, uključujući nepotrebne višestruke sektorske prepreke u području umjetne inteligencije;

Poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače

5. ističe da je potreban novi usklađeni regulatorni okvir za umjetnu inteligenciju ne bi li se uklonili potencijalni rizici koji proizlaze iz automatiziranog donošenja odluka i maksimalno povećalo povjerenje korisnika i koristi za njih te pritom zaštitili najbolji interesi građana EU-a i osigurala odgovarajuća razina zaštite; stoga poziva Komisiju da predstavi temeljitu procjenu učinka kojom će se utvrditi pravni nedostaci u postojećim propisima, nakon čega će uslijediti prijedlog zakonodavnog okvira utemeljenog na riziku, koji je poticajan za inovacije, solidan i otporan na promjene u budućnosti te nadahnut humanističkim pristupom usmjerenim na čovjeka, o uporabi umjetne inteligencije i automatiziranih sustava za donošenje odluka, a koji je usredotočen na uklanjanje pravnih praznina i pritom ne dovodi u pitanje postojeće zakonodavstvo za taj sektor;
6. čvrsto je uvjeren da su usklađene definicije umjetne inteligencije i „visokog rizika” otporne na promjene u budućnosti ključne za pružanje pravne jasnoće potrošačima i poslovnim subjektima, uključujući u svrhu podnošenja tužbi u vezi s kvarom ili nesrećom i u okviru pristupa temeljenog na riziku; podsjeća da bi se tim pristupom trebao uzeti u obzir potencijal tih tehnologija za kršenje temeljnih prava i za nanošenje štete pojedincima ili društvu u cjelini te podsjeća na potrebu za potpunim ljudskim nadzorom nad razvojem, uvođenjem i upotrebom visokorizičnih aplikacija umjetne inteligencije u svakom trenutku;
7. smatra da je nedostatak jasnih europskih pravila o snošenju odgovornosti u slučaju kvara ili nesreće koje uzrokuje primjena umjetne inteligencije jedna od ključnih prepreka širokoj uporabi tehnologija utemeljenih na umjetnoj inteligenciji te je stoga uvjeren da postojeće zakonodavstvo treba modernizirati u skladu s tehnološkim napretkom, među ostalim s napretkom omogućenim umjetnom inteligencijom; potiče Komisiju da ažurira, među ostalim, Direktivu o odgovornosti za proizvode¹, osobito redefiniranjem pojmova „proizvod”, „šteta” i „neispravnost” te razmatranjem prilagodbi koncepta „teret dokazivanja” koji bi trebao odražavati izmjene Direktive o općoj

---

¹ SL L 210, 7.8.1995., str. 29

sigurnosti proizvoda² i predlaganjem okvira odgovornosti za operatore umjetne inteligencije koji se temelji na rezultatima procjene učinka kojom se uzima u obzir osjetljivost korisnika umjetne inteligencije i potrošača jamčenjem njihove učinkovite zaštite, koji osigurava pravednu naknadu žrtvama u slučaju nastanka štete i temelji se na omjeru kontrole koju operator ima nad rizicima aktivnosti, uzimajući u obzir faze razvoja i uvođenja; ističe da bi ažuriranje zakonodavstva trebalo biti u skladu s odgovarajućim preporukama Europskog parlamenta;

8. ističe da bi društvo, uključujući potrošače, trebalo imati koristi od odgovornog razvoja, uvođenja i uporabe tehnologija umjetne inteligencije koja je na korist građanima, stvara mogućnosti za poslovne subjekte i služi dobrobiti društva; stoga traži od Komisije da, uzimajući u obzir načela bolje regulative, definira jasne etičke standarde za razvoj, uvođenje i upotrebu umjetne inteligencije, robotike i s njima povezanih tehnologija kojima se u potpunosti poštuju temeljna prava i jamče ljudsko dostojanstvo, pravednost, sigurnost, zaštita, transparentnost, dobro upravljanje i prava na zaštitu potrošača te poziva Komisiju da blisko surađuje s državama članicama na provedbi i primjeni etičkih načela te da izradi smjernice i uključi građane i relevantne dionike;
9. ističe da je za osposobljavanje umjetne inteligencije ključan slobodan protok podataka unutar funkcionalnog jedinstvenog digitalnog tržišta u skladu s primjenjivim zakonodavstvom kao što je Opća uredba o zaštiti podataka (GDPR)³ i da bi se to trebalo temeljiti na čvrstom temeljnom pravnom okviru kojim se promiče povjerenje među poslovnim subjektima i koji uključuje, prema potrebi, odgovarajuća, nediskriminirajuća i pravedna ugovorna pravila za rješavanje postojećih neravnoteža moći ili tržišta, osiguravanje pristupa podacima i kontrole prilagođene potrošačima te ograničavanje nepotrebnih prepreka dostupnosti podataka u skladu s europskim zakonodavstvom o zaštiti podataka, uključujući, pod odgovarajućim uvjetima, podatke dobiveni u vezi s pružanjem usluga od javnog interesa u skladu s primjenjivim pravom Unije; pozdravlja predanost Komisije u pogledu izgradnje istinskog europskog jedinstvenog tržišta za podatke, čime će se omogućiti osnivanje i rast poduzeća te njihove inovacije i tržišno natjecanje ili suradnja pod pravednim uvjetima;
10. podsjeća na globalnu dimenziju prilika koje proizlaze iz tehnologija umjetne inteligencije i ističe da bi EU trebao imati vodeću ulogu u razvoju umjetne inteligencije; poziva Komisiju da promiče dosljednu međunarodnu suradnju sa zemljama sa sličnim stavovima kojom se doprinosi stvaranju sinergija u području umjetne inteligencije među europskim subjektima i drugim multilateralnim forumima kako bi se uskladili naponi i bolje koordinirao razvoj umjetne inteligencije; potiče Komisiju da na relevantnim forumima podrži multilateralne napore za raspravu o međunarodnim postupcima normizacije s ciljem usmjeravanja razvoja, uvođenja i upotrebe umjetne inteligencije; u tom pogledu pozdravlja ambiciju za uvođenjem globalne strategije za digitalnu suradnju i transatlantskog sporazuma o umjetnoj inteligenciji;

Funkcioniranje jedinstvenog tržišta u pogledu digitalnih aspekata

11. naglašava da bi građani, kao korisnici i potrošači, uvijek trebali biti pravodobno i na razumljiv način obaviješteni o postojanju algoritamskih sustava i da već imaju koristi od

---

² SL L 11, 15.1.2002., str. 4

³ SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

strogih pravila o zaštiti podataka kao što su Opća uredba o zaštiti podataka i Direktiva o e-privatnosti⁴; poziva na brzo donošenje učinkovite Uredbe o e-privatnosti i učinkovitu provedbu Opće uredbе o zaštiti podataka i njezinih načela, uključujući načela integrirane i zadane privatnosti; cijeni činjenicu da Komisija predviđa mjere za osnaživanje pojedinaca u ostvarivanju njihovih prava i da potiče sustave usmjerene na potrošače koji se temelje na poštenim i nediskriminirajućim praksama, čime se potrošačima omogućuje da imaju kontrolu nad svojim odabirom tako što se štiti njihov pristanak, njihovo pravo na objašnjenja i, gdje je to moguće, njihovo pravo na upotrebu povezanog uređaja i svih njegovih funkcija, čak i ako potrošači povuku svoj pristanak za dijeljenje podataka s proizvođačem uređaja ili trećim stranama;

12. traži od Komisije da se pobrine za to da su korisnici i potrošači primjereno informirani te da su njihova prava jasno definirana i djelotvorno zajamčena kada sustavi umjetne inteligencije personaliziraju proizvod ili uslugu za svoje korisnike i prilikom interakcije korisnika sa sustavima za automatizirano donošenje odluka ili kada su podvrgnuti autonomnim procesima i odlukama te da sustavi automatiziranog donošenja odluka ne nanose štetu potrošačima odnosno da ne stvaraju subjektivne, nepravedne, nerazumne ili nezakonito pristrane ili diskriminatorne rezultate za potrošače na jedinstvenom tržištu;
13. ističe da upotreba samoučećih algoritama omogućuje poslovnim subjektima stjecanje sveobuhvatnog uvida u osobne okolnosti i obrasce ponašanja potrošača i da prilagode svoje oglašavanje, te ističe da treba osigurati snažnu zaštitu prava korisnika iz Akta o digitalnim uslugama, osobito kako bi se zaštitila, među ostalim, sloboda izražavanja i informiranja i sloboda pružanja usluga, te kako bi se korisnici zaštitili od štetnih poslovnih praksi koje se temelje na nesporazumnom ciljanju ili iskorištavanju podataka; ponavlja potrebu za transparentnošću u ugovornim uvjetima, čime se korisniku omogućuje donošenje utemeljenog odabira kao i za uspostavljanjem uvjeta za mogućnost i opseg razmjene podataka s trećim stranama;
14. naglašava potrebu za jamčenjem veće transparentnosti pravila internetskih platformi koja se odnose na potrošače te njihove usklađenosti s europskim standardima u području zaštite potrošača te da je neprihvatljivo da su potrošači izloženi nesigurnim i krivotvorenim proizvodima; stoga ističe da su za jačanje jedinstvenog digitalnog tržišta potrebne jasne odgovornosti internetskih tržišta utemeljene na načelu proporcionalnosti; ističe da u Aktu o digitalnim uslugama treba uspostaviti jasna pravila o odgovornosti platformi u pogledu robe koja se na njima prodaje ili oglašava kako bi se smatralo da su poduzete zaštitne mjere za potrošače, koje se u svakom trenutku trebaju poštovati, i mjere pravne zaštite za trgovce na malo i potrošače, među ostalim, uklanjanjem pravne praznine zbog koje kupac ne uspijeva dobiti naknadu na koju ima pravo na temelju zakona ili ugovora o isporuci robe, primjerice zbog nemogućnosti utvrđivanja identiteta primarnog prodavatelja (načelo „upoznaj svog klijenta”); predlaže da se razmotri mogućnost da se od pružatelja digitalnih usluga iz trećih zemalja koji pružaju svoje usluge u EU-u traži da imaju predstavnika u Uniji;
15. poziva Komisiju da ocijeni razvoj i upotrebu tehnologija decentraliziranog vođenja evidencije transakcija, uključujući lance blokova, a posebno pametne ugovore na jedinstvenom digitalnom tržištu, i da izradi smjernice te da razmotri mogućnost stvaranja odgovarajućeg pravnog okvira kako bi se zajamčila pravna sigurnost

---

⁴ SL L 201, 31.7.2002., str. 37

poslovnim subjektima i potrošačima, posebno kad je riječ o pitanjima zakonitosti, provedbe pametnih ugovora u prekograničnim situacijama i, kada je to primjenjivo, zahtjevima za javnobilježničku ovjeru;

16. priznaje da postoje tržišne neravnoteže u pogledu digitalnih poduzeća jer bi velike platforme sa znatnim mrežnim učincima, koji primjerice proizlaze iz podataka kojima raspolažu, mogle nametnuti svoje poslovne prakse potrošačima i stoga de facto djelovati kao „internetski nadzornici” digitalnog gospodarstva, što stvara znatne prepreke i nepošteno tržišno natjecanje koje ima nerazmjeran učinak na MSP-ove; potiče Komisiju da uvede mjere za zaštitu prava potrošača, novoosnovanih poduzeća i MSP-ova tako da ponovno uspostavi ravnopravne uvjete na unutarnjem tržištu i utvrdi jasne obveze za interoperabilnost.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	22.2.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 24 -: 0 0: 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Manon Aubry, Gunnar Beck, Geoffroy Didier, Pascal Durand, Angel Dzhambazki, Ibán García Del Blanco, Jean-Paul Garraud, Esteban González Pons, Mislav Kolakušić, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Jiří Pospíšil, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Ernő Schaller-Baross, Stéphane Séjourné, Raffaele Stancanelli, Marie Toussaint, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Lara Wolters, Javier Zarzalejos
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Andrzej Halicki, Javier Nart, Emil Radev

KONAČNO POIMENIČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

24	+
PPE	Geoffroy Didier, Esteban González Pons, Jiří Pospíšil, Ernő Schaller-Baross, Axel Voss, Marion Walsmann, Juan Ignacio Zoido Álvarez
S&D	Ibán García Del Blanco, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Tiemo Wölken, Lara Wolters
Klub zastupnika Renew Europe	Pascal Durand, Karen Melchior, Stéphane Séjourné, Adrián Vázquez Lázara
ID	Gunnar Beck, Jean-Paul Garraud, Gilles Lebreton
ZELENI/ESS	Marie Toussaint
ECR	Angel Dzhambazki, Raffaele Stancanelli
GUE/NGL	Manon Aubry
NI	Mislav Kolakušić

0	-

0	0

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan

15.2.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA GRAĐANSKE SLOBODE, PRAVOSUĐE I UNUTARNJE POSLOVE

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Annalisa Tardino

(*) Pridruženi odbor – članak 57. Poslovnika

PRIJEDLOZI

Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u svoj prijedlog rezolucije uključi sljedeće preporuke:

- A. budući da se tehnologija umjetne inteligencije brzo razvija i upotrebljava u mnogim sektorima, što otvara velike mogućnosti za države članice, njihove građane i europsko gospodarstvo;
  - B. budući da je, s obzirom na krizu prouzročenu koronavirusom i njezin znatan utjecaj na naše živote u smislu povećanja upotrebe digitalnih alata, još hitnije izraditi pouzdan i siguran okvir za primjenu umjetne inteligencije;
  - C. budući da upotreba umjetne inteligencije sa sobom nosi rizike i pobuđuje zabrinutost u pogledu etike, područja njezine primjene i transparentnosti procesâ prikupljanja, upotrebe i širenja osobnih podataka;
  - D. budući da postojeći pravni okvir EU-a, uključujući propise o zaštiti potrošača, te pravila o sigurnosti proizvoda i odgovornosti nisu uvijek prikladni za učinkovito suočavanje s rizicima koje podrazumijevaju umjetna inteligencija, robotika i s njima povezane tehnologije;
1. ističe potrebu za razvijanjem pouzdanog i sigurnog okvira za primjenu umjetne inteligencije koji bi se se nadovezao na postojeće zakonodavstvo; smatra da bi primjena umjetne inteligencije u Uniji i upotreba osobnih podataka građana EU-a u tom kontekstu trebali odvijati uz poštovanje naših vrijednosti i temeljni prava priznatih Poveljom EU-a o temeljnim pravima, kao što su ljudsko dostojanstvo, privatnost, zaštita podataka i sigurnost;

2. ističe da je važno razviti okruženje umjetne inteligencije u kojem se maksimalno mogu povećati mogućnosti i smanjiti rizici povezani s njezinim tehnologijama, a prije svega spriječiti njihova uporaba u zlonamjerne svrhe; naglašava da bi se, kako bi se izbjegla pravna nesigurnost, u tom okviru trebali jasno urediti odgovarajuće obveze te područja odgovornosti, sigurnosti i sljedivosti;
3. ističe da umjetna inteligencija mora poštovati pravo EU-a o zaštiti podataka, posebno Opću uredbu o zaštiti podataka, jer po definiciji obuhvaća obradu podataka;
4. podsjeća na to da umjetna inteligencija može dovesti do pristranosti, a time i do raznih oblika diskriminacije na temelju spola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog podrijetla, genetskih osobina, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili bilo kakvog drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije; u tom pogledu podsjeća da se mora zajamčiti puna zaštita prava za sve građane te da inicijative u području umjetne inteligencije ne smiju dovesti do bilo kakvog oblika diskriminacije;
5. ističe da ta pristranost i diskriminacija mogu proizaći iz već pristranih skupova podataka, koji su odraz aktualne diskriminacije u društvu; naglašava da se u području umjetne inteligencije mora izbjeći pristranost koja dovodi do zabranjene diskriminacije te da umjetna inteligencija ne smije dovesti do reproduciranja diskriminatornih procesa; ističe da o spomenutim rizicima treba voditi računa pri osmišljavanju tehnologija u kojima se upotrebljava umjetna inteligencija te da je važno surađivati s pružateljima tehnologije umjetne inteligencije kako bi se odgovorilo na trajne manjkavosti koje omogućuju diskriminaciju; preporučuje da se u sastavu timova zaduženih za osmišljavanje i razvoj umjetne inteligencije odražava raznolikost društva;
6. ističe da je zaštita integriteta i sigurnosti mreža u sklopu kojih su povezane umjetna inteligencija i robotika od presudne važnosti te da se moraju poduzeti stroge mjere za jamčenje otpornosti protiv napada i sprečavanje povreda sigurnosti, curenja podataka, „trovanja podacima”, kibernetičkih napada i zlouporabe osobnih podataka;
7. ponavlja da je važno osigurati financijska sredstva potrebna neovisnim javnim tijelima za zaštitu podataka kako bi ona mogla nadzirati i učinkovito osiguravati poštovanje zakonodavstva o zaštiti podataka;
8. naglašava važnost transparentnosti algoritama kako bi se u potpunosti zaštitila temeljna prava; smatra da zakonodavci, uzimajući u obzir važne etičke i pravne posljedice, trebaju analizirati složeno pitanje odgovornosti, a posebno odgovornosti za štetu nanесenu osobama i imovini, te da bi odgovornost pri svim primjenama umjetne inteligencije uvijek trebala snositi fizička ili pravna osoba;
9. primjećuje da se umjetna inteligencija često koristi za algoritme za automatizirano donošenje odluka radi širenja i organiziranja sadržaja koji se prikazuje korisnicima; naglašava da ti algoritmi za korisnike predstavljaju „crnu kutiju”; poziva Komisiju i da izda preporuke za povećanje kontrole korisnika nad sadržajem koji vide i da zatraži da aplikacije koje koriste umjetnu inteligenciju i internetske platforme korisnicima ponude mogućnost da odaberu da im se sadržaj prikazuje neutralnim redoslijedom kako bi u većoj mjeri kontrolirali način na koji je sadržaj poredan, uključujući mogućnosti za rangiranje sadržaja izvan njihovih uobičajenih potrošačkih navika, ako i mogućnost potpunog izuzeća od bilo kakve prilagodbe sadržaja;

10. ističe da se pri razvoju sustava umjetne inteligencije moraju poštovati načela transparentnosti i odgovornosti te da se mora omogućiti ljudsko shvaćanje djelovanja i odluka vođenih tehnologijom umjetne inteligencije; naglašava važnost jamčenja antropocentričnog pristupa pri razvoju regulatornog okvira za tehnologije umjetne inteligencije kako bi se zajamčilo poštovanje temeljnih prava; u tom pogledu ističe da korisnici moraju biti svjesni načina na koji se njihovi podaci upotrebljavaju i kada komuniciraju ili su u interakciji sa sustavom umjetne inteligencije kako bi se izgradila osviještenost, povjerenje i sigurnost potrošača u nove tehnologije;
11. podsjeća na to da je u Opću uredbu o zaštiti podataka uključeno pravo pojedinca da bude informiran o logici obrade podataka;
12. podsjeća na to da pojedinci u skladu s člankom 22. Opće uredbe o zaštiti podataka imaju pravo na ljudsku intervenciju kad odluka koja se temelji na automatiziranoj obradi na njih utječe u velikoj mjeri.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	4.2.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 48 -: 1 0: 4
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Magdalena Adamowicz, Malik Azmani, Fernando Barrena Arza, Nicolas Bay, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareș Bogdan, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Clare Daly, Marcel de Graaff, Anna Júlia Donáth, Lena Düpont, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Andrzej Halicki, Balázs Hidvéghi, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Lívia Járóka, Assita Kanko, Peter Kofod, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Nuno Melo, Roberta Metsola, Nadine Morano, Maite Pagazaurtundúa, Nicola Procaccini, Emil Radev, Paulo Rangel, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Ralf Seekatz, Michal Šimečka, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Dragoș Tudorache, Tom Vandendriessche, Jadwiga Wiśniewska, Javier Zarzalejos
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Anne-Sophie Pelletier, Tomáš Zdechovský

KONAČNO POIMENIČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

48	+
ECR	Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Patryk Jaki, Assita Kanko, Nicola Procaccini, Jadwiga Wiśniewska
ID	Nicolas Bay, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Peter Kofod, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
NI	Laura Ferrara, Martin Sonneborn, Milan Uhrík
EPP	Magdalena Adamowicz, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareş Bogdan, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Balázs Hidvéghi, Livia Járóka, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Nuno Melo, Roberta Metsola, Nadine Morano, Emil Radev, Paulo Rangel, Ralf Seekatz, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
Klub zastupnika Renew Europe	Malik Azmani, Anna Júlia Donáth, Sophia in 't Veld, Moritz Körner, Maite Pagazaurtundúa, Michal Šimečka, Ramona Strugariu, Dragoş Tudorache
ZELENI/ESS	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Alice Kuhnke, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

1	-
ID	Marcel de Graaff

4	0
GUE/NGL	Pernando Barrena Arza, Clare Daly, Cornelia Ernst, Anne-Sophie Pelletier

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan

22.3.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNA PITANJA

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Konstantinos Arvanitis

PRIJEDLOZI

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

- A. budući da četvrta industrijska revolucija, digitalizacija i umjetna inteligencija dovode do korjenitih i strukturnih promjena na tržištu rada, na radnom mjestu, u radnim ritmovima i u radnom profilu radnika, kao i u ponašanju potrošača i u načinu života ljudi općenito; budući da se očekuje da će građani i društvo imati koristi od tih promjena jer će se poboljšati kvaliteta života i stvorit će se nove mogućnosti zapošljavanja i održiviji poslovni modeli, ali da te promjene istovremeno predstavljaju brojne rizike i izazove koji će zahtijevati stalnu i dinamičnu evaluaciju i prilagodbu mjerodavnih zakonodavnih okvira u skladu s pravilima i načelima EU-a poput europskog stupa socijalnih prava, Povelje Europske unije o temeljnim pravima i Europske socijalne povelje, kao i Etičkih smjernica za pouzdanu umjetnu inteligenciju koje je izradila Stručna skupina na visokoj razini za umjetnu inteligenciju¹;
- B. budući da bi nove mogućnosti koje donosi digitalna transformacija i jedinstveno digitalno tržište trebale ojačati položaj svih građana EU-a i omogućiti im prosperitet;
- C. budući da digitalizacija i umjetna inteligencija mogu korjenito promijeniti način na koji ljudi primaju informacije, komuniciraju i misle;
- D. budući da iz sinergija između obrazovnog sustava i tržišta rada proizlaze znatni izazovi te da bi s obzirom na te izazove trebalo poboljšati predviđanje budućih potreba tržišta rada i mogućnost prilagodbe tim potrebama u okviru obrazovnog sustava;
- E. budući da umjetna inteligencija potencijalno može dovesti do sigurnijih i uključivijih radnih mjesta i tržišta rada;

---

¹ Europska komisija, „Etičke smjernice za pouzdanu umjetnu inteligenciju”, 8. travnja 2019.

- F. budući da umjetna inteligencija i digitalizacija uvjerljivo olakšavaju sinergije između čovjeka i stroja te donose gospodarske i društvene koristi, kao i nove mogućnosti za poduzeća i radnike, ali istovremeno uzrokuju i brojne etičke i pravne izazove te izazove povezane sa zapošljavanjem; budući da upotreba umjetne inteligencije na radnom mjestu može doprinijeti uključivim tržištima rada i poboljšati zdravlje i sigurnost na radu, a može služiti i za praćenje, evaluaciju, predviđanje i usmjeravanje učinka radnika, uz izravne i neizravne posljedice za njihove karijere; budući da bi umjetna inteligencija trebala pozitivno utjecati na radne uvjete i da bi se trebala voditi poštivanjem ljudskih prava te temeljnih prava i vrijednosti Unije; budući da bi umjetna inteligencija trebala biti antropocentrična i da bi trebala pozitivno djelovati na dobrobit ljudi i društva te doprinositi pravednoj i poštenoj tranziciji; budući da se time može omogućiti bolji pristup radnoj snazi za društvene skupine koje su dosad bile iz nje isključene, poput osoba s invaliditetom, i budući da bi trebalo stvarati nove mogućnosti zapošljavanja i otvarati više radnih mjesta nego što ih se izgubilo i kvalitetnija radna mjesta od izgubljenih kako bi se stvorila protuteža rizicima koji se povezuju s nestankom određenih sektora zapošljavanja;
- G. budući da se u prosjeku 16 % radnika u EU-u boji da će njihove vještine uslijed digitalizacije postati zastarjele;²;
- H. budući da je umjetna inteligencija strateški prioritet čiji se puni potencijal može ostvariti samo ako korisnici i potrošači budu svjesni mogućih koristi i izazova koje ona može donijeti; budući da su zabilježeni slučajevi primjene umjetne inteligencije u kojima su se kršili postojeći propisi, poput propisa o zaštiti podataka;
- I. budući da je potencijalne mogućnosti i rizike potrebno ugraditi u obrazovni proces, među ostalim za borbu protiv digitalne isključenosti, te da je potrebno provesti europske informativne kampanje kako bi se osiguralo odgovarajuće razumijevanje ključnih značajki svih aspekata razvoja umjetne inteligencije;
- J. budući da je nadzorom, praćenjem i kontrolom na radnom mjestu³ koje omogućuje tehnologija moguće vršiti neprimjeren pritisak na zaposlenike kako bi bili brži i učinkovitiji te je moguće pratiti njihove obrasce ponašanja;
- K. budući da poduzeća, radnici i predstavnici radnika često nisu svjesni primjena umjetne inteligencije ili njihovih temeljnih funkcija i podataka;
- L. budući da je, s obzirom na sve veću potražnju za određenim vještinama iz područja umjetne inteligencije i visokom stručnošću na tržištu rada, svim građanima EU-a za snalaženje u svakodnevnom životu potrebno odgovarajuće poznavanje umjetne inteligencije;
- M. budući da današnje brze tehnološke promjene često prati širenje lažnih informacija, prijevara i pogrešnih tumačenja koja mogu ugroziti pozitivne aspekte tehnološkog razvoja i mogućnosti koje se njime otvaraju;

---

² Cedefop, „Umjetna inteligencija ili ljudska inteligencija? Digitalizacija i budućnost radnih mjesta i vještina: mogućnosti i rizici”, str. 3.

³ Npr. alati za predviđanje i označavanje, daljinski nadzor i praćenje vremena te algoritamsko upravljanje. Vidjeti Mateescu, A., Nguyen, A., „Explainer: Workplace Monitoring & Surveillance” (Objašnjenje: Praćenje i nadzor na radnom mjestu), Data & Society, 6. veljače 2019.

- N. budući da se Općom uredbom o zaštiti podataka (OUZP) (uvodna izjava 71.) priznaje pravo ispitanika da se na njega ne odnose prakse zapošljavanja putem interneta bez ljudske intervencije;
- O. budući da digitalni jaz karakteriziraju specifični društveno-gospodarski rodni, dobni i zemljopisni aspekti te aspekti pristupačnosti, na koje je nužno odgovoriti;
- P. budući da je pandemija bolesti COVID-19, uz svoje tehničke i društvene implikacije, ukazala na važnost digitalnih rješenja, uključujući rad na daljinu; budući da ne postoje zajedničke odredbe na razini EU-a vezi s primjenom umjetne inteligencije na radnom mjestu, što bi moglo dovesti do narušavanja tržišta i dovesti poduzeća u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju; budući da bi umjetna inteligencija trebala podlijegati odgovarajućem regulatornom okviru;
- Q. budući da algoritamsko upravljanje radom, radnim mjestima i radnicima može dovesti do neravnoteža moći i netransparentnosti odlučivanja i budući da to upravljanje mora biti transparentno kako bi radnici mogli osporiti te odluke putem učinkovitih postupaka; budući da se umjetna inteligencija – uključujući umjetnu inteligenciju visokog rizika⁴ – sve više upotrebljava ne samo na radnom mjestu, već i za druge administrativne postupke; budući da bi trebalo pružiti jednostavne i razumljive informacije o upotrebi umjetne inteligencije u procesima povezanim s radom jer je razumijevanje osnovnih značajki algoritama preduvjet za etičnu upotrebu;
- R. budući da je Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) izradila preporuke o umjetnoj inteligenciji⁵;
- S. budući da prema članku 22. stavku 1. OUZP-a radnici imaju pravo da se na njih ne odnosi odluka koja se temelji isključivo na automatskoj obradi, što znači da mora postojati ljudski nadzor;
- T. budući da su ljudski nadzor i transparentnost neophodni elementi za osiguravanje sukladnosti umjetne inteligencije s relevantnim zakonodavstvom;
- U. budući da Vijeće potiče promicanje etičnog i antropocentričnog pristupa umjetnoj inteligenciji⁶;
- V. budući da su europski socijalni partneri zaključili okvirni sporazum o digitalizaciji koji uključuje poglavlje o umjetnoj inteligenciji i jamčenju načela ljudske kontrole⁷;
- W. budući da su napori za borbu protiv rodne pristranosti i neravnopravnosti u digitalnom sektoru nedovoljni; budući da rodno uvjetovane razlike i dalje postoje u svim područjima digitalne tehnologije, uključujući umjetnu inteligenciju, čime se učvršćuje smjer muške dominacije u digitalnom sektoru u doglednoj budućnosti;

---

⁴ Bijela knjiga Komisije od 19. veljače 2020. naslovljena „Umjetna inteligencija – Europski pristup izvrsnosti i izgradnji povjerenja” (COM(2020)0065), str. 18.

⁵ Pravni instrumenti OECD-a, „Preporuka Vijeća o umjetnoj inteligenciji”, 22. svibnja 2019.

⁶ Zaključci Vijeća od 16. lipnja 2020. o oblikovanju digitalne budućnosti Europe, SL C 202 I, 16.6.2020., str. 1.

⁷ „European Social Partners Framework Agreement on Digitalisation” (Okvirni sporazum europskih socijalnih partnera o digitalizaciji), lipanj 2020.

- X. budući da je u svojoj Rezoluciji od 17. prosinca 2020. o jakoj socijalnoj Europi za pravednu tranziciju⁸ Europski parlament pozvao na zabranu upotrebe umjetne inteligencije u postupcima zapošljavanja;
1. ističe važnost zajedničkog europskog pristupa etičkim aspektima umjetne inteligencije; ističe da je hitno potrebno primijeniti načelo „zadane etičnosti” kao vodeće načelo pri dizajnu i upotrebi umjetne inteligencije; naglašava da se regulatornim okvirom EU-a mora osigurati antropocentričnost umjetne inteligencije i potpuno poštivanje ljudskog dostojanstva i temeljnih prava radnika u digitalnom gospodarstvu; isto naglašava da se europskim okvirom za umjetnu inteligenciju⁹ moraju poštovati europska pravila i načela poput europskog stupa socijalnih prava;
  2. pozdravlja potencijalni pozitivni utjecaj umjetne inteligencije na europska tržišta rada, uključujući otvaranje radnih mjesta, sigurnija i uključivija radna mjesta, borbu protiv diskriminacije pri zapošljavanju i u pogledu plaća, kao i promicanje boljeg usklađivanja vještina i boljih tijekova rada, pod uvjetom da se rizici ublaže i da se zakonodavni okviri redovito ažuriraju u skladu s napretkom digitalne tehnologije;
  3. naglašava da umjetna inteligencija mora biti antropocentrična, transparentna, sigurna i zaštićena te da mora poštivati temeljna prava i mjerodavne zakone i propise, uključujući OUZP, tijekom cijelog životnog vijeka sustava, posebno kad se primjenjuje na radnom mjestu; poziva na razvoj pouzdanog certifikacijskog sustava temeljenog na postupcima ispitivanja i vođenog načelom predostrožnosti kako bi se poduzećima omogućilo da dokažu sukladnost svojih proizvoda temeljenih na umjetnoj inteligenciji s temeljnim pravima i standardima EU-a;
  4. napominje da bi prije razvoja, uvođenja i provedbe sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji trebalo provesti sveobuhvatnu procjenu rizika kako bi se ocijenio njihov utjecaj na temeljna prava i radne uvjete, među ostalim u pogledu zdravlja i sigurnosti na radu, kao i njihove socijalne posljedice; naglašava da bi tim procjenama trebalo obuhvatiti rizike povezane s ljudskim odlučivanjem i socijalnom diskriminacijom, kao i procjenu svih profesionalnih rizika koji bi mogli nastati;
  5. naglašava da bi nadležna tijela trebala imati pristup svim informacijama u vezi podataka koji se upotrebljavaju za osposobljavanje, statističke modele i teorijska načela povezana s rješenjima temeljenim na umjetnoj inteligenciji, kao i s empiričkom valjanošću njihovih rezultata;
  6. naglašava da je u okviru sustavâ za obrazovanje i osposobljavanje potrebno pridati veću pozornost digitalnoj tranziciji te da tu tranziciju moraju pratiti poboljšanja u pogledu demokracije na radnom mjestu, dobrog upravljanja i kvalitetnih javnih usluga;
  7. ponovno ističe važnost obrazovanja i kontinuiranog učenja kako bi se razvile kvalifikacije potrebne u digitalnom dobu i kako bi se odgovorilo na problem digitalne isključenosti; poziva države članice da ulažu u visokokvalitetno, prilagodljivo i uključivo obrazovanje i strukovno osposobljavanje i u iste takve sustave cjeloživotnog učenja, kao i u politike prekvalifikacije i usavršavanja za radnike u sektorima na koje bi umjetna inteligencija mogla znatno utjecati; ističe da je potrebno pružiti ljudima nužne

---

⁸ Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0371.

⁹ Europska komisija, „Etičke smjernice za pouzdanu umjetnu inteligenciju”, 8. travnja 2019.

vještine pismenosti, matematičke pismenosti i digitalne vještine, kao i kompetencije u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) te transverzalne meke vještine, kao što su kritičko razmišljanje, kreativnost i poduzetništvo; naglašava da se u tom pogledu posebna pozornost mora pridati uključivanju skupina u nepovoljnom položaju;

8. naglašava da sustavi i algoritmi temeljeni na umjetnoj inteligenciji uvijek moraju biti antropocentrični i prije svega služiti kao pomoć ljudskom razvoju; naglašava da se umjetna inteligencija ne bi trebala upotrebljavati za manipuliranje racionalnim odlukama ili ponašanjima, ugrožavanje tih odluka ili ponašanja ili za neopravdan nadzor;
9. prepoznaje prilike i izazove digitalnog doba i utjecaj procesa digitalizacije na društvo, gospodarstvo i zapošljavanje u čitavom nizu područja u EU-u; ističe potrebu za širokim i demokratskim dijalogom o digitalnoj politici s građanima, socijalnim partnerima i ostalim mjerodavnim dionicima kako bi se razvila načela, okviri i instrumenti kojima će se rješavati utjecaji na radnike i društvo; naglašava da bi novim tehnologijama, uključujući umjetnu inteligenciju, trebalo poticati održivo i uključivo tržište rada te doprinijeti boljem usklađivanju vještina i popunjavanju slobodnih radnih mjesta;
10. naglašava da umjetna inteligencija i bilo kakvo s njome povezano zakonodavstvo ni na koji način ne smiju utjecati na ostvarivanje temeljnih prava priznatih u državama članicama i na razini EU-a, uključujući pravo ili slobodu štrajka ili poduzimanja drugih radnji obuhvaćenih sustavima industrijskih odnosa u državama članicama, u skladu s nacionalnim pravom i/ili praksama, niti smiju utjecati na pravo na pregovaranje, sklapanje i provedbu kolektivnih ugovora ili na kolektivno djelovanje u skladu s nacionalnim pravom i/ili praksama;
11. naglašava da umjetna inteligencija može doprinijeti omogućavanju aktivnog i zdravog starenja, omogućujući starijim osobama da ostanu aktivne u našem društvu i da duže sudjeluju na tržištu rada ako to žele;
12. poziva Komisiju i države članice na donošenje strategija informiranja o umjetnoj inteligenciji kako bi se spriječilo širenje dezinformacija i prijevara; naglašava potrebu za socijalnim dijalogom o primjeni umjetne inteligencije na razini poduzeća; smatra da je neophodno konzultirati se s radnicima i njihovim predstavnicima te im pružiti dovoljno informacija prije uvođenja umjetne inteligencije; ističe da upotreba umjetne inteligencije treba biti transparentna i da se sustavima temeljenim na umjetnoj inteligenciji na radnom mjestu mora poštivati privatnost i dostojanstvo radnika; potiče Komisiju i države članice da sindikatima osiguraju pristup radnom mjestu i radnicima, što vrijedi i za mjesta gdje se rad obavlja digitalno; naglašava da je svim radnicima, uključujući radnike u digitalnom gospodarstvu, potrebno zajamčiti pravo na kolektivno pregovaranje i kolektivno djelovanje; preporučuje upotrebu digitalnih rješenja za promicanje kolektivnog pregovaranja;
13. podsjeća na važnost suradnje akademika, industrije, socijalnih partnera i vladâ u području digitalne tranzicije, uključujući istraživanja i inovacije u digitalnim tehnologijama, kako bi se u obzir uzeli svi socijalni i ljudski aspekti⁶ i kako bi se s uvođenjem umjetne inteligencije uveli i odgovarajući i strogi programi ispitivanja za sustave temeljene na umjetnoj inteligenciji i okviri za osposobljavanje radnika; ponovno

naglašava važnost te suradnje za bolju i pravodobnu evaluaciju podataka s ciljem predviđanja novih vrsta radnih mjesta i potrebnih vještina te općenitije kratkoročnog i dugoročnog utjecaja umjetne inteligencije na tržište rada; naglašava da je europskim istraživačkim programima u području umjetne inteligencije potrebno osigurati stabilno i odgovarajuće financiranje;

14. naglašava da je pri svakom uvođenju sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji na radnom mjestu ili u svrhe pružanja personaliziranih proizvoda ili usluga potrebno o tome obavijestiti korisnike i radnike, što uključuje i parametre koje primjenjuju algoritmi i način upotrebe umjetne inteligencije; naglašava da je važno bolje razumjeti način na koji algoritmi obrađuju i vrednuju podatke; naglašava da je vještine u području umjetne inteligencije na radnom mjestu potrebno razvijati osposobljavanjem i obrazovanjem radnika i njihovih predstavnika kako bi im se omogućilo bolje razumijevanje implikacija rješenja temeljenih na umjetnoj inteligenciji;
15. poziva socijalne partnere na razini poduzeća da zajednički prate uvođenje umjetne inteligencije; ističe da se posebna pozornost mora pridati podacima koji se prikupljaju na radnom mjestu s pomoću umjetne inteligencije, posebno ako se upotrebljavaju za donošenje odluka o ljudskim resursima; naglašava da radnici ostaju vlasnici svojih podataka i nakon prestanka radnog odnosa; poziva Komisiju, države članice i socijalne partnere da analiziraju potrebu za posebnim odredbama o zaštiti podataka na radnom mjestu u kontekstu umjetne inteligencije;
16. podsjeća da se pravna stečevina Unije koja se odnosi na zapošljavanje i socijalna pitanja u potpunosti primjenjuje na umjetnu inteligenciju te poziva Komisiju i države članice da osiguraju njezinu ispravnu provedbu u vezi s digitalnim uslugama kako bi se spriječilo iskorištavanje radnika i neprijavljeni rad, među ostalim problemima; napominje da Unija može postati globalni predvodnik u promicanju društveno odgovorne upotrebe umjetne inteligencije;
17. podsjeća na to da se upotrebom aplikacija, algoritama i razvoja postupaka temeljenih na umjetnoj inteligenciji i upravljanjem svime navedenim utječe na sve aspekte rada i prava radnika, kao što su postupci zapošljavanja i upravljanje zaposlenicima i tijekovima rada, te da se navedenim ne smije diskriminirati radnike ili osjetljive skupine niti jačati nejednakosti na temelju kriterija poput roda, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, nacionalnosti, etničkog porijekla, rase ili majčinstva; naglašava potrebu za pružanjem jednostavnih i razumljivih informacija u vezi s upotrebom umjetne inteligencije u procesima povezanim s radom; poziva Komisiju da u buduću regulatorni okvir za umjetnu inteligenciju uključi odgovarajuće zaštitne mjere za suzbijanje diskriminacije od strane umjetne inteligencije, uključujući rodne neravnopravnosti i stereotipe, osiguravanjem da se u informacijama ili skupovima podataka koji se upotrebljavaju za izvođenje ili treniranje umjetne inteligencije koja se rabi na radnom mjestu odražava raznolikost na temelju kvalitetnih podataka i da te informacije i podaci nisu pristrani, što se među ostalim postiže primjenom alata kao što su sustavi ocjenjivanja temeljeni na informacijama potrošača; naglašava da se umjetnom inteligencijom ne smiju jačati neravnopravnosti i stereotipi pretvaranjem analognih pristranosti i predrasuda u digitalne s pomoću algoritama;
18. poziva Komisiju i države članice na analizu algoritamskih sustava i na provođenje redovitih procjena rizika kako bi se ocijenile i klasificirale vrste algoritama i područja

njihove primjene s obzirom na njihov utjecaj na radnike; potiče Komisiju, države članice i poduzeća da procijene i odvagaju potencijalne rizike algoritamskog upravljanja ljudima i radnicima, posebno nedostatak transparentnosti, potencijalni osjećaj usamljenosti i izolacije i potencijalne izazove u pogledu prava radnika na privatnost¹⁰ s jedne strane i potencijalne koristi kao što su rano prepoznavanje stresa, zdravstvenih problema i umora, manja izloženost uznemiravanju i nasilju i općenita potpora prevenciji temeljenoj na dokazima, procjeni rizika i ciljanoj zaštiti zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu i inspekcijama s druge strane¹¹; poziva Komisiju i države članice da osiguraju odgovarajuću zaštitu prava i dostojanstva radnika te zaštitu od potencijalno štetnih upotreba alata za algoritamsko upravljanje kao što su alati za predviđanje ponašanja zaposlenika, daljinsko praćenje učinka i napretka u stvarnom vremenu i softver za praćenje vremena;

19. poziva na primjenu načela predostrožnosti u pogledu novih tehnologija koje se temelje na umjetnoj inteligenciji; ističe temeljno načelo da ljudi uvijek moraju imati kontrolu nad strojevima i da moraju uvijek biti odgovorni te da prema potrebi mora postojati mogućnost pobijanja i poništavanja odluka umjetne inteligencije, uključujući sve upravljačke odluke koje je predložila umjetna inteligencija; naglašava da se standardi sigurnosti i zaštite za umjetnu inteligenciju moraju poštovati te ističe važnost redovitih provjera i kontrola u tom pogledu kako bi se spriječili pogrešni rezultati dobiveni primjenom umjetne inteligencije; podsjeća da odgovornost u pogledu upotrebe umjetne inteligencije mora biti jasno definirana, kako u slučaju nesreća na radu tako i u slučaju štete nanosene trećim stranama; ponovno ističe da se pri svakoj upotrebi umjetne inteligencije pri radu mora poštovati i na odgovarajući način zaštititi pravo radnika, utvrđeno u članku 22. stavku 1. OUZP-a, da se na njih ne odnosi odluka koja se temelji isključivo na automatskoj obradi;
20. poziva Komisiju i države članice na ulaganja u strukturno usmjerene politike i programe za potporu digitalnoj transformaciji za radnike i građane putem dostupnih financijskih sredstava EU-a; naglašava da su infrastruktura i razvoj vještina preduvjeti za digitalnu tranziciju;
21. ističe da se uz pristup pravim vještinama i znanjima o umjetnoj inteligenciji može prevladati digitalni jaz u društvu i da bi se rješenja temeljena na umjetnoj inteligenciji trebala iskoristiti za potporu integraciji osjetljivih skupina, poput osoba s invalidnošću ili stanovnika udaljenih ili ruralnih područja, na tržište rada;
22. ističe da je pristup rješenjima temeljenim na umjetnoj inteligenciji tijesno povezan s dostupnošću brzog interneta i da bi pokrivenost širokopojsnim internetom stoga trebala biti prioritet kako bi se spriječila diskriminacija i nejednak pristup tim tehnologijama, posebno u ruralnim, rijetko naseljenim, rubnim i graničnim područjima te na otocima,
23. primjećuje potencijal malih i srednjih poduzeća (MSP) koja posluju u digitalnom gospodarstvu; ističe potrebu za dostatnom financijskom i organizacijskom potporom inovacijama poduzeća i poboljšanju digitalnih vještina kako poslodavaca tako i

---

¹⁰ van Rijmenam, M., *Algorithmic management: what is it (and what's next)?* (Što je algoritamsko upravljanje i što dolazi nakon njega), 12. studeni 2020.

¹¹ Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA), kratki prikaz politike naslovljen „Impact of Artificial Intelligence on Occupational Safety and Health” (Utjecaj umjetne inteligencije na sigurnost i zdravlje na radu), 2021.

zaposlenika u svim sektorima i uslugama;

24. ponavlja svoj poziv na pravnu zaštitu radnika na platformama kako bi se osiguralo poštivanje njihovih radničkih prava i kako bi im se zajamčio pristup odgovarajućoj socijalnoj zaštiti u skladu s preporukom Vijeća od 8. studenog 2019. o pristupu radnika i samozaposlenih osoba socijalnoj zaštiti¹²; poziva države članice da unaprijede radne uvjete i uvjete zapošljavanja za radnike na platformama te da zajamče dostojna radna okruženja i mogućnosti za cjeloživotno osposobljavanje; poziva Komisiju i države članice da osiguraju radnicima na platformama mogućnost učinkovitog ostvarivanja njihovog prava na prijenos njihovih podataka, uključujući ocjene dobivene od potrošača;
25. poziva Komisiju da predloži zakonodavni okvir za regulaciju uvjeta rada na daljinu diljem EU-a i da osigura pristojne uvjete rada i zapošljavanja u digitalnom gospodarstvu;
26. poziva Komisiju da u svojem predstojećem zakonodavnom prijedlogu poboljša uvjete rada za radnike na platformama kako bi se zajamčila zdrava i sigurna radna okruženja, kvalitetna radna mjesta i plaće, pravo na isključivanje, obveza poslodavaca da ponude trajno digitalno prekvalificiranje te potpuna i transparentna provjera identiteta zaposlenika na internetu;
27. podsjeća da fleksibilnost i samoorganizacija radnika ne smiju biti istoznačnice za nerazmjerni nadzor ili zloupotrebu digitalne tehnologije na način koji uzrokuje ili potiče diskriminaciju ili iskorištavanje;
28. primjećuje nedostatak vještina na europskim tržištima rada; pozdravlja Program vještina za Europu koji je Komisija ažurirala i novi Akcijski plan za digitalno obrazovanje (2021. – 2027.), koji će radnicima pomoći u jačanju digitalnih vještina i u stjecanju kvalifikacija za budući svijet rada te će pomoći u rješavanju problema prilagodbe i stjecanju kvalifikacija i znanja s obzirom na digitalnu i zelenu tranziciju; nadalje, pozdravlja preporuku o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju¹³ koju je nedavno donijelo Vijeće te poziva države članice da je brzo provedu ažuriranjem svojih nacionalnih programa strukovnog i stručnog osposobljavanja i prekvalifikacije, usavršavanja i cjeloživotnog učenja s ciljem jačanja digitalne pismenosti i promicanja digitalne uključenosti; ističe da je potrebno uključiti etičke aspekte umjetne inteligencije i razvoj vještina u etičke svrhe u sve kurikule obrazovanja i osposobljavanja za programere i osobe koje rade s umjetnom inteligencijom kao njihov sastavni dio; podsjeća da razvojni programeri, programeri, donositelji odluka i poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom moraju biti svjesni svoje etičke odgovornosti; smatra da je jednako važno osigurati da se krajnjim korisnicima i potrošačima pružaju sveobuhvatne informacije i da se u tom pogledu redovito razmjenjuju informacije među svim relevantnim dionicima;
29. podsjeća da su žene nedovoljno zastupljene u digitalnom sektoru u Europi na svim razinama, od studentske (32 % na preddiplomskom i diplomskom ili ekvivalentnim studijima) do visokih akademskih položaja (15 %), te da je taj jaz najveći u sektoru

---

¹² SL C 387, 15.11.2019., str. 1.

¹³ Preporuka Vijeća od 24. studenoga 2020. o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost, (SL C 417, 2.12.2020., str. 1.).

informativskih i komunikativskih tehnologija; naglašava da 90 % radnih mjesta zahtijeva osnovne digitalne vještine¹⁴ te da žene predstavljaju svega 17 % osoba koje studiraju informativske i komunikativske tehnologije i ostvaruju karijere u tom području u EU-u¹⁵ i svega 36 % osoba koje posjeduju diplomu iz znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM)¹⁶ unatoč činjenici da djevojčice ostvaruju bolje rezultate od dječaka u području digitalne pismenosti¹⁷; naglašava da su obrazovanje, vještine i potpora zapošljavanju i profesionalnim mogućnostima za žene važni za rješavanje pitanja rodne pristranosti i za potporu rodnoj ravnopravnosti; poziva na veće napore na nacionalnoj razini i na razini EU-a za borbu protiv te rodne neravnoteže, posebno u odnosu na znanost, tehnologiju, inženjerstvo i matematiku (STEM), sektor informativskih i komunikativskih tehnologija i digitalno obrazovanje, aktivnim promicanjem sudjelovanja djevojčica i žena kroz konkretne mjere politike; poziva Komisiju i države članice da poduzmu snažne mjere za borbu protiv digitalnog rodnog jaza; poziva na provedbu navedenih djelovanja i mjera kako bi se osiguralo da se postojeće nejednakosti ne pogoršavaju i ne ponavljaju;

30. naglašava da je potrebno osmisliti module za obrazovanje i osposobljavanje stručnjaka koji se nalaze na sredini karijere kako bi im se omogućilo da se prekvalificiraju i pripreme za prijelaze na druga radna mjesta;
31. poziva Komisiju i države članice da unaprijede propise o zdravlju i sigurnosti na radu u kontekstu sinergija između čovjeka i stroja; poziva Komisiju da zaštiti psihološko i mentalno zdravlje radnika zakonodavnim okvirom EU-a o stresu povezanom s radom i prevenciji psihosocijalnih rizika; naglašava potrebu za pristupom psihološkoj potpori za radnike u digitalnom sektoru, posebno za radnike koji su uključeni u moderiranje sadržaja; poziva Europsku agenciju za sigurnost i zdravlje na radu da uključi psihološke aspekte povezane s radom u kampanju za zdravu radnu okolinu koja će se 2023. provesti u cijelom EU-u, a posvećena je digitalizaciji te sigurnosti i zdravlju na radu;
32. ističe da je potrebno osigurati sudjelovanje osoba različitih profila, uključujući žene, mlade, nebijelce i osobe s invaliditetom, u razvoju, uvođenju i upotrebi umjetne inteligencije; podsjeća da bi tehnologije temeljene na umjetnoj inteligenciji na radnom mjestu trebale biti dostupne svima na temelju načela „dizajn za sve”; ističe potencijal digitalnih rješenja kao što su rad na daljinu i aplikacije umjetne inteligencije za potporu integraciji osoba s invaliditetom na tržište rada te profesionalnim mogućnostima za te osobe; poziva države članice da ulažu u pristup osoba s invaliditetom pomoćnim uređajima i povezivosti, poput alata za pomoć u radu, rješenja za mobilnost ili inteligentnih sustava senzora, te da olakšaju tim osobama pristup navedenom s ciljem poticanja njihove socijalne uključenosti i osiguravanja dostojnog životnog standarda;
33. poziva Europsko nadzorno tijelo za rad da preuzme vodeću ulogu u olakšavanju procesa transformacije u socijalno digitalno gospodarstvo;

---

¹⁴ Studija sastavljena za Europsku komisiju pod naslovom „ICT for Work: Digital Skills in the Workplace” (IKT za rad: digitalne vještine na radnom mjestu), 10. svibnja 2017.

¹⁵ Eurostat, „Girls and women underrepresented in ICT” (Djevojčice i žene podzastupljene u IKT-u), 25. travnja 2018.

¹⁶ Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, „She Figures 2018”, veljača 2019.

¹⁷ Međunarodno udruženje za vrednovanje obrazovnih postignuća (IEA), „International Computer and Information Literacy Study 2018” (Međunarodna studija o računalnoj i informativskoj pismenosti za 2018.)

34. naglašava važnost mobilizacije financijskih sredstava EU-a za MSP-ove kako bi se ojačalo prihvaćanje umjetne inteligencije i kako bi se rješavale strukturne promjene u svim sektorima i u svim regijama na koje utječe digitalna tranzicija.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	17.3.2021						
Rezultat konačnog glasovanja	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 60%;">+:</td> <td style="text-align: right;">48</td> </tr> <tr> <td>–:</td> <td style="text-align: right;">2</td> </tr> <tr> <td>0:</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> </table>	+:	48	–:	2	0:	3
+:	48						
–:	2						
0:	3						
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Abir Al-Sahlani, Marc Angel, Dominique Bilde, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, David Casa, Margarita de la Pisa Carrión, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Rosa Estaràs Ferragut, Nicolaus Fest, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Heléne Fritzon, Alicia Homs Ginel, France Jamet, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Radka Maxová, Sandra Pereira, Kira Marie Peter-Hansen, Dragoş Pîslaru, Manuel Pizarro, Dennis Radtke, Elżbieta Rafalska, Guido Reil, Daniela Rondinelli, Mounir Satouri, Monica Semedo, Beata Szydło, Eugen Tomac, Romana Tomc, Marie-Pierre Vedrenne, Marianne Vind, Maria Walsh, Stefania Zambelli, Tatjana Ždanoka, Tomáš Zdechovský						
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Konstantinos Arvanitis, Marc Botenga, Johan Danielsson, Jeroen Lenaers, Pierfrancesco Majorino, Alin Mituța, Eugenia Rodríguez Palop, Anne Sander						

KONAČNO POIMENIČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

48	+
ECR	Lucia Āuriš Nicholsonov
ID	Dominique Bilde, France Jamet, Elena Lizzi, Stefania Zambelli
NI	Daniela Rondinelli
EPP	David Casa, Jaroslaw Duda, Rosa Estars Ferragut, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Radan Kanev, Stelios Kypourouopoulos, Jeroen Lenaers, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Anne Sander, Eugen Tomac, Romana Tomc, Maria Walsh, Toms Zdechovsk
Klub zastupnika Renew Europe	Abir Al-Sahlani, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, Radka Maxov, Alin Mitua, Drago Pslaru, Monica Semedo, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkeviiut, Milan Brglez, Johan Danielsson, Estrella Dur Ferrandis, Helne Fritzson, Alicia Homs Ginel, Pierfrancesco Majorino, Manuel Pizarro, Marianne Vind
GUE/NGL	Konstantinos Arvanitis, Marc Botenga, Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop
Zeleni/ESS	Katrin Langensiepen, Kira Marie Peter-Hansen, Mounir Satouri, Tatjana Źdanoka

2	-
ID	Nicolaus Fest, Guido Reil

3	0
ECR	Margarita de la Pisa Carrin, Elzbieta Rafalska, Beata Szydo

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan

25.2.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA POLOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Ivo Hristov

PRIJEDLOZI

Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

- A. budući da klimatske promjene i gubitak biološke raznolikosti već znatno utječu na poljoprivredu i šumarstvo te imaju izravan učinak na proizvodnju i dostupnost prirodnih resursa, što utječe poljoprivrednu i stočarsku proizvodnju i na cijeli prehrambeni lanac te stoga i na potrošače; budući da bi se ti negativni učinci mogli ublažiti upotrebom tehnologija umjetne inteligencije i inovativnih alata;
- B. budući da je za naše mjere za borbu protiv klimatskih promjena potrebno donijeti važne odluke u području poljoprivredne i stočarske proizvodnje u Uniji te povećati zahtjeve za te sektore kako bi doprinijeli većoj ekološkoj održivosti, među ostalim uz potporu umjetne inteligencije; budući da bi jednake zahtjeve trebalo uvesti za proizvode iz trećih zemalja s kojima EU sklapa sporazume o slobodnoj trgovini;
- C. budući da umjetna inteligencija i drugi inovativni alati imaju potencijal za poboljšanje proizvodnih praksi koje su, radi sve učinkovitijeg korištenja resursa, ključne za postizanje ciljeva Unije u pogledu održivosti;
- D. budući da se očekuje da će do 2050. broj stanovnika u svijetu doseći 9,7 milijardi i da će potražnja za hranom biti znatno veća;
- E. budući da se novim tehnologijama može potaknuti prijelaz na održiviji poljoprivredno-prehrambeni sektor u EU-u, u skladu s ciljevima europskog zelenog plana;
- F. budući da se strategijom „od polja do stola” i strategijom za biološku raznolikost želi pomoći poljoprivrednicima da uzgajaju kvalitetne proizvode te smanjiti gubitak hranjivih tvari i upotreba pesticida i gnojiva do 2030.; budući da bi digitalizacija poljoprivredno-prehrambenog sektora i upotreba tehnologija umjetne inteligencije i interneta stvari mogle pomoći u radu na postizanju tog cilja, čime bi se moglo omogućiti stvaranje novih alata za zamjenu pesticida koji bi mogli predstavljati rizik za

ljudsko zdravlje, kao i davanje prednosti njihovoj ograničenijoj upotrebi u preciznoj poljoprivredi, uz istodobno smanjenje troškova za poljoprivrednike;

- G. budući da je jedan od općih ciljeva buduće zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) poticanje pametne poljoprivrede;
- H. budući da su posljednjih godina tehnološki sektori zabilježili eksponencijalni rast, a posebno platforme specijalizirane za korištenje i pohranu podataka;
- I. budući da se u Bijeloj knjizi o umjetnoj inteligenciji poljoprivreda prepoznaje kao jedan od sektora u kojem umjetna inteligencija može povećati učinkovitost.
- J. budući da se u prijedlogu sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) predviđa da se 10 milijardi EUR iz proračuna programa Obzor Europa dodijeli za istraživanje i razvoj u poljoprivredi i šumarstvu, što bi trebalo pomoći u razvoju tehnološke infrastrukture za umjetnu inteligenciju za taj sektor; budući da širenje digitalne tehnologije u poljoprivredi, šumarstvu i prehrambenoj industriji može omogućiti povećanje dostatne količine sirovina, proizvodnje održive i cjenovno pristupačne hrane, poboljšanja zaštite biljaka, zaštite zdravlja životinja i doprinosa ruralnom razvoju te istodobno smanjiti negativne učinke na okoliš i ulazne troškove;
- K. budući da u ruralnim područjima postoje ogromne razlike između uvođenja širokopojasne mreže nove generacije i pokrivenosti takvom mrežom¹;
- L. budući da se zbog bolesti biljaka i nametnika u svijetu i dalje gubi oko 30 % godišnje žetve; budući da se digitalnim rješenjima mogu otkriti nametnici i manjak hranjivih tvari te predložiti odgovarajuće mjere za pojedine bolesti;
- M. budući da je u nekoliko država članica počelo osnivanje digitalnih centara za poljoprivredu, za koje se očekuje da će imati važnu ulogu u uvođenju i primjeni umjetne inteligencije i digitalnih rješenja;
- N. budući da je Parlament 20. listopada 2020. usvojio Rezoluciju s preporukama Komisiji o okviru etičkih aspekata umjetne inteligencije, robotike i s njima povezanih tehnologija²;
- O. budući da su za digitalnu tranziciju u poljoprivredi potrebna veća ulaganja u ključne pokretače digitalnog gospodarstva kao što su širokopojasna mreža nove generacije i osposobljavanje za poljoprivrednike kako bi se iskoristio puni potencijal digitalizacije i umjetne inteligencije u poljoprivrednom sektoru;
- P. budući da se u nekim dijelovima poljoprivrednog sektora već primjenjuju tehnologije umjetne inteligencije koje imaju potencijal za rast i opsežnije korištenje u sektoru; budući da se u mnogim drugim dijelovima poljoprivrednog sektora takve tehnologije ne koriste ili se koriste ograničeno;
- Q. budući da su obrazovanje i osposobljavanje ključni za neometano i uspješno uvođenje

---

¹ Europska komisija. Indeks gospodarske i društvene digitalizacije. Pojedinačni pokazatelji indeksa gospodarske i društvene digitalizacije – pokrivenost brzom širokopojasnom mrežom 1b1 (mreža nove generacije).

² Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0275.

tehnologija umjetne inteligencije u poljoprivredni sektor, i za mlađe generacije i za sadašnje članove poljoprivredne zajednice;

- R. budući da bi informacije o dobrim praksama u području umjetne inteligencije trebale biti dostupne širem krugu stručnjaka i dionika kako bi se podigla razina osviještenosti i stvorile prilike za sektor diljem Unije, ali po potrebi i na regionalnoj i lokalnoj razini;
- S. budući da poljoprivredni sektor, njegova digitalizacija i primjena umjetne inteligencije u tom sektoru ovise o pouzdanim podacima i stabilnoj infrastrukturi iz drugih sektora, uključujući među ostalim zrakoplovno-svemirske i meteorološke uređaje te alate za ispitivanje tla i mjerenje pokazatelja koji su povezani sa životinjama; budući da to može značiti da su u nekim regijama i državama članicama potrebna tehnološka unapređenja i poboljšanja;
- T. budući da tehnologije umjetne inteligencije i digitalizacija imaju potencijal za poboljšanje poljoprivredne učinkovitosti u područjima s prirodnim ograničenjima koja često imaju pristup ograničenim resursima i koja su pogođena znatnim sezonskim promjenama; budući da zbog svojih ograničenja ta područja često nisu uključena u glavna istraživanja;
- U. budući da istraživanja u području umjetne inteligencije te rad u poljoprivredi i stočarstvu mogu povećati privlačnost tih sektora za mlade i tako doprinijeti rješavanju pitanja generacijske obnove;
- V. budući da bi predstavljanje ili korištenje tehnologija umjetne inteligencije koje ne funkcioniraju u potpunosti u poljoprivrednom-prehrambenom sektoru, ili nepotpunih studija, moglo ugroziti povjerenje poljoprivredno-prehrambene zajednice u umjetnu inteligenciju;
- W. budući da poljoprivredno-prehrambena novoosnovana poduzeća imaju važnu ulogu za sektor pri uvođenju novih tehnologija i tehničkog osoblja, što može pogodovati uvođenju tehnologija umjetne inteligencije u taj sektor i olakšati njihovo uvođenje;
- X. budući da bi umjetna inteligencija mogla doprinijeti prikupljanju točnijih i ažuriranih podataka o dobrobiti životinja, što može poboljšati kvalitetu sektorskih istraživanja i postupke donošenja odluka;
- Y. budući da obilježja krajobraza u poljoprivrednom području povoljno utječu na biološku raznolikost, mogu doprinijeti ublažavanju ekstremnih vremenskih pojava i zaštititi tlo od erozije i dezertifikacije; budući da se podacima u visokoj rezoluciji dobivenima daljinskim istraživanjem osigurava ispravan zapis te se može poboljšati revizija i spriječiti nepravedno isključivanje dijelova prihvatljivih područja s obilježjima krajobraza ili nepravedna procjena da su šumski pašnjaci i drugi sustavi agrošumarstva nepoljoprivredna područja;
- 1. smatra da bi pri ocjeni primjenjivosti i učinaka tehnologija umjetne inteligencije i sličnih tehnologija u sektoru i ruralnim područjima prednost trebalo dati pitanjima koja su povezana s dobrobiti, poboljšanjem radnih uvjeta, zaštitom izvora egzistencije poljoprivrednika, poljoprivrednih i šumarskih radnika i/ili gospodarskih subjekata, s društvenim zahtjevima u pogledu hrane i zdravlja, među ostalim u pogledu sigurne, hranjive i održive hrane, sa sigurnošću opskrbe hranom, sposobnošću prilagodbe

proizvođača novim tehnologijama umjetne inteligencije, smanjenjem visokih troškova proizvodnje za europske poljoprivrednike, dobrobiti životinja i drugim etičkim i društvenim aspektima; naglašava da primjena umjetne inteligencije mora biti održiva i etična;

2. smatra da radnici opravdano strahuju da će uvođenje umjetne inteligencije dovesti do gubitka radnih mjesta i da se stoga pri uvođenju trebaju poštovati načela pravedne tranzicije, a posebno cilj otvaranja novih radnih mjesta umjesto da se tehnološkim napretkom stvara nezaposlenost;
3. poziva nadležna tijela u državama članicama da pripreme i objave analize učinka uvođenja tehnologija umjetne inteligencije na radna mjesta i radnike u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju kako bi se pripremio i proveo, u okviru socijalnog partnerstva i dijaloga s poslodavcima, zaposlenicima i njihovim sindikatima ili predstavnicima, neometan prijelaz na svaki novi model poljoprivrede utemeljen na umjetnoj inteligenciji uključivanjem društveno odgovornih i pravednih politika i rješenja za radnike u sektoru kako bi se pomoglo prilagodbi tržišta rada te izbjegla socijalna i gospodarska isključenost;
4. čvrsto vjeruje da bi koristi umjetne inteligencije i digitalizacije trebali biti dostupni svim poljoprivrednim proizvođačima i uzgajivačima neovisno o veličini ili lokaciji njihova gospodarstva ili objekta; naglašava da se MSP-ovima iz poljoprivredno-prehrambenog sektora treba pružiti potpora u digitalnoj transformaciji zbog njihovih ograničenih resursa;
5. poziva Komisiju da olakša i zajamči, u mjeri u kojoj je to moguće u okviru svoje nadležnosti, pravedno i jednako financiranje, pristup i raspodjelu koristi umjetne inteligencije među različitim sektorima i pritom obuhvati sve regije Unije, uključujući udaljena, ruralna i otočna područja, kako bi se izbjegle nove podjele i Unija dviju brzina u pogledu pitanja poput umjetne inteligencije; naglašava da je hitno potrebno ojačati digitalne kapacitete i infrastrukturu kako bi se izbjegle nove podjele i Unija dviju brzina u pogledu pitanja kao što je umjetna inteligencija;
6. naglašava da je poljoprivreda jedan od sektora u kojem će umjetna inteligencija imati ključnu ulogu u rješavanju pitanja i izazova povezanih s proizvodnjom hrane i opskrbom hranom te da bi stoga, kako bi postala konkurentan sudionik u području digitalnih tehnologija i tehnologija umjetne inteligencije, posebno u području tehnologije povezane s poljoprivredom, veći prioritet trebalo dati i provoditi ciljane ulaganja u područja kao što su digitalizacija, povezanost u ruralnim područjima, umjetna inteligencija, inovativni i učinkoviti alati, istraživanja, znanstvene i socioekonomske analize, čiji je cilj poboljšanje kvalitete i održivog korištenja prirodnih resursa poput tla i vode za poljoprivrednu i šumarsku proizvodnju u Uniji, te mjere za očuvanje tla i zaštitu biološke raznolikosti i prilagodba klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje, uzimajući u obzir sve veću važnost digitalnih rješenja u vrijeme pandemije bolesti COVID-19 i važnost jamčenja funkcionirajućeg poljoprivrednog i prehrambenog sektora u Uniji;
7. potvrđuje da bi se u okviru istraživanja, razvoja i primjene umjetne inteligencije za koje se koriste javna sredstva trebalo voditi načelom „javni novac – javni podaci”; naglašava da bi se sva javna financiranja umjetne inteligencije u poljoprivredi trebala usredotočiti

na cjelovita rješenja za zajedničke okolišne i klimatske izazove i izazove u vezi sa sigurnošću opskrbe hranom te istodobno u obzir uzeti njezin socioekonomski učinak kako bi se inovacije iskoristile za opće dobro;

8. naglašava da tehnologije interneta stvari i posebno umjetne inteligencije predstavljaju važnu priliku za modernizaciju, automatizaciju i poboljšanje efikasnosti i održivosti poljoprivredno-prehrambenog sektora i za lokalni razvoj u ruralnim područjima;
9. smatra da je digitalni jaz prepreka za dijeljenje prednosti sektora umjetne inteligencije i da mnoga poljoprivredna gospodarstva diljem Europe nisu dovoljno pripremljena za primjenu inovacija ili umjetne inteligencije;
10. naglašava važnost razvoja tehnoloških aplikacija koje odgovaraju stvarnim potrebama poljoprivrednika, u participativnom postupku odozdo prema gore; naglašava da se odgovarajuće osposobljavanje kojim se poljoprivrednicima daju potrebne digitalne vještine i stručno znanje mora pružiti na regionalnoj/lokalnoj razini, na primjer preko savjetnika za digitalnu poljoprivredu, posebno za mala i srednja poljoprivredna gospodarstva, u kojima se upotreba digitalnih tehnologija ne smatra uvijek profitabilnom, kako bi im se pomoglo da steknu, provedu i upotrebljavaju prave aplikacije i iskoriste njihove prednosti, što je ključno za ostvarivanje koristi u poljoprivredno-prehrambenom sektoru;
11. poziva države članice da razmotre uvrštavanje većeg broja tečajeva i osposobljavanja u području umjetne inteligencije u okviru općeg i specijaliziranog visokog obrazovanja o poljoprivredno-prehrambenom sektoru te također kao dio neformalnog obrazovanja;
12. naglašava da bi podaci koji su umjetnom inteligencijom prikupljeni od poljoprivrednika trebali ostati vlasništvo poljoprivrednika; naglašava da trenutno ne postoji pravni okvir EU-a za kontrolu korištenja podataka koje prikupljaju i analiziraju poduzeća koja se bave agrobiznisom te da zloupotreba podataka o poljoprivrednim gospodarstvima može dovesti do praksi koje su protivne tržišnom natjecanju, uključujući cjenovnu diskriminaciju i špekulacije na robnim tržištima, koje mogu negativno utjecati na prihode poljoprivrednika;
13. naglašava da bi se daljnjim istraživanjem načina kako koristiti signale sa satelita Galileo za izradu karata visoke rezolucije koje prikazuju vlažnost tla ili udio ugljika u tlu moglo pomoći poljoprivrednicima pri donošenju odluka o upravljanju vodom i ulaznim tvarima te da bi se to moglo koristiti i za praćenje poštovanja standarda dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta zemljišta (GAEC) u području zaštite tresetišta i travnjaka;
14. naglašava potrebu za daljnjim ulaganjima u podatkovnu infrastrukturu za poljoprivredni sektor i povezanost u ruralnim područjima;
15. primjećuje da primjena postojećih tehnologija interneta stvari u poljoprivrednom sektoru može dovesti do povećanja proizvodnje usjeva i poboljšanja njihove kvalitete; smatra da je korištenje digitalnih tehnologija i umjetne inteligencije u poljoprivredno-prehrambenom sektoru neophodno za poboljšanje održivosti, učinkovitosti, preciznosti i produktivnosti;
16. ističe potencijal interneta stvari u preciznoj poljoprivredi, posebno pri utvrđivanju

vremenskih uvjeta, hranjivih tvari u tlu i potrebe za vodom, kao i kod otkrivanja najezde nametnika i bolesti biljaka; naglašava da se praćenjem uz pomoć automatiziranih i digitalnih alata može znatno smanjiti upotreba pesticida i tako još više smanjiti ekološki i klimatski otisak poljoprivrede;

17. naglašava da ulaganje u umjetnu inteligenciju predstavlja velik financijski rizik i može povećati prezaduženost poljoprivrednika, čime se povećava njihova ovisnost o drugim akterima u poljoprivrednom sektoru, a to doprinosi prijenosu vrijednosti stvorenih na poljoprivrednim gospodarstvima na opskrbljivače poljoprivrednom opremom;
18. naglašava da je interoperabilnost sustava umjetne inteligencije ključna za to da poljoprivrednici mogu slobodno odabrati koje će aplikacije i digitalne uređaje koristiti;
19. naglašava da posebno malim i srednjim poljoprivrednim gospodarstvima treba pružiti potporu u prijelazu na digitalne tehnologije i tehnologije umjetne inteligencije te u njihovoj provedbi jer predstavljaju obiteljski model europske poljoprivrede, koji se mora očuvati i podržati, te da bi uvođenje dostupnih novih digitalnih tehnologija i tehnologija umjetne inteligencije moglo posebno doprinijeti upravljanju tim proizvodnim modelom i jačanju održavanja i podupiranja tradicionalnih praksi kojima se ostvaruje niska profitabilnost te, za njihov opstanak u budućnosti, pomoći da se mlade generacije privuku u poljoprivredu, razviju lokalna tržišta i kratki lanci opskrbe te zaštititi kulturna i biološka baština i istodobno pronađu održiva rješenja za pitanje zaštite podataka i sigurnosti podataka;
20. naglašava da je potrebno ojačati sinergije između različitih strukturnih i investicijskih fondova kako bi se poljoprivredno-prehrambenom sektoru pomoglo da poboljša svoju gospodarsku otpornost i poveća ekološku održivost;
21. naglašava da je važno premostiti digitalni i generacijski jaz koji postoji u mnogim poljoprivrednim regijama Unije; naglašava potrebu za stabilnim i primjerenim financiranjem izgradnje digitalne infrastrukture za poljoprivredni sektor;
22. poziva sve države članice da mobiliziraju fondove Unije kako bi se osigurala održivost i rast paneuropskog ekosustava centara za digitalnu inovaciju u poljoprivredi koji djeluju kao mehanizmi za promicanje i ubrzanje usvajanja tehnologija interneta stvari i umjetne inteligencije u poljoprivredi;
23. ističe da u svim ruralnim područjima treba među ostalim što prije dovršiti uvođenje univerzalne širokopoljasne mreže kako bi poljoprivreda imala koristi od novih digitalnih tehnologija i tehnologija umjetne inteligencije;
24. naglašava da kvaliteta prikupljanja podataka i skupova podataka koji se koriste ima veliki učinak na efikasnost koja se može postići; poziva Komisiju da osigura standardizaciju skupova podataka i visokokvalitetnu reviziju kako bi se uklonile predrasude i u proizvode umjetne inteligencije usadile vrijednosti zelenog plana; naglašava da se dodana vrijednost u lancu stvorena zahvaljujući tim podacima mora vratiti poljoprivrednicima;
25. ističe da tehnologije umjetne inteligencije mogu doprinijeti i smanjenju gubitka hrane optimizacijom cijelog lanca;

26. naglašava da se digitalnom tranzicijom i pristupom te pružanjem i provedbom tehnologija umjetne inteligencije ne bi smjeli diskriminirati radnici u poljoprivredi, ni zaposlene osobe niti samozaposleni radnici, te da bi se njima trebala pružiti odgovarajuća ciljana potpora za prekvalifikaciju i usavršavanje u kvalitetnim radnim mjestima i zanimanjima;
27. smatra da se potencijal tehnologija umjetne inteligencije i povezanih tehnologija može i da bi se trebao koristiti za poboljšanje sljedivosti i označivanja poljoprivredno-prehrambenih i šumarskih proizvoda te za jamčenje visokih standarda sigurnosti opskrbe hranom, među ostalim kad je riječ o pitanjima kao što su podrijetlo ili proizvodne metode te o aspektima poput održivosti proizvoda, integriteta, autentičnosti i sprečavanja prevara povezanih s hranom, i mjerama za osiguravanje poštenog tržišnog natjecanja među različitim uključenim sudionicima i na tržištima, čime bi se europskim potrošačima osigurala veća transparentnost; primjećuje da bi s tim u vezi trebalo istražiti rješenja koja nude sustavi lanaca blokova;
28. smatra da se umjetna inteligencija mora promicati kako bi se održala i poboljšala poljoprivredna produktivnost i održivost, među ostalim i s obzirom na utjecaj klimatskih promjena na poljoprivredne prakse;
29. poziva nadležne vlasti u državama članicama da predstavljaju i promiču samo one tehnologije umjetne inteligencije i studije koje su potpuno funkcionalne i dovršene kako bi poljoprivredno-prehrambena zajednica mogla iskoristiti njihove najveće prednosti bez predrasuda ili pretpostavki u pogledu umjetne inteligencije na široj razini;
30. smatra da digitalne inovacije u poljoprivredi mogu biti faktor koji će doprinijeti generacijskoj obnovi u sektoru i privući mlade u tu industriju, a tako bi se istovremeno moglo riješiti pitanje ruralne depopulacije i odljeva mozgova;
31. poziva sve države članice da u svoje strateške planove u okviru ZPP-a i planove ruralnog razvoja uključe mjere za potporu mogućnostima koje nude istraživanje i razvoj u području poljoprivrede te za uvođenje i širu upotrebu sigurne i pouzdane umjetne inteligencije i inovativnih alata po pristupačnim cijenama za korisnike;
32. poziva države članice da smanje administrativno opterećenje i sve prepreke za provedbu ulaganja u umjetnu inteligenciju tako što će izraditi pravedne i učinkovite standarde te da pruže potrebne neovisne savjete, informacije i osposobljavanje, među ostalim za mlade i male poljoprivrednike i za poljoprivrednike u regijama u nepovoljnom položaju;
33. poziva Komisiju da pri ocjenjivanju strateških planova u okviru ZPP-a u potpunosti u obzir uzme različitu razinu spremnosti država članica;
34. poziva države članice da osiguraju potrebne resurse za tehnološku i materijalnu modernizaciju i obnovu znanstvenih centara u kojima se radi na umjetnoj inteligenciji ili koji rade s umjetnom inteligencijom, kao što su poljoprivredni instituti, sveučilišta i druge specijalizirane institucije, radi prikupljanja ažuriranih i točnijih podataka o učincima umjetne inteligencije, među ostalim, na biljke, životinje, tla i vodu;
35. poziva Komisiju da integrira preciznu poljoprivredu kao ključnu sastavnicu u strategiju „od polja do stola” kako bi se mogao u potpunosti iskoristiti njezin potencijal za održivo upravljanje resursima i efikasnu proizvodnju hrane;

36. poziva države članice da razviju posebne alate za analizu podataka, s posebnim naglaskom na troškovima/koristima, kako bi se poljoprivrednicima pružile potrebne informacije o digitalnim tehnologijama;
37. smatra da bi Unija trebala omogućiti više ulaganja kako bi postala konkurentan akter u području digitalnih tehnologija i tehnologija umjetne inteligencije, a posebno u području tehnologija povezanih s poljoprivredom;
38. poziva Komisiju da provede opsežna savjetovanja s državama članicama, industrijom i akademskom zajednicom o konkretnim prijedlozima za pristup razvoju i primjeni umjetne inteligencije;
39. poziva Komisiju da u stručnu skupinu na visokoj razini o umjetnoj inteligenciji (AI HLEG) uključi najmanje dva predstavnika iz područja poljoprivrede i jednog predstavnika iz područja šumarstva;
40. poziva sve države članice da u inovacijske centre s visokim stupnjem specijalizacije u području umjetne inteligencije uključe barem jednog stručnjaka iz sljedećih sektora: poljoprivrede, šumarstva i upravljanja zemljištem, kako je predložila Komisija u Bijeloj knjizi od 19. veljače 2020. o umjetnoj inteligenciji – Europski pristup izvrsnosti i povjerenju (COM(2020)0065);
41. poziva Komisiju da osigura sredstva potrebna za uspostavu i održavanje baze podataka, na svim službenim jezicima Unije, o dobrim praksama u području umjetne inteligencije u poljoprivredi kako bi se omogućila brža i sveobuhvatnija razmjena iskustava i poboljšali procesi u tom području;
42. poziva države članice u kojima postoje područja s prirodnim ograničenjima da osiguraju dostatne resurse za istraživanje o uporabi umjetne inteligencije u tim područjima kako bi se tamošnjim poljoprivrednicima omogućilo bolje iskorištavanje raspoloživih resursa;
43. poziva Komisiju da osmisli i uspostavi digitalnu platformu ili internetsku stranicu posvećenu razvoju umjetne inteligencije u poljoprivredno-prehrambenom sektoru Unije;
44. primjećuje da je na poljoprivrednom tržištu za napredne digitalne usluge kod kojih se koriste tehnologije umjetne inteligencije konkurencija ograničena; smatra da se poljoprivredna tehnologija i znanje moraju razmjenjivati među državama članicama kako bi se zajednički riješili predstojeći izazovi;
45. poziva Komisiju da provede detaljnu analizu korištenja uređaja za prikupljanje podataka i mjerenje te magnetskih i valnih uređaja pri najčešće uzgajanim životinjama poput goveda, ovaca, koza, svinja, peradi i pčela, što će biti ključno za osmišljavanje i upotrebu umjetne inteligencije na razini Unije; naglašava da MSP-ovima iz poljoprivredno-prehrambenog sektora treba pružiti potpora u digitalnoj transformaciji zbog njihovih ograničenih resursa, čime se smanjuje digitalna neravnoteža u pogledu kapaciteta i infrastrukture, posebno u manjim gradovima te ruralnim i udaljenim područjima;
46. poziva nadležna nacionalna, regionalna i lokalna tijela u državama članicama da pomognu u pokretanju nacionalnih i, po potrebi, regionalnih i lokalnih digitalnih poljoprivrednih centara;

47. skreće pozornost na ogromne troškove različitih digitalnih rješenja dostupnih na poljoprivrednom tržištu; primjećuje da platforme otvorenog koda čine rješenja cjenovno pristupačnijima zbog čega ih poljoprivrednici brže usvajaju i više su raširene među njima; traži da svi postupci javne nabave i programi financiranja Unije uključuju zahtjeve za otvoren pristup podacima te da promiču upotrebu softvera i hardvera otvorenog koda.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	24.2.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 40 -: 5 0: 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoş Benea, Benoît Biteau, Mara Bizzotto, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Ivan David, Paolo De Castro, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Dino Giarrusso, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Pär Holmgren, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Elsi Katainen, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Chris MacManus, Colm Markey, Alin Mituța, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Maxette Pirbakas, Bronis Ropè, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Veronika Vrecionová, Sarah Wiener, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Napredak u provedbi modela regenerativnog rasta zahtijeva posebne doprinose pojedinih politika kao što su obnova prirode, upravljanje poljoprivredom i tlom, upravljanje ribarstvom i šumarstvom. Rezultati takvog napretka integriraju se u europski semestar te je na njima naglasak preporuka za pojedine zemlje;

KONAČNO POIMENIČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

40	+
ECR	Mazaly Aguilar, Krzysztof Jurgiel, Bert-Jan Ruissen, Veronika Vrecionová
ID	Mara Bizzotto, Angelo Ciocca, Ivan David, Gilles Lebreton, Maxette Pirbakas
NI	Dino Giarrusso
EPP	Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jaroslaw Kalinowski, Norbert Lins, Colm Markey, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Klub zastupnika Renew Europe	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Martin Hlaváček, Elsi Katainen, Alin Mituța, Ulrike Müller
S&D	Clara Aguilera, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoș Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno
GUE/NGL	Luke Ming Flanagan, Petros Kokkalis, Chris MacManus

5	-
Zeleni/ESS	Benoît Biteau, Martin Häusling, Pär Holmgren, Bronis Ropė, Sarah Wiener

0	0
---	---

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan

30.3.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVA ŽENA I RODNU RAVNOPRAVNOST

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Maria da Graça Carvalho

PRIJEDLOZI

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

- A. budući da se iskorištavanjem punog potencijala digitalnih vještina žena može znatno doprinijeti jačanju europskog gospodarstva, posebno s obzirom na činjenicu da u Europi postoji oko milijun slobodnih radnih mjesta za digitalne stručnjake, da 70 % poduzeća odgađa ulaganja jer ne mogu pronaći ljude s odgovarajućim digitalnim vještinama¹ i da u nekim kategorijama poslova više od 90 % radnih mjesta zahtijeva posebne vrste digitalnih vještina²;
1. podsjeća da su žene nedovoljno zastupljene u sektoru informacijske i komunikacijske tehnologije te da postoji digitalni rodni jaz u području digitalne tehnologije kojim se žene dovodi u neravnopravan položaj; podsjeća, nadalje, da žene čine 36 % osoba s diplomom iz područja znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM), 30 % radne snage u području tehnologije, uključujući 22 % u području umjetne inteligencije, i 17 %³ stručnjaka u području IKT-a u Europi, da bi predviđeni poticaj gospodarstvu EU-a iznosio 16 milijardi EUR⁴ godišnje kad žene s diplomom iz područja tehnologije ne bi bile spriječene u zapošljavanju na digitalnim radnim mjestima po jednakoj stopi kao i muškarci, te da će se promicanjem rodne jednakosti na jedinstvenom digitalnom tržištu, kojom se doprinosi premošćivanju digitalnog rodnog jaza, suzbiti rodno uvjetovani stereotipi koji uvelike utječu na razvoj sustava umjetne inteligencija, unos podataka u te sustave i korištenje tih sustava;
  2. prima na znanje da 30 % poduzetnika u EU-u čine žene, no da se ženama dodjeljuje tek 2 % dostupnih nebankovnih financijskih sredstava⁵, zbog čega im je teže sudjelovati u digitalnom gospodarstvu;
  3. podsjeća da je sektor informacijske i komunikacijske tehnologije sektor s najvećim udjelom isključivo muških upravnih odbora te pozdravlja činjenicu da se Komisija namjerava zauzeti za usvajanje Prijedloga direktive o poboljšanju rodne ravnoteže među savjetodavnim članovima uprava trgovačkih društava uvrštenih na burzama te za povezane mjere (Direktiva o ženama u upravnim odborima);
  4. naglašava da istraživanje Agencije za temeljna prava o nasilju nad ženama pokazuje da je prijavljen velik broj slučajeva seksualnog uznemiravanja na lokacijama za obrazovanje u području STEM-a, među ostalim u školama, na sveučilištima i radnim

---

¹ Izvješće Komisije od 17 lipnja 2020. o utjecaju demografskih promjena (COM(2020)0241).

² Komunikacija Komisije od 1. srpnja 2020. o Programu vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (COM(2020)274).

³ Komunikacija Komisije od 5. ožujka 2020.: „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2020. 2025.” (COM(2020)0152).

⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/women-digital-0>

⁵ Fackelmann, S. i De Concini, A., Financiranje poduzetnica: kako osnažiti žene kroz rast (Funding women entrepreneurs: How to empower growth), Savjetodavno tijelo za financiranje inovacija pri Europskoj komisiji i Europskoj investicijskoj banci (Innovation Finance Advisory for the European Commission and the European Investment Bank), 29. lipnja 2020.

mjestima, što dodatno isključuje žene iz tog sektora;

5. ističe da je rodna jednakost temeljno načelo Europske unije i da bi se trebala odražavati u svim politikama EU-a; poziva na priznavanje temeljne uloge žena u postizanju ciljeva europske digitalne strategije u skladu s ciljevima rodne ravnopravnosti; podsjeća da je sudjelovanje žena u digitalnom gospodarstvu ključno za stvaranje uspješnog digitalnog društva i jačanje digitalnog unutarnjeg tržišta EU-a; naglašava važnost jamčenja rodno osviještene politike i razvoja pokazatelja u digitalnom obrazovanju na svim razinama, u okviru strategije jedinstvenog digitalnog tržišta i u industriji umjetne inteligencije, te u podizanju razine osviještenosti žena o osposobljavanju i radnim mjestima povezanim s digitalnim gospodarstvom i mogućnostima koje ona predstavljaju;
6. poziva Komisiju da nastavi uklanjati rodni jaz korištenjem višerazinskog pristupa u sektoru informacijske i komunikacijske tehnologije te da uspostavi politike za potpunu procjenu uzroka i čimbenika pojava kao što su rodni stereotipi i diskriminacija ili za stvaranje odgovarajućeg radnog okruženja i okruženja za učenje, da poveća sudjelovanje žena u području STEM-a i umjetne inteligencije te da zagovara mjere na svim razinama obrazovanja i zapošljavanja u digitalnom sektoru, posebno pokretanjem mentorskih programa sa ženskim uzorima od rane dobi, podupiranjem cjeloživotnog učenja, osposobljavanja i programa za jačanje elektroničkih vještina uz pridavanje osobite pozornosti starijim ženama, olakšavanjem pristupa uslugama, kao i sredstvima, ustanovama i radu na daljinu u okviru istraživanja, osobito u određenim ruralnim područjima u kojima je zbog pandemije bolesti COVID-19 osobito izražen nedostatak internetskih usluga, digitalne tehnologije i infrastrukture; poziva da se pri razvoju politike i zakonodavstva uzme u obzir umjetnu inteligenciju iz rodne perspektive te da se, po potrebi, prilagodi postojeće zakonodavstvo, uključujući programe EU-a;
7. poziva Komisiju i države članice da povećaju mogućnosti financiranja za poduzetnice kako bi imale jednake mogućnosti za natjecanje na jedinstvenom digitalnom tržištu, da se politikama oslobodi i podupre potencijal poduzetnica i da se proširi Europska mreža poslovnih anđela i Europska mreža mentora za poduzetnice; poziva Komisiju da zajamči punu provedbu ministarske Izjave o preuzimanju obveze u pogledu žena u digitalnoj sferi;
8. poziva Komisiju da pomogne državama članicama u poduzimanju potrebnih koraka kako bi žene mogle iskoristiti mogućnosti koje nudi rad na daljinu tako što im se omogućava da obavljaju posao od kuće i da postignu učinkovitu ravnotežu između obveza na plaćenom radnom mjestu i obveza povezanih sa skrbi – jamčenjem učinkovite provedbe Direktive o ravnoteži između poslovnog i privatnog života⁶ u svrhu pravednije raspodjele odgovornosti za skrb u obiteljima, kao i jamčenja da žene imaju pristup potrebnom sustavu socijalne zaštite i skrbi za djecu; poziva na procjenu učinka rada na daljinu, posebno u pogledu radnog vremena, društvene izolacije, odvajanja poslovnog i privatnog života te psihološkog pritiska;
9. traži od Vijeća da, kad je riječ o mjerama u području zapošljavanja, deblokira i usvoji Direktivu o ženama u upravnim odborima; apelira na države članice da u cijelosti prenesu i provedu Direktivu o ravnoteži između poslovnog i privatnog života; poziva

---

⁶ Direktiva (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU, SL L 188, 12.7.2019., str. 79.

Komisiju i države članice da ciljanim mjerama smanje razlike među spolovima u digitalnom gospodarstvu, među ostalim europskim fondovima za financiranje ženskih projekata u digitalnom sektoru, promicanjem uvođenja minimalnog broja istraživačica koje sudjeluju u projektima informacijsko-komunikacijske tehnologije, tečajevima osposobljavanja za odjele za ljudske resurse o nesvjesnim predrasudama kojima se diskriminira na temelju roda kako bi se promicalo rodno ujednačeno zapošljavanje, donošenjem politika javne nabave i/ili smjernica o nabavi usluga informacijsko-komunikacijske tehnologije od pružatelja koji su ostvarili rodnu ravnopravnost u hijerarhijskoj strukturi svojih poduzeća i odbora te olakšavanjem dodjele europskih financijskih sredstava poduzećima koja uzimaju u obzir kriterije u području rodne ravnopravnosti;

10. snažno podupire inicijative Komisije za podizanje razine svijesti o digitalnim mogućnostima kao što su načelo da nema javne rasprave bez sudjelovanja žena, Europski tjedan programiranja, Koalicije za digitalne vještine i radna mjesta, Nagrada EU-a za inovatorice, inicijative Sigurnijeg interneta u EU-u (#SaferInternet4EU), Novi program vještina za Europu te perspektive cjeloživotnog učenja;
11. smatra da se umjetnom inteligencijom može znatno doprinijeti prevladavanju rodne diskriminacije i riješiti probleme s kojima se žene susreću kako bi se promicala rodna ravnopravnost, pod uvjetom da se izradi prikladni pravni i etički okvir, da se iskorijene svjesne i nesvjesne predrasude i da se poštuju načela rodne ravnopravnosti; naglašava nedostatak raznolikosti u sektoru umjetne inteligencije u timovima programera i inženjera te važnost upotrebe podataka razvrstanih prema rodu pri razvoju proizvoda, standarda umjetne inteligencije, algoritama i aplikacija; poziva Komisiju i države članice da zajamče da se umjetna inteligencija razvija na način kojim se poštuje i promiče jednakost; potiče relevantne aktere da rade na sprečavanju rodnih i kulturnih predrasuda i stereotipa, da zajamče osposobljavanje za poslodavce, radnike i nastavnike te da promiču sudjelovanje žena zajedno s raznolikim timovima ključnih društvenih aktera u osmišljavanju, razvoju i provedbi algoritama, strojnom učenju, obradi prirodnog jezika i primjeni umjetne inteligencije;
12. poziva Komisiju da predloži regulatorni okvir za rješavanje problema pristranosti, neopravdane diskriminacije i nejednakosti svojstvenih visokorizičnim sustavima umjetne inteligencije, uključujući biometrijske sustave; poziva na veću raznolikost primjenom intersekcijskog pristupa i načela rodne ravnoteže među programera umjetne inteligencije te na dostatno i kvalitetno osposobljavanje programera umjetne inteligencije u pogledu transparentnosti, diskriminacije, rodnih stereotipa te predrasuda na temelju rasnog i etničkog podrijetla i kulture;
13. zabrinut je zbog razlika u digitalnim vještinama među spolovima koje žene stavljaju u nepovoljan položaj na novim digitalnim tržištima; naglašava važnost osnaživanja potrošača, posebno žena, podučavanjem osnovnih vještina informacijsko-komunikacijske tehnologije i pokretanjem kampanja za podizanje razine osviještenosti kako bi im se omogućilo da u potpunosti iskoriste prednosti jedinstvenog digitalnog tržišta;
14. ističe da strukturne rodne predrasude u akademskoj i istraživačkoj zajednici te poduzetništvu u digitalnom sektoru usporavaju karijerno napredovanje žena, smanjuju njihove profesionalne mogućnosti dovode do nedovoljne zastupljenosti žena u

digitalnom gospodarstvu; poziva Komisiju da se kroz osmišljavanje postupaka financiranja, prijave i donošenja odluka pobrine za što učinkovitije suzbijanje takvih predrasuda tijekom tih postupaka te nadalje poziva Komisiju da dodijeli više sredstava za potporu ženama iz akademske zajednice, istraživačicama i poduzetnicama;

15. ističe da je visoka razina vještina u STEM-u ključna za proces inovacija u najsuvremenijim područjima informacijsko-komunikacijske tehnologije kao što su umjetna inteligencija ili kibersigurnost te će stoga biti sve važnija za buduću konkurentnost Europske unije na globalnim tržištima;
16. poziva na to da se posebna pozornost posveti potrebama žena i djevojčica koje su meta uznemiravanja te porastu kiberkriminaliteta i internetskog nasilja u digitalnom svijetu koje obeshrabruje žene, djevojčice i pripadnike manjina u uključivom sudjelovanju na digitalnim tržištima te traži da se ta pitanja riješe prijedlogom akta Komisije o (COM(2020)0825); poziva na to da se provedu kampanje podizanja razine osviještenosti i informiranja žena o tome kako se zaštititi na internetu kako bi se suzbilo rodno uvjetovano nasilje i rodni stereotipi; apelira na Komisiju i države članice da osmisle alate za obuku u području digitalnih usluga i industrije umjetne inteligencije, da poštuju pravo radnika na isključivanje i da blisko surađuju sa ženskim organizacijama civilnog društva te da ih uključe u svoj rad u fazama osmišljavanja i provedbe politika za potrošače i javne tehnologije kako bi se bolje odgovorilo na probleme koji postoje u svakodnevnom životu žena i djevojčica te kako bi se te probleme ublažilo, uz pridavanje posebne pozornosti ranjivim skupinama poput žena i djevojčica koje su pripadnice manjina;
17. poziva Komisiju da iskoristi i bolje usmjeri Digitalnu agendu i Strategiju jedinstvenog digitalnog tržišta u cilju rješavanja ozbiljnog rodnog jaza u sektoru informacijsko-komunikacijske tehnologije i poticanja pune integracije žena u tom sektoru, posebno u pogledu tehničkih i telekomunikacijskih zanimanja, te da potiče obrazovanje i osposobljavanje žena i djevojčica u području informacijsko-komunikacijskoj tehnologije te u drugim područjima STEM-a;
18. smatra da je za postizanje rodne ravnopravnosti u razvoju, proizvodnji, marketingu i upotrebi digitalnih usluga i potrošačkih proizvoda, aplikacija i internetskih platformi koje počivaju na umjetnoj inteligenciji ključno uspostaviti sveobuhvatno obrazovanje u školama i na radnim mjestima kako bi se prepoznale i iskorijenile rodne predrasude u vlastitom ponašanju i radu;
19. poziva Komisiju i države članice da prepoznaju uznemiravanje na internetu usmjereno na poduzetnice te da poduzmu mjere za rješavanje tog problema;

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	25.3.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 28 -: 2 0: 4
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Simona Baldassarre, Robert Biedroń, Viliija Blinkevičiūtė, Annika Bruna, Margarita de la Pisa Carrión, Rosa Estaràs Ferragut, Frances Fitzgerald, Cindy Franssen, Helène Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Karen Melchior, Andżelika Anna Możdżanowska, Maria Noichl, Sandra Pereira, Pina Picierno, Sirpa Pietikäinen, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Christine Schneider, Sylwia Spurek, Jessica Stegrud, Isabella Tovaglieri, Ernest Urtasun, Hilde Vautmans, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Marco Zullo
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Aušra Maldeikienė, Irène Tolleret

KONAČNO POIMENIČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

28	+
ECR	Andželika Anna Mozdzanowska
EPP	Rosa Estaràs Ferragut, Frances Fitzgerald, Cindy Franssen, Arba Kokalari, Aušra Maldeikienė, Sirpa Pietikäinen, Christine Schneider, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Elżbieta Katarzyna Lukacijewska
Klub zastupnika Renew Europe	Karen Melchior, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Irène Tolleret, Hilde Vautmans, Marco Zullo
S&D	Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Maria Noichl, Pina Picierno, Evelyn Regner
GUE/NGL	Eugenia Rodríguez Palop
Zeleni/ESS	Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Ernest Urtaşun

2	-
ID	Simona Baldassarre, Isabella Tovaglieri

4	0
ECR	Jessica Stegrud, Margarita de la Pisa Carrión
ID	Annika Bruna
GUE/NGL	Sandra Pereira

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	14.4.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+ : 39 - : 0 0 : 5
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Andrus Ansip, Pablo Arias Echeverría, Alessandra Basso, Adam Bielan, Biljana Borzan, Vlad-Marius Botoș, Markus Buchheit, Anna Cavazzini, Dita Charanzová, Deirdre Clune, Carlo Fidanza, Evelyne Gebhardt, Alexandra Geese, Maria Grapini, Svenja Hahn, Virginie Joron, Eugen Jurzyca, Arba Kokalari, Marcel Kolaja, Kateřina Konečná, Jean-Lin Lacapelle, Maria-Manuel Leitão-Marques, Morten Løkkegaard, Adriana Maldonado López, Antonius Manders, Beata Mazurek, Leszek Miller, Dan-Ștefan Motreanu, Anne-Sophie Pelletier, Miroslav Radačovský, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Róza Thun und Hohenstein, Kim Van Sparrentak, Marion Walsmann, Marco Zullo
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Clara Aguilera, Jordi Cañas, Claude Gruffat, Sylvie Guillaume, Jiří Pospíšil, Barbara Thaler

KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU

39	+
ECR	Adam Bielan, Carlo Fidanza, Eugen Jurzyca, Beata Mazurek
ID	Alessandra Basso, Markus Buchheit, Virginie Joron, Jean-Lin Lacapelle
NI	Miroslav Radačovský
EPP	Pablo Arias Echeverría, Deirdre Clune, Arba Kokalari, Antonius Manders, Dan-Ștefan Motreanu, Jiří Pospíšil, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Barbara Thaler, Róza Thun und Hohenstein, Marion Walsmann
Klub zastupnika Renew Europe	Andrus Ansip, Vlad-Marius Botoș, Jordi Cañas, Dita Charanzová, Svenja Hahn, Morten Løkkegaard, Marco Zullo
S&D	Clara Aguilera, Biljana Borzan, Evelyne Gebhardt, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Maria-Manuel Leitão-Marques, Adriana Maldonado López, Leszek Miller, Christel Schaldemose
GUE/NGL	Kateřina Konečná, Anne-Sophie Pelletier

0	-

5	0
Zeleni/ESS	Anna Cavazzini, Alexandra Geese, Claude Gruffat, Marcel Kolaja, Kim Van Sparrentak

Značenje simbola:

+ : glasovale su za

- : protiv

0 : suzdržan